

Razplamteli so se kresovi ...

Vrh Sv. Mihaela, 24. junija 2019

Foto dd

Borut Pahor ob dnevu državnosti Država je vrednost sama po sebi

Na Kongresnem trgu v Ljubljani je 24. junija zvečer potekala osrednja proslava pred dnevom državnosti, ob 28. obletnici osamosvojitve Slovenije. Na njej je slavnostni govornik, predsednik republike Borut Pahor, dejal, da je lastna država, zlasti za tako majhen narod, kot je naš, vrednost sama po sebi. Z njo smo dejavnik v svetu, je dejal in opozoril na odgovornost, ki jo imamo do otrok, da jim omogočimo domovino, v kateri se nihče ne bo čutil izključenega. Ustanovitve samostojne in neodvisne države je bila "najveličastnejši mejnik v naši narodovi zgodovini". S samostojno državo smo "enakopraven del svetovne ureditve". Slovenija je suverena članica mednarodne skupnosti. "Smo dejavnik navznoter in navzven". Spomnil je na čas izpred 30 let, ko je Tone Pavček prebral majniško deklaracijo: v njej so bile zapisane zahteve za demokracijo, suvereno državo in za njene povezave v okviru prenovljene Evrope. Slovenski narod je nato vse to mirno, potrpežljivo, pogumno in odločno dosegel v prid svojih najbolj temeljnih in življenjskih stremeljenj. In v naš novi dom je zasijala svoboda, kot nikoli prej, je dejal Pahor. Samostojna Slovenija je danes že toliko stara, da so v njej rojeni otroci že postali starši. Njihovi starši imajo odgovornost, da jim po najboljših močeh omogočijo prihodnost, o kateri sanjajo. Da oblikujejo strpno družbo, gospodarsko in socialno močno in povezano družbo, ki je tekmovalna in solidarna. Da spodbujajo vse oblike radovednosti, iskanj, novih znanstvenih dognanj in tehnološkega napredka, ki naj omogočijo nove rešitve za nove in stare probleme sodobnega sveta. Da pazimo na naš jezik in na vse kulturno, kar nas določa kot narod. Da otrokom ohranimo zdravo okolje, da aktivno gradimo skupen evropski dom.

KCLB Poletna Srečanja pod lipami O opravljenem in prihodnjem delu

Foto dd

Vatriju Kulturnega centra Lojze Bratuž so v ponedeljek, 24. junija, na tiskovni konferenci spregovorili o opravljenem delu v sezoni 2018/19 in predstavili poletna Srečanja pod lipami. O bogatem in napornem minulem delovanju je poročala predsednica KCLB Franca Žgavec. Poleg rednega delovanja in dogajanja v slovenskem centru, ki so ga sestavljale številne prireditve, in sicer 24 gledaliških predstav, 11 koncertov, 6 razstav in 37 srečanj, sta preteklo leto zaznamovala tudi dva izredna projekta *Kresniček* in *Spomini 1918-2018*. Kulturni center posveča veliko pozornost mladim, to je dokazala 15-dnevna glasbeno gledališka šola, katere se je udeležilo nad 50 otrok. Za uresničitev te zamisli so povabili zborovodkinje in mlado režiserko Sanjo Vogrič ter v kratkem, a intenzivnem času postavili na oder spevoigro Radovana Gobca *Kresniček*. Z izrednimi finančnimi sredstvi, ki jih je namenila Dežela FJK, pa je Kulturni center Lojze Bratuž uresničil projekt *Spomini 1918-2018* ob 100-letnici konca prve svetovne vojne. K sodelovanju so privabili kar 29 partnerjev iz cele dežele in skupno priredili 20 dogodkov na Goriškem, Tržaškem in Videmskem.

/ str. 7
MČ

TRST Koncert DVS Bodeča Neža Pomenljivi gregorijanski koral

Foto dd

Društvo Marij Kogoj, Marijin dom Sv. Ivana in Slovenska prosveta so ob praznovanju farnega zavetnika sv. Ivana in v sklopu projekta Brez meja priredili koncert gregorijanskega koral v izvedbi Dekliške vokalne skupine Bodeča Neža. Pevke vokalne skupine so gregorijanski koral spoznale lansko leto, ko so priredile delavnice, ki jih je vodila prava izvedenka tega globoko verskega petja prof. s. Susi Fergolia, ki od leta 2005 poučuje orgle in gregorijanski koral na Papeški univerzi Janeza Pavla II. v Krakovu.

/ str. 11
MČ

Pismo predsednikov SSO in SKGZ oblastem O zaščiti Slovencev v FJK

Predsednika SSO in SKGZ, Walter Bandelj in Ksenija Dobrila, sta naslovila na predsednika Republike Italije Sergia Mattarelo, italijanskega predsednika Ministrskega sveta Giuseppeja Conteja, predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja, predsednika Vlade Republike Slovenije Marjana Šarca, predsednika Avtonomne dežele FJK Massimiliana Fedrigo pismo, v katerem sta jih pozorila na nevarno namero kratenja pravic slovenske narodne skupnosti v Italiji, katere zaščito jamčita zakon 38 iz l. 2001 in zakon 26 iz l. 2007.

"Obračamo se na Vas zaradi nekaterih dogodkov, ki v slovenski narodni manjšini v Furlaniji Julijski krajini vzbujajo skrb in vznemirjenje. V vseh teh letih, odkar sta bila v parlamentu sprejeta zakon 38/2001 za zaščito slovenske jezikovne manjšine v FJK in nato še deželni zaščitni zakon 26/2007, smo bili priča postopnemu izboljšanju odnosov z večinskim narodom.

/ str. 2

Pogovor

Marijeta Malešič, ustvarjalka z različnimi zanimanji, je povedala marsikaj o svoji življenjski poti

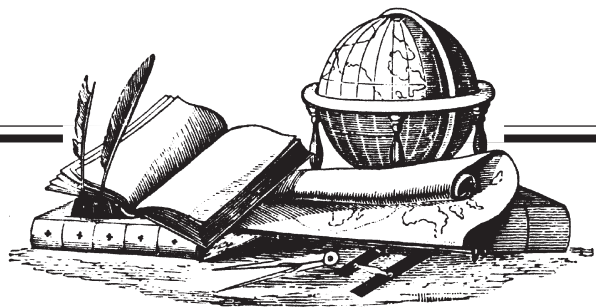
3

Opčine / Finžgarjev dom

Z izvirno igrico Sončna vila in kralj noči se je uspešno končala Mala gledališka šola Matejke Peterlin

8

Zmerno zadovoljstvo Igorja Gabrovca Korak nazaj glede dvojnega registra

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je v tiskovnem sporočilu 21. junija 2019 potrdil, da se je deželni odbornik Pierpaolo Roberti uradno odpovedal spremembi deželnega zaščitnega zakona 26/2007, s katero bi uvedel dvojni seznam za slovenske in neslovenske organizacije na Videmskem, ki razvijajo projekte v korist slovenskih narečij oz. jezikovnih različic, kakor jih navaja sam zaščitni zakon. Odbornik je 27. junija sklical delovno omizje na sedežu deželne vlade v Trstu, na katerega so vabljeni trije deželni svetniki (Gabrovec, Slokar, Sibau), predstavniki krovnih organizacij SKGZ in SSO, predstavnik slovenskega konzulata in predstavnik videmskih društev, ki so sprožila zahtevo po ločenem registru. Odbornik je tudi določil 30 tisoč evrov prispevka, ki bo po posebnem razpisu namenjen delovanju šestih društev, ki niso včlanjena v seznam slovenskih društev, in Občini Rezija za delovanje na osnovi člena 22 o jezikovnih različicah. "Volk sit in

koza cela"? se sprašuje Gabrovec. "Navidezno ja, saj so si 'nekonvencionalna' društva na Videmskem izbrala skromen prispevek za delovanje, struktura zaščitnega zakona pa je načelno rešena in s tem je bilo nazadnje upoštevano soglasno izraženo nasprotovanje slovenske manjšine, od deželnega svetnika SSK in krovnih organizacij pa vse do diplomatskih zastopnikov Slovenije". Ostaja pa vprašanje, ali je sploh uskladjen pristop tistih, ki se imamo za Slovence, in onih, ki slovenska narečja na Videmskem predstavljajo kot nekaj neodvisnega od slovenskega jezika, kulture, naroda. Roberti je vendarle pristal na kompromisno rešitev, ki jo je 10 dni krčevito odklanjal. "Zato mu gre priznanje za politično občutljivost in institucionalno odgovornost. Razveseljivo pa je dejstvo, da smo bili kot slovenska narodna skupnost sposobni najti skupen jezik, da smo enotno, načelno in odločno odklonili enostransko poseganje v zaščitni zakon, ki nam je namenjen".

Okrogla miza o naši šoli

Nova številka revije Mladika namenja svojo rubriko o aktualnih vprašanjih Fokus žgočim vprašanjem našega šolstva. Objavlja namreč razpravo člana Višjega šolskega sveta, goriškega profesorja Petra Černica o zaščitnem zakonu in šolskem vprašanju. Avtor 18 let po sprejetju zaščitnega zakona za Slovence analizira njegovo "šolsko" vsebino, uresničena in neuresničena določila, nova državna pravila in pa dodatne probleme, ki so se medtem pojavili. Ob tem sta objavljena še natančni pregled šolskih členov zaščitnega zakona in razmišljanje o demografskem upadu, ki resno ogroža slovenske šole v Italiji. Uredništvo Mladike vabi na javno razpravo o teh vprašanjih, in sicer na okroglo mizo Naša šola med zakonskimi predpisi in demografskim upadom. Na sporedu bo **v torek, 2. julija, ob 20. uri** na turistični kmetiji Gruden - Zbogar v Samatorci št. 47 (Zgonik). Ob članih uredništva bodo pri njej sodelovali avtor nosilnega članka v Fokusu, član Višjega šolskega sveta prof. Peter Černic, načelnik Urada za slovenske šole na Deželnem šolskem uradu dr. Igor Giacomini, ravnatelj, dodeljen Uradu za slovenske šole, prof. Tomaž Simčič, ravnateljica večstopenjskih šol v Doberdobi in Špetru prof. Sonja Klanjšček ter deželni tajnik Sindikata slovenske šole prof. Jožko Prinčič.

S 1. strani O zaščiti ...

Sveda je bilo kar precej zamud in marsikatero določilo, ki je zapisano v zakonski zaščiti, bi lahko bilo že udejanjeno, a vendar so bili doseženi pomembni rezultati. Žal se v zadnjem času dogajajo stvari, za katere smo mislili, da so že presežene. Najprej gre za zakonski osnutek za spremembo zaščitnega zakona 38/2001, ki so ga v poslanski zbornici vložili poslanci Roberto Novelli, Guido Germano Pettarin in Sandra Savino. Zakonski predlog vsebuje razširitev zaščite na furlansko in nemško skupnost v FJK, anonimno izjavljanje pripadnosti eni izmed treh skupnosti in posledično preštevane ter na koncu porazdelitev finančnih sredstev na podlagi tega preštevanja. V zakonskem predlogu ne najdemo nikjer določila za zvišanje finančne postavke. Pri tem dogodku se sprašujemo, zakaj niso vlagatelji za

konskega predloga menili, da bi bila dolžnost, da se predhodno posvetujejo s predstavniki manjšine, kot bi narekovala spoštljiva odnos in praksa. Razširitev zaščite na podlagi zakona 38/2001 na furlansko in nemško skupnost bi predstavljala usoden udarec za Slovence in za celotno organizirano manjšinsko civilno družbo. Naj bo jasno, da nika- kor ne nasprotujemo zaščiti ostalih dveh skupnosti, vendar obe sta vredni posebne zakonske obravnave, saj bi zgoraj omenjeni predlog ustvaril še dodatne napetosti med tremi jezikovnimi skupnostmi. Zaščita pa bi morala težiti v obratno smer, in sicer, da se jezikovne in narodnostne razlike ovrednotijo in se tako ustvarjata sožitje in sodelovanje. Drugi predlog, ki nas močno zaskrblja, je poskus spremembe deželnega zaščitnega zakona 26/2007, ki je prav tako namenjen Slovincem v FJK. Deželna uprava želi v novem členu 22/bis dodati register društev, ki svoje dejavnosti

Trst / Slori: srečanje z nagrajenci Inštitut spodbuja raziskovalno delo

Foto MC

Spodbujati raziskovalno delo mladih študentov, jim nuditi svetovanje in strokovno pomoč za diplomske naloge ter disertacije, poleg tega finančno podporo, tečaje, seminarje in prakse, tudi to so cilji Slovenskega raziskovalnega inštituta (SLORI). Vse to je jasno poudaril direktor Devan Jagodic na petkovem srečanju, 21. junija, z nagrajenci in nagrajenkami natečaja za diplomska in podiplomska dela *Mladi raziskovalni pogledi na Slovence v Italiji*, ki je potekalo v Gregorčičevi dvorani v Trstu. Srečanje je vodila predsednica znanstvenega sveta SLORI Zaira Vidau, ki je spomnila, da se z nagrajevanjem končujejo javni dogodki inštituta v tej sezoni. Sledila je predstavitev nalog petih nagrajencev, Nike Cotič, Jasmine Franza, Nastje Gherlani, Urške Lampe in Federica Montinija. Nika Cotič je v svoji magistrski nalogi primerjala pouk slovenske književnosti v četrtem razredu osnovne šole v Sloveniji in osnovne šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Prisotnim je predstavila opravljeno raziskovanje, v katerem je primerjala učne načrte, učne cilje, učbenike itd. Na vprašanja, ki si jih je postavila, je odgovarjala z opazovanjem in raziskovanjem ter se poglobila v realnost. Prav tako tudi Nastja Gherlani, ki je raziskovala

slušno zaznavanje pri otrocih z dvojezičnega območja na Tržaškem in skušala ugotoviti, katere so glavne težave pri razumevanju oz. nerazumevanju so- glasniških glasov. Slovenski jezik je na našem območju pod velikim udarom jezika večinskega naroda, to je v svoji magistrski nalogi - *Načrt za korpusnojezikoslovni opis slovenščine v Italiji* - opazovala Jasmin Franza. Prevajalka ugotavlja, da se naša slovenščina vedno bolj oddaljuje od matične in da nekateri izrazi, ki smo jih zaradi vpliva italijanščine začeli uporabljati, imajo v Sloveniji čisto drug pomen, kar ustvarja nesporazume predvsem v formalnem nastopanju. Na koncu sta predstavila doktorske naloge Urška Lampe in Federico Montini. Urška Lampe je raziskovala v evropskih in ameriških arhivih informacije in dokumentacijo o deportacijah iz Julijske krajine po drugi svetovni vojni. O istem obdobju, 1945-1954, je predaval Federico Montini, ki je poglobil politično strategijo in jugoslovanske pogajalske odločitve v različnih fazah tržaške krize.

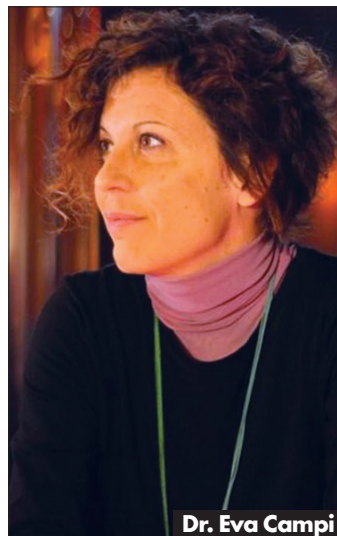
MČ

V petek, 28. junija 2019, na Opčinah Občni zbor ZKB Trst Gorica in predavanje

V petek, 28. junija 2019, bo ob 18. uri v razstavnici dvorani ZKB na Opčinah, v ul. Riceratorio 2, redni občni zbor ZKB Trst Gorica. Skupščina bo nadaljevala obravnavo točke, ki je bila začasno prekinjena na občnem zboru z dne 12. maja 2019, in sicer sporazumno prenehanje pogodbe o reviziji računovodskih izkazov z družbo BDO Italia S. p. a. in imenovanje novih zakonitih revizorjev za obdobje 2019-2027.

Takoj po občnem zboru bo ob 18.30 predavanje dr. Eve Campi z naslovom "Le parole fanno la differenza - Besede naredijo razliko". Banka namreč sodeluje z Združenjem Parole Ostili, s katerim je v teh mesecih po slovenskih šolah organizirala srečanja in delavnice, ki so bile namenjene tako odraslim kot otrokom. Banka je s pomočjo strokovnjakov s področja humanistike in ekonomije govorila o digitalizaciji in jeziku spleta, o izrednem potencialu in nevarnostih spleta, socialnih omrežij in spletnih aplikacij. Po izrednem uspehu teh prvih pobud se je Upravni odbor ZKB Trst Gorica odločil, da ponudi svojim članom še to izredno aktualno predavanje o vplivu, ki ga v današnji družbi ustvarjajo besede, v dobrem in slabem. ZKB si s takimi partnerstvi prizadeva razviti tudi dejavnosti, ki so v resnici dodana vrednost za skupnost in ozemlje in imajo kot cilj vključevanje, odprtost in trajnostni razvoj družbe v koraku s časom. Med predavanjem bo tudi predstavitev knjige dr. Eve Campi in Silvie Toniolo o pomembnosti različnih izkušenj,

kako z raznimi potovanji postati državljani sveta. Iz besedila, ki navaja osebne izkušnje avtorjev, je razvidno, da sta potovanje in razvoj kulturne inteligence nepogrešljivi izkušnji z osebnega in strokovnega vidika. Pot, ki omogoča preučevanje jezikov in kultur sveta, ti lahko odpira neskončne možnosti za rast in celo za nove delovne priložnosti, ker spoznaš, kako se vedejo osebe, ki so različne in živijo v drugačnih okoliščinah.

Dr. Eva Campi

Tema raznolikosti in vključenosti postaja danes glavna tako v socialni kot v gospodarski razpravi, zlasti če jo razumemo kot motor inovativnosti in ustvarjalnosti. Člani so vabljeni na občni zbor in dogodek, s katerim ZKB Trst Gorica, ob polnem spoštovanju svojega poslanstva, želi spodbujati informativne in izobraževalne dejavnosti, ki predstavljajo dodano vrednost za ljudi in za celotno skupnost.

Povejmo na glas

Še eno prepletanje narodov

Ni kaj, življenje ubira svoja pota in se ne ozira na naše kolektivne odločitve, ki so pogostoma svojevoljne in lahko tudi škodljive. V človeku se namreč od časa do časa pojavi želja, da bi naredil v svetu red, kot temu pravimo, postavil in uveljavil odločna pravila, ki so kaj rada z modrostjo življenja v neskladju. Na srečo se dogajajo tudi prav nasprotni stvari in pred nedavnim smo na primeru hišne pomoči na domu, in to s strani tujcev, pokazali, kako se pripadniki različnih narodov prepletamo, kar sploh ni v duhu tistih uradnih stremeljenj, ki zapirajo svoj narod vase oziroma ga s poudarkom postavljajo na prvo mesto. Tokrat velja izpostaviti drug primer prepletanja narodov ali točneje, kako v zadnjem času Trst vse bolj odkriva Slovenijo. Na kakšen način? Dejstvo je, da v tem trenutku živi v bližnji Sloveniji okrog tisoč tržaških družin, kar pomeni 2500 oseb, in to vse od Sežane do Ankarana, se pravi preko Kozine, Divače, Štanjela, Škofij pa vse tja do Kopra in Izole, se pravi v območju širšega zaledja deželne prestolnice. Ne gre le za upokojece, ampak v dosti večji meri za uslužbenke, podjetnike in osebe s svobodnim poklicem, ki sicer bivajo onkraj nekdanje meje, svoje delo pa opravljajo v Trstu. To so mlade družine, ki so po uvedbi schengenske sprostitev meje odkrile v bližnji Sloveniji priložnost za ugodnejše bivanje. To bi bilo v oddaljitvi od velemedstnega vrveža, v kar za tretjino cenejših stanovanj in hišah, ko si je treba oskrbeti streho nad

glavo, v čistejšem zraku in bolj zelenem okolju ter dosti bolj razpoložljivem slovenskem uradništvu, ki je po zatrtjevanju ene od prič neštetokrat bolj po meri človeka, kot to velja za italijansko birokracijo. Tržaške družine so tudi zelo zadovoljne s slovensko gostoljubnostjo, ki se po razumljivi začetni zadržanosti spremeni v prijetno sožitje. Ob tem je potrebno še posebej poudariti, da predstavniki mlajše tržaške generacije, ki so se odločili za bivanje v Sloveniji, ne čutijo več problema meje, ki je bila v teh krajih obeležena tudi z neprijetnimi spomini, prav tako ne čutijo problema narodne drugačnosti, ki je nekoč kar preveč pogojevala tukajšnje bivanje. Na srečo pa živimo v novem času, ki kar kliče po prepletanju različnih narodnosti, in tovrstno prostovoljno prepletanje je vsekakor lep obet za prihodnost. Širi prostor vsakega naroda v srečanje z drugimi narodi ter jim s tem daje možnost, da se srečajo z nami, ali celo skupaj z nami živijo. Za to odpiranje sta značilna nadvse prijeten širok razgled in prostranost, lahko bi rekli nova osvobojenost, za katero si je želeti, da bi prevladala. Zagotovo gre za nekaj zelo lepega, morda prelepega, da bi se takšno zblíževanje med ljudmi lahko še krepilo, vendar se je ta možnost pokazala in prav je, da vanjo verjamemo. V nasprotnem primeru bomo dali prosto pot močnim silnicam, ki vidijo rešitev naše prihodnosti le v boju zgolj zase in v strogih pravih delitve in ločenosti.

Janez Povše

POGOVOR Marjeta Malešič

“Učimo se celo življenje in znanja, izkušenj ni nikoli dovolj!”

Junija si lahko v vitri ustvarjalnosti v Mestni knjižnici Izola ogledate tri nove razstave. Unikatni izdelki iz lesa so delo Danijela Čorkoviča, za morsko vzdušje je z nizkimi reliefi poskrbela Jožica Kleva, Marjeta Malešič pa predstavlja unikatne izdelke iz polsti. Tokrat predstavljamo Marjeto Malešič.

Marjeta, doma si s Krasa, živiš v Škofljici?

Tako je. Pravzaprav se čutim doma tudi tu v osrednji Sloveniji, saj sem večino šol opravila v Ljubljani. Na Kras pa se vedno rada vračam, saj sem tu preživela prva in najnežnejša leta. In pri sebi opažam, da človeka z leti vedno bolj vleče nazaj v eno kraj. Tudi dobre kolege ali prijatelje imam razpršene po celi Sloveniji. Seveda tudi rada potujem, če se le da. Potujem najraje z vlakom ali tudi drugimi lokalnimi prevozi. Tako lahko vidim in občutim največ, se najbolj približam sliki tistih krajev in ljudi, vzpostavljam stike z njimi. Še posebej me že od nekdaj vlečejo ni kraji izven zahodnega 'moderne' sveta. Ne zanima me moderna tehnologija in razvoj, mogočne stavbe in arhitektura, bolj me zanimajo ljudje, bolj oddaljene sami, njihova življenja, zabeleženi trenutki, življenje skupnosti, same kulture z vsemi svojimi značilnostmi.

Kje si pravzaprav odrasla in kje si hodila v šolo?

Odrasla sem med Krasom in Ljubljano, kjer sem tudi začela obiskovati osnovno, srednjo šolo in nato še fakulteto.

V Ljubljani si diplomirala iz geografije, potem pa še iz etnologije. Zdaj pripravljáš magisterij?

Dodam majhen popravek. Najprej sem diplomirala iz geodezije, čeprav sem tudi na Oddelku za geografijo dober mesec poslušala predavanja, saj me zanima tudi geografija na splošno. Potem sem našla etnologijo in kulturno antropologijo, kar je še vedno moje osrednje področje zanimanja. Zdaj pa pripravljám magisterij s področja logoteorije, ki se v moji nalogi prepleta z ljudsko dediščino ali z delčkom naše duhovne kulture.

Kako si se odločila za študij etnologije? Kaj te je pritegnilo? Katera področja te še posebej zanimajo?

Pravzaprav sta mi bili etnologija in tudi kulturna antropologija vedno tisto 'pravo', moje, samo najti sem morala ustrežno po imenu. To pa sem našla še v času študija geodezije z obiskovanjem več informativnih dni. Pritegnilo me je to, o čemer sem vedno rada prebirala, poslušala, si ogledovala in pa zbirala različne stvari (znamke, značke, razglednice, kovance iz držav po svetu, časopisne članke, časopisne slike in prispevke o predvsem izvenevropskih ljudstvih...). Vedno sem se rada poizkusila tudi v raznih ročnih delih in spretnostih. Od nekdaj pa me zanimajo tudi psihologija, načini in vzroki vedenja ljudi, globlja, duhovna plat, in pa živali. Če bi se še enkrat odločala glede študija in prihodnosti, bi bil med ožjimi izbori gotovo tudi študij v povezavi z živalmi, morda preučevanje njihovega vedenja.

Zdaj pišes magistrsko nalogo. Kakšno temo si izbrala in zakaj?

Zdaj končujem dvoletni študij na Fakulteti za uporabne družbene študije, smer Psihopsocialno svetovanje. Moja temo pokriva predmet Psihoterapija in duhovnost, in sicer ar-

hetipi in vrednote pri najbolj poznanih pravljičah iz slovenskega kot tudi malo širšega evropskega prostora. Etnologija in kulturna antropologija me morata spremljati tudi tu... To sem jaz.

Tvoje življenje je dinamično, rada hodiš, rada se premikaš iz kraja v kraj, rada potuješ. Bi nam povedala kaj o tem?

Jaz. Verjetno sem se malo te dinamičnosti privadila že v samem otroštvu, ko so me vozili iz Ljubljane na Kras in obratno. In povsod sem se počutila doma, a hkrati nikjer tako, kot bi bilo to le v enem kraju. Tudi dobre kolege ali prijatelje imam razpršene po celi Sloveniji. Seveda tudi rada potujem, če se le da. Potujem najraje z vlakom ali tudi drugimi lokalnimi prevozi. Tako lahko vidim in občutim največ, se najbolj približam sliki tistih krajev in ljudi, vzpostavljam stike z njimi. Še posebej me že od nekdaj vlečejo ni kraji izven zahodnega 'moderne' sveta. Ne zanima me moderna tehnologija in razvoj, mogočne stavbe in arhitektura, bolj me zanimajo ljudje, bolj oddaljene sami, njihova življenja, zabeleženi trenutki, življenje skupnosti, same kulture z vsemi svojimi značilnostmi.

Katere so tvoje najljubše pohodniške destinacije?

Jaz, rada tudi hodim in najraje po naravi. Tu in tam se udeležim tudi kakšnega daljšega organiziranega pohoda. Vseeno pa imam rada malo manj množično obiskane poti. Zdaj sem jih začela odkrivati tudi v okolici Škofljice, na primer pohod po Svarunovi poti, pohod po barju... Zanima me pot Po

posvetila, ker me vedno bolj vleče. Kot tudi k pravljičam, k umirjanju. Pred nekaj leti sem spoznala gospoda, ki je tudi inovator na področju zvočil, drugih instrumentov in velik glasbenik po duši. V želji in načrtu je, da se naučim vsaj osnov igranja na srednjeveški

oprekelj, ki ga tudi on igra in kdaj pa kdaj tudi še kakšnega izdelka.

Spoznali sva se v Sežani, kjer si vodila delavnico izdelovanja košaric iz rafije. Kakšne delavnice še vodiš?

Res je. Midve sva se prvič srečali v Sežani na delavnici izdelovanja košaric in podstavkov iz vrvi. Poleg tega sem imela že več delavnic izdelovanja košar iz beke ali srobot, izdelovanja svitkov, izdelkov iz polsti, rož iz papirja, blaga in izdelkov iz drugih ljudskih znanj.

Tokrat razstavljaš izdelke iz polsti. Kje si se tega naučila in zakaj te je pritegnilo izdelovanje iz polsti?

Osnove polstenja volne sem se učila na več delavnicah, tudi v okviru podjetja Soven, pa na raznih sejnih, kjer so razstavljali ali prodajali izdelke iz volne ali polsti. Nato sem kakšnega poskusila podobno izdelati tudi sama doma. Pri vsem tem so me pritegnili radovednost, nov ustvarjalni izziv ter sam material, prijeten in naraven.

Kakšne so v primerjavi z oblikovanjem drugih materialov posebnosti ustvarjanja iz polsti?

Prav vsak material ali ustvarjanje ima skoraj svojstvene lastnosti in zakonitosti. Volna je na prvi otip zelo nežna, mehka in gladka, hkrati pa moraš na njej vsaj pri mokrem polstenju kmalu pokazati svojo moč, kar se na primer pri šibju za razno pletenje ne bi obrestovalo.

Nam lahko zaupaš, kje naba- vlaš volno in ali jo sama barvaš?

Volno nabavljam pri podjetju Soven d. o. o., ki tudi odkupuje slovensko volno. Za česanje in barvanje poskrbijo oni. Pred leti sem se udeležila njihovega tabora in sklopa delavnic, kjer sem se res veliko naučila.

Kaj ti pomeni ustvarjanje?

Uuuu. Ustvarjanje mi pomeni ogromno, pomeni, da sem še živa. V naši knjižnici si lani za dneve evropske kulturne dediščine imela predavanje o pomenu pravljič. Bi nam povedala kaj o pravljičnem izročilu, o svojem odnosu do pravljič?

Klasične ali ljudske pravljičice sodijo med duhovno kulturo, med duhovno kulturno izročilo narodov ali ljudstev. Kot take nosijo v sebi tudi neko globljo simboliko, arhetipe in z njimi neka nenapisana pravila, vrednote in modrosti za življenje, ki so se izkazale za prave, ki vzdržijo.

V tem je tudi čar predvsem ljudskih pravljič, saj so se ohranile skozi dolga obdobja. Pravljičice so tudi vir upanja, raznih rešitev situacij v življenju posameznika, znajo potolažiti, hrabrijajo, so prijazne, odprte za vsakogar in pozitivne. Vsebujejo pa tudi določene lokalne značilnosti, navade, karakterne lastnosti, kar jih dodatno bogati.

Obiskala si mnoge starejše ljudi in zapisovala njihova

ko ali kaj drugega?

Tu moram malo popraviti. Lahko bi se tudi tako reklo, da sem neka njihova zunanja sodelavka. A formalno je šlo za večkratno študentsko delo. Res je. Večinoma sem prepisovala avdio posnetke s terena znanih slovenskih etnografov, kot sta bila na primer Janez Dolenc in dr. Milko Matičetov. Na posnetkih so zabeleženi njihovi intervjui z domačini o lokalnem izročilu, šegah in navadah, letnih opravilih in praznikih kot tudi drobci duhovne kulture.

Je transkribiranje zahtevno delo in kakšen je tvoj pristop?

Transkribiranje je lahko zelo zahtevno, če se lotiš prepisovanja karseda natančno, da poskusiš zabeležiti tudi lokalno govorico, narečje. In moj pristop se nagiba k tej smeri. Skoda je vsake narečne besede, izraza, ki bi se drugače, če ne bi bila zapisana, lahko sčasoma izgubila in pozabila. Celotno bolj, da je zapisana dvakrat kot nobenkrat. Poleg samih besed in vsebine je včasih zanimivo razbrati tudi čustveno doživljanje tako spraševalca kot informatorja ob določenih temi pogovora, ob doživljanju in spominih.

V letošnjem letu si pridobivala izkušnje tudi z vodenjem ustvarjalnih delavnic za otroke. Te delo z otroki veseli, navdihuje?

Jaz, res je. V začetku leta se mi je ponudila možnost za priložno-

Od nekdaj me zanimajo tudi psihologija, načini in vzroki vedenja ljudi, globlja, duhovna plat, in pa živali

stno delo z otroki. Do zdaj sem sicer malo več delala s starejšimi, tako da mi je bil to dodaten izziv. Moram reči, da je bilo predvsem na začetku to delo kar malo naporno, ko pri vsej tej živosti še nimaš ustreznih kondicije. A kljub utrujeno-

Samo popravek. Gospod, ki ga poznam, je edini izdelovalec lajn v Sloveniji. Takih, ki vrtijo ročico na lajni, pa je nekaj več. Res je, da me ljudje zanimajo. Predvsem preprosti in hkrati pokončni, posebni in zanimivi, ki imajo svojo držo in obraz. O tem in o njih vsekakor nameravam pisati v prihodnosti, kolikor se bo le dalo. Vredni so, da jih vsaj na ta način ne pozabimo.

Živiš med Krasom in Ljubljano. Na Krasu ti je zagotovo bolj všeč. Pokrajina je čudovita, posebno jeseni, ko se iz belih kraških skal rdeči ruj. Teti lahko pomagaš na njivi, saj obvladaš tudi kmečka dela. Bi povedala kaj o svojem doživljanju narave?

Že od malega so me veliko vozili v naravo, tako se je globoko zasedla vame. Še posebej na Krasu sem se po gmajnah vedno rada 'izgubljala' in tam preživela več ur. Narava mi pomeni veliko, tu najdem neki svoj mir in velikokrat tudi odgovore na marsikatera vprašanja, ki se mi vsakodnevno zastavljajo.

Rada bereš? Katere so tvoje najljubše knjige?

Seveda, rada berem. Od študija etnologije in kulturne antropologije pa na policah bolj prevladujejo tovrstne strokovne knjige in priročniki. Nekatere med njimi so res res skoraj za vsak dan, za celo življenje in bi morale z menoj, kamor bi šla jaz. Poleg etnoloških, zgodovinskih in geografskih so zadnja leta z mano svestric tudi psihološke, pa seveda vedno več pravljičnih oziroma zbirk pravljič in o pravljičah. Naj omenim

Bruna Bettelheima – Rabe Čudežnega, Clarisso Pinkola Estes – Ženske, ki tečejo z volkovi, Kristino Brenkova – Slovenske ljudske pripovedi in druge.

Človeku s tako raznolikimi zanimanji, izkušnjami in znanjem zagotovo nikoli ni dolgčas. Kakšni so tvoji načrti za prihodnost?

Hvala za ta kompliment, a učimo se celo življenje in znanja, izkušenj ni nikoli dovolj. V bližnji prihodnosti nameravam najprej dokončati študij in se še bolj konkretno osredotočiti na duhovno dediščino - pravljičice ter na vse modrosti, znanja, rešitve, ki jih nosijo v sebi. Še naprej me zanima ustvarjanje in razne ustvarjalne delavnice, ki bi jih lahko imela, tako s starejšimi kot z najmlajšimi. Poleg tega nameravam tudi v prihodnje zbirati drobce kulturne dediščine ter dati glas predvsem ljudem, ki ga po navadi ne dobijo. To so preprosti, a pokončni, zanimivi in posebni ljudje. Vredni so, da jih ne pozabimo in se venomer učimo tudi od njih.

Marjeta, hvala za pogovor in želim ti uresničitev vseh tvojih želja.

Najlepša hvala. Tudi jaz vam želim vse dobro, uspehov in zadovoljstva pri vašem delu.

Špela Pahor

pričevanja. Si razmišljala, da bi njihove zgodbe objavila v knjigi?

Seveda. O tem pogosto razmišljam, me navdihuje in imam določene načrte. Klenih in zanimivih posameznikov, ki bi si to zaslužili, ter njihovih zgodb, zanimivosti poznam kar nekaj.

Si tudi zunanja sodelavka ISN SAZU. Ukvarjaš se s transkribiranjem posnetega gradiva. Kakšno gradivo je to? Gre za slovstveno folkloristi-

Ob 30-letnici Lipe sprave

“Pred nami so še pomembne naloge”

Ne 15. junija 2019, na tako imenovani dan krivde, odpuščanja in sprave, je bila na Žalah v Ljubljani, ob Lipi sprave, žalna slovesnost, ki se je udeležil tudi predsednik Republike Slovenije Borut Pahor. K obeležju je položil venec in nagovoril udeležence. Ta obeležitev spada med prizadevanja predsednika Pahorja za ohranitev zgodovinskega spomina na pomembne korake na poti demokratizacije in osamosvajanja v času t. i. “slovenske pomladi”. Slovesnost ob Lipi sprave prireajo od l. 1991 člani društva Združeni ob Lipi sprave v spomin na vse žrtve vojne in revolucije, ne glede na kateri strani so padli. Že na predvečer te spominske svečanosti je predsednik Borut Pahor priredil sprejem v počastitev tridesete obletnice društva Združeni ob Lipi sprave. Ob tej priložnosti objavljamo pomenljiv zapis dr. Janeza Juhanta o ustanovitvi, namenih, ciljih in na sploh plemenitem delovanju tega društva.

Prvega novembra 1988 sta bili prvič molitev in sveta maša za žrtve vojne in revolucije, 11. maja 1989 pa je bila prav tako tu (na Žalah v Ljubljani) zasa-

jena Lipa sprave. Klepov zapis pravi: “Vzrasla je iz prsti, ki so prinesli iz zemlje grobišč Roga, Teharij, Podutika, v spomin na tisoče in tisoče ljudi, ki nimajo zaznamovanih grobov in jih je zmotna ideologija hotela izbrisati iz zgodovinskega spomina”, je zapisal pokojni Stanislav Klep. 27. junija 1989 je potekala prva žalna slovesnost ob Lipi sprave z udeležbo kakih 3000 ljudi. Najo sta v imenu skupine nekdanjih borcev NOV in kulturnih delavcev vabila Stanislav Klep, prvi predsednik društva, in Viktor Blažič. Lipa sprave je bila isto leto jeseni uničena, a takoj spet zasajena. Kasneje je sicer še dvakrat utrpela poškodbo, a do danes raste. Spravno slovesnost ob Lipi je veskoti spremljal častni vod Slovenske vojske in predstavnik Slovenske policije.

Na prvi slovesnosti je bil poleg društva in svojcev žrtve dejaven tudi del borcev in kulturnikov različnih nazorov, čeprav je Zveza združenj bor-

cev nasprotovala ciljem Društva, kot je žalosten ugotavljal Stanislav Klep. Združeni ob Lipi sprave se nismo zavzemali le za rehabilitacijo žrtv slovenskega holokavsta, pač pa za padle slovenske vojske v

nemški in drugih vojskah kot za žrtve na partizanski strani, kot smo zapisali v Izjavi, skratka za vse žrtve vojne in revolucije. Že iz prve pobude za pod-

pis Izjave o narodni spravi, prvič uradno prebrane 15. junija 1990 ob Lipi sprave, izhaja, da je namen društva uveljavljati spravo med narodom, ki ga je razdelila revolucija med drugo svetovno vojno in po njej. Leta 1997, v času predsednika Janeza Podobnika, je Državni zbor ediničrat napovedal obravnavo Izjave, a je ni sprejel. Kasneje jo je Društvo še večkrat posredovalo pristojnim organom oblasti. Izjava in delovanje Društva nista dobila podpore v politiki in drugih delih družbenega življenja, še

rekuje tudi številnim javnim delavcem politično-taktično preračunljivost, ki ostaja pri kratkoročnih in pogosto tudi sebičnih ciljih, pisanih na kožo le določenim ljudem v družbi. Zato cilji društva, ki s spravo naslavlja ureditev polpreteklosti, ne pomenijo le preseganje preteklih delitev, pač pa uresničevanje tega, kar smo si zastavili s samostojno državo in demokratično ureditvijo: uveljavljanje demokratičnih procesov, pravne države in spoštovanje človekovega dostojanstva. To pa so temelji demokratične države samostojne Slovenije, zapisani v njeni Ustavi in drugih pravnih uredbah.

V tem smislu si Društvo veskoti prizadeva za družbeno priznanje in podporo, da bi ta načela dosegla vsakega posameznika in družbo kot celoto. Posebej s tem zastopa, kot je zapisano v njenem statutu, žrtve nekdanjega režima, ki je delu naroda dostojanstvo in pravice sistematično kršil. Naša naloga je, da ne pristajamo na kratkoročno pragmatičnost, pač pa da smo sebi in celotni družbi prisebno in vztrajno ogledalo za uveljavitev dostojanstva vsakega človeka. Pravica do javne besede velja izkušnji resnice vsakega človeka, še posebej utišanih in zasutih. Tako širimo in poglobljamo demokratični prostor. A z žalostjo ugotavljamo, da nekateri pri nas tega še vedno niso pripravljeni sprejeti. Tako ne zagotavljajo pravice do groba

vsem, čeprav so bili tudi po Vaši zaslugi, gospod predsednik, narejeni koraki za rehabilitacijo vsaj nekaterih žrtv in za njihov pokop. Zato so pred nami še pomembne naloge. Nesprejemljivo je, da teh pravic nimajo pobiti nepokopani Romi in da se še vedno ustvarjajo ovire, da žrtve ne dobijo državnopravnega zadoščenja oziroma rehabilitacije. To zadeva tudi oteževanje prekopa in pokopa, in sicer kolikor je mogoče s sodobnimi sredstvi ugotoviti, posamičnih žrtv v njihove domače grobove, sicer pa vsaj v nacionalno obeležen skupni grob. Ostalemu demokratičnemu svetu bomo le tako, podobno kot so v Srebrenici ali drugod, dokazali svojo demokratično privrženost ter spoštovanje zapostavljenega in odrinjenega človeka. Moč demokracije ni v prikimavanju močnim, ki si sami lahko jemljejo pravico, kot je vedel že Platon, pač pa v zavzemanju za omogočanje do besede in veljave odrinjenim in prizadehim. Društvo tako ob podpori demokratično osveščenih in zavzetih državljanov ostaja glas zasutih ust in upanje, da naša demokracija vendarle zmore korake za polno uresničevanje dostojanstva vsakega človeka in uveljavljanje človekovih pravic za vse ljudi. V tem duhu se vsem sodelavcem in prijateljem društva, Vam, spoštovani gospod predsednik Borut Pahor, ter vsem ostalim, ki nas pri tem podpirate ob 30-letnici delovanja Društva, iskreno zahvaljujem.

Janez Juhant

NA BOŽJO POT SPET MALO NAOBKROG (16)

Mariza Perat

Sveta Favstina Kowalska in podoba Usmiljenega Jezusa

Podoba Usmiljenega Jezusa je bila naslikana po videnju, ki ga je v mestu Plock, severozahodno od Varšave, leta 1931 bila deležna poljska redovnica Favstina Kowalska. Podoba sama pa je nastala v mestu Wilno-Wilnius v Litvi leta 1934. Bil je to čas med obema svetovnima vojnama, čas, ki se je že nevarno nagibal proti novemu svetovnemu spopadu z vso grozoto, ki jo je ta prinesel. In prav v tem času je Gospod po s. Favstini ponudil svetu v pomoč sporočilo svojega Božjega usmiljenja, h kateremu naj bi se človeštvo v svojih stiskah zatekalo.

Sestra Favstina Kowalska, s krstnim imenom Helena, je bila rojena 25. avgusta vasi Glogowiec, jugozahodno od Wrocława kot tretja izmed desetih otrok. Očetu je bilo ime Stanislav, mati pa je bila Marija Ana Babel. Po značaju je bila Helena zelo živahna, vesela in dobrega srca, a tudi odločna. Družina je bila revna, a v njej sta vladali veselje in zadovoljstvo, ki sta izhajali iz globoke vere in ljubezni, ki sta družili vse njene članke.

S sedmimi leti je Helena začela obiskovati šolo. Kljub nadarjenosti pa jo je že po dveh letih morala zapustiti in prepustiti prostor mlajšim bratom in sestram, sama pa je postala pastirica in pasla domače krave.

Helena je že kot otrok globoko dojemala duhovno življenje. K temu je pripomogla tudi vzgoja v

mi leti, ko je bila pred Najsvetejšim, izpostavljenim na oltarju. V starosti 14 let je odšla v bližnjo vas služiti, da je tako pomagala domačim. Božji klic pa je postajal vse močnejši, zato se je po enem letu vrnila domov in staršem povedala, da mora vstopiti v samostan. Starši pa o tem niso hoteli ničesar slišati, saj ji niso mogli nuditi niti dote, ki je bila takrat predpisana za vstop v samostan. Helena je tako spet odšla

služiti, tokrat v Lodz, da si prisluži doto. Ko je dopolnila 18 let, se je vrnila domov in spet prosila starše, naj ji dovolijo vstopiti v samostan, toda dovoljenja tudi tokrat ni dobila. Helena ni vedela, kam naj se obrne. Kljub božjemu klicu, ki ga je nenehno čutila v sebi, in kljub temu da je nobena stvar ni mogla zadovoljiti, se je odločila, da se za svoj poklic ne bo več borila, ampak bo ostala v svetu in pač živila tako kot vse njene vrstnice.

/ dalje

ZAKAJ PRAV JEZUS? (74)

PRIMOŽ KREČIČ

Dve volji in dve dejavnosti v Kristusu

Koncil v Kalcedonu 451 je bil pravi dogmatski čudež, ker je združil različne teološke poglede na Kristusa, **aleksandrijsko, antiohijsko in latinsko izročilo**. Na koncilu so poudarili osebno edinstvo, da je Kristus učlovečena Beseda (aleksandrijska), privzeti človek, polnost človečnosti (antiohijska) in solidarnost Boga s človekom v Kristusovem odrešenju (latinska). Kalcedonska definicija je sestavljena iz dveh delov, v prvem poudari, da je **en sam in isti Sin**, naš Gospod Jezus Kristus, **popoln v božanskosti in človeškosti**, resnični Bog in resnični človek, iz telesa in duše, enega bistva z Očetom po božanskosti in enak ljudem po človeškosti, v Božji naravi **rojen iz Očeta pred začetkom sveta, v zadnjem času za nas** in

naše odrešenje rojen iz Device Marije in Božje Matere po človeški naravi. V drugem delu priznava, da je On v **dveh naravah nepomešano, nerazdeljeno, nespremenjeno in neločeno, v eni sami osebi in hipostazi Besede**. (DS 301) Prva dva pridevnika sta usmerjena proti monofizitizmu, brez spremenitve ene narave v drugo, tretji in četrti pa izključujeta nestorjansko razlago ločitve med naravama. Vse lastnosti obeh narav se morajo spoštovati.

Kalcedonska formula uporablja pojme **narava** (*phýseis*) in **oseba** (*prósopon*) ali **obstajanje** (*hypóstasis*), ne da bi jih definirala. To, kar je **dvojno** v Kristusu, se imenuje **narava**, kar je **eno**, je **oseba** ali obstajanje. Skozi stoletja je večina kristjanov ponavljala jezik kalcedonskega koncila o dveh naravah in eni osebi v Kristusu. Kalcedonska definicija nas zavezuje, da ne govorimo o Bogu na abstrakten način, ampak z osebnim jezikom. Učlovečeni Sin, enak Bogu po naravi, **se je zedinil tudi z vsakim od nas**. Pomemben je tudi **prenos lastnosti**, kar pomeni, da se Kristusova božanskost nanaša na njegovo človekost in obratno. Tako je mogoče reči, da je Božji Sin trpel na križu in da je Marija Božja Mati, kar je

potrdil koncil v Efezu 431.

Po Kalcedonskem koncilu so ponekod še **mešali osebo in naravo**, zlasti pri novih monofizitih so v dveh naravah začutili vračanje v nestorianizem in govorili o eni učlovečeni naravi Božje Besede. Trdili so, da sta pred zedinjenjem obstajali dve naravi, po zedinjenju je oseba Sina določala vse njegovo človeško življenje z Božjo močjo in svetostjo. Na **drugem Carigraskem koncilu 553** so spregovorili o Jezusovem življenju kot zgodovinskem izrazu večne Božje Besede (DS 422) na osnovi prenosa lastnosti. Dve Kristusovi **naravi nista statični, ampak dinamični**. Človeška **narava je en-hipostatična**, kar pomeni, da ni oseba po sebi, ampak je povsem naravnana nanjo. Tudi po tem koncilu so še naprej govorili o eni naravi v Kristusu. Tako sta nastali zmoti monoteletizma in monoenergizma, ki sta zagovarjali, da

sta v Kristusu le ena volja in dejavnosti. Papež Martin je obsodil to zmoto na lateranski sinodi (649). Sinoda je poudarila, da sta dve volji izraz dveh narav. (DS 510-516) Dokončno sta bili obe zmoti obsodeni na tretjem koncilu v Carigradu 680/681. Koncilski očetje so poudarili, da **sta v Kristusu dve volji in dejavnosti**

nerazdeljeno, nespremenjeno, neločeno in nepomešano. (DS 556) Z učlovečenjem je Božji Sin sprejel **človeško umno dušo in voljo**. Tako je mislil, se odločal in veroval na svoj človeški način. Božji um je predhodno Jezusovemu človeškemu umu, vendar kljub temu človeški um ohrani svoje lastnosti in načine spoznavanja. Da sta v Jezusu dve volji, kažejo mnogi dogodki njegovega življenja, zlasti molitev v vrtu Getsemani. (Mr 14,36) Koncil v Carigradu je zahteval **razločitev med Božjo in človeško voljo**, ki sta bili v Kristusu povezani in v harmoniji. Jezus je živel v pokorščini Očetovi volji in bil svobodno odprt za ljubezen do Boga in do ljudi. S tem je povezan tudi njegova brezgrešnost, ki ni bila toliko v uravnoteženosti dveh narav, ampak predvsem v stvarnosti njegove osebe, ki je izključevala možnost, da bi grešil. O'Collins pravi, da Bog ne more grešiti proti Bogu.

GORICA "Ivanovanje" v Slovenskem pastoralnem središču

Za rast posameznikov in skupnosti

Praznovati župnijskega zavetnika pomeni "zahvaliti se njemu in Bogu za varstvo skozi stoletja, obenem pa je to tudi priložnost za prošnje za naše družine, otroke, mladino, bolnike, za vse, ki trpijo na duši ali telesu, da bi čutili, da skupaj z njimi nosimo težo njihovega trpljenja". S to mislijo in močnim poudarkom na skupnosti je g. Marijan Markežič, župnik v Slovenskem pastoralnem središču v Gorici, v nedeljo, 23. junija, pri sv. Ivanu uvedel praznično sveto mašo v čast sv. Janezu Krstniku. V homiliji je g. Marijan povedal, da Cerkev praznuje godove svetnikov na njihov smrtni dan, ki velja kot rojstni dan za nebesa: izjeme so samo Jezus, Marija in Janez Krstnik; zaradi njihove velikosti praznujemo tudi njihov rojstni dan. O velikem Jezusovem predhodniku je povedal, da je eden tistih, ki pričajo o tem, kako "Bog obljublja prihodnost tudi tistemu, ki prihodnosti ne vidi po človeško... Bog ustvarja tudi tisto, kar se človeku zdi nemogoče". Njegovi starši so bili namreč priletni, in vendar je Bog uslišal njihove prošnje, Janezovo rojstvo je bilo "poseben božji dar", kot je velik božji dar "vsak otrok, vsako človeško življenje": "čist Stvarnikov dar in ne človekova pravica, kot mnogi danes mislijo". Vloga Janeza Krstnika je bila v tem, da je pripravil pot Odrašeniku. V pravoslavnih cerkvah je njegova podoba postavljena na prag, čez katerega mora stopiti, kdor gre v posvečeni prostor. Zato obudimo tudi mi hvaležnost do vseh, ki so

v naših življenjih pripravili pot Gospodu, pa tudi mi "pripravljamo pot v srcih naših sodobnikov, ki včasih ne vedo, da more njihove najgloblje želje potešiti in izpolniti samo Bog", je še dejal g. Marijan.

Nedeljska maša je bila "le" krona letošnjega *Ivanovanja*, niza srečanj in prireditvev ob prazniku farnega zavetnika, ki je bilo smotno zamišljeno in pestro. Prireditelji, ki so želeli povezati Slovence v mestu, so ponudili res primerne dogodke duhovnega, kulturnega in družabnega značaja.

PREDAVANJE

V torek, 18. junija, je v Močnikovem domu ob cerkvi sv. Ivana na izizvalno temo *Kristjan za v cerkev in v trgovino* govoril msgr. Slavko Rebec, generalni vikar v koprski škofiji, ki ima znanje tudi v Gorici, saj je bil pred 30 leti, kot je uvodoma povedal David Bandelj, cemoniar pri novi maši g. Karla Bolčine. Sam g. Rebec je o sebi dejal, da se nima za strokovnjaka, temveč raje skuša biti "človek, ki išče in skuša razumeti z veliko srca". Nered predava, raje kramlja in spodbuja razmišljanje v vprašanji, še zlasti če ima pred sabo ljudi, ki hočejo (ne pa "morajo") biti kristjani. Zavzete kristjane danes preveča nelagodje, ko se sprašuje

mo o lastni identiteti v tem času. Včasih živimo, kot da smo v cerkvi vsi kristjani; v trgovini, uradu in drugod pa na to pozabimo, je začel. Zapuščamo obdobje, ko je krščanska tradicija zaznamovala utrip države, in prehajamo v dobo pluralnosti usmeritev. Tako smo kristjani vedno bolj v manjšini. Manj je otrok pri verouku, manj zakramentov, ni duhovnih poklicev, manj je kristjanov tudi v politiki, rezultati krščanskih strank so slabši itd. Kakšen je kristjan v takem kontekstu? Ni nujno tisti, ki ima znake zunanje, temveč notranje pripadnosti, kot potrjuje tudi Katekizem katoliške Cerkve. Zato "iščimo moč krščanstva v sebi", kajti "gre za bisto, obstoj človekovega življenja". Razočarani smo zaradi števil, ki padajo. Ena številka je vedno ista: "Ena enka, en sam Bog: iz njega vse izvira, vanj se vse steka... Tista enka daje smisel celotnemu življenju". Zato ne smemo nikdar vreči puške v koruzo. In bivališče Boga med ljudmi je vedno ista: človekovo srce, ne katedrala. Razpetost doživlja ne le Cerkev, pač pa tudi družina. Čedalje je bolj potrebno se obračati navznoter in razmišljati, kaj naj naredi-

Msgr. Slavko Rebec

Mladinski pevski zbor OŠ Franceta Bevka iz Tolmina

mo s sabo (!) in ne z drugimi. Preverimo, koliko smo prežeti z Bogom in Božjim življenjem, naslonimo se na Njegove besede, saj "iz njih lahko konkretno živimo". Vprašanje je, ali res verujemo v Jezusove obljube in besede. Pot Cerkve in evangelija ni nikoli pot samohodništva. Zato: pojdimo vase, pustimo, da nas Bog prepoji, potem pa ostanimo v občestvu! Skupaj se lažje formiramo, dihamo isto klimo, lomimo kruh, presegamo delitve. Kot piše v *Pismu Diognetu*, prvi kristjani so bili normalni ljudje, ki pa kažejo čudovit, po splošni sodbi nenavaden način življenja. "Kar je v telesu duša, to so v svetu kristjani". G. Rebec je zato navzoče pozval: "V to smer pojdimo, pa ni problem, če smo manjšina!"

KONCERT

Zborovski večer, t. i. svetoivanske glasbene utrinke, je letos oblikoval Mladinski pevski zbor Osnovne šole Franceta Bevka iz Tolmina. V njem prepevajo mladi od 11. do 15. leta starosti, ki jih vodi Barbara Kovačič. Zbor, ki je nastal pred devetimi leti, veliko potuje in tekmuje. Pevci so ponosni, da z vsakega regijskega, državnega ali mednarodnega tekmovanja prinesejo domov plaketo in osvojijo posebne nagrade. Na goriškem večeru, 21. junija, so ob klavirski spremljavi Nike Kovačič zapeli trinajst med sabo zelo različnih pesmi, od

jim je zahvalil župnik Marijan Markežič.

VEČERNICE IN KRESOVANJE

V soboto, 22. junija, je po 20. uri naznanjalo praznik veselo pritrkovanje, ki so ga goriški skupnosti poklonili pritrkovalci iz družine Skok z Jazbin. Ob 21. uri je bila v cerkvi posebna molitev krščanskega občestva: slovesne večernice v čast rojstva sv. Janeza Krstnika. Pri oltarju jih je vodil p. Jože Zupančič, lazarist z Mirenskega Gradu, na koro so psalme s solistom Davidom Bandljem peli še trije mladi fantje iz Mešanega mladinskega pevskega zbora Emil Komel, pri orglah je sedel Marco Colella. P. Zupančič je v homiliji spregovoril o sv. Janezu Krstniku, o "največjem, rojenem od žene", kot je dejal Jezus. Praznik rojstva sv. Janeza se praznuje na datum, ko se dan začne krajšati; praznik Jezusovega rojstva pa na datum, ko dan začne rasti.

Kot se spodobi, je na dvorišču za cerkvijo večernicam sledilo veselo kresovanje ob bogato obloženih mizah: to je bila še ena lepa priložnost, da se je skupnost vernikov iz Goriške še bolj okrepila.

Danijel D.

Vatikanski muzeji

Razstava Plečnik in sveto osvetljuje arhitektovo pojmovanje svetega

V četrtek, 27. junija 2019, bo v konferenčni dvorani (Sala conferenze) v Vatikanskih muzejih odprta razstava *Plečnik in sveto* – Jože Plečnik, slovenski arhitekt in oblikovalec. Razstava je nastala v sodelovanju z Nadškofijo Ljubljana, Ministrstvom za kulturo RS ter Veleposlaništvom RS pri Sv. sedežu. Na podlagi izvirnih zapisov, skic, načrtov in dopisovanja pa tudi uresničenih projektov doma in v tujini razstava *Plečnik in sveto* osvetljuje Plečnikovo pojmovanje svetega. Pojem 'sveto' pri Plečniku ni povezan zgolj z njegovim verskim prepričanjem, ampak se dotika tudi morale, kreposti, pravičnosti in navsezadnje tudi same arhitekture. "Dela arhitekta Jožeta Plečnika so bržkone najboljša priča o njegovem pojmovanju svetega, saj so kot molitev, v kateri se skrivajo vsa njegova prepričanja, vodila in načela. Pri Plečniku se namreč sveto ne navezuje zgolj na arhitektovo religioznost, ampak tudi na njegovo umetnost, na njegova osebnostna prepričanja, življenjske nazore in moralo. Ta področja so pri Plečniku vseskozi tesno prepletena, meja med njimi pa je po-

gosto težko določljiva. V luči pogostih razprav o potrebi po ločitvi Plečnikove vere in umetnosti velja torej najprej poudariti, da je našega velikega arhitekta težko

razumeti, če omenjeni sferi obravnavamo ločeno. Tako vera kot umetnost sta za Plečnika sveti in mu pomenita iskanje najvišjega dobrega, moralno neopo-

rečnega, nedotakljivega, lepega in ljubljenega", je o Plečnikovem pojmovanju svetega zapisal avtor razstave dr. Tomaž Jurca. Kustosinja Ana Porok pa dodaja: "Razstava nam z neposrednimi citati Plečnikovih intimnih misli iz pisem razkriva umetnikovo pojmovanje svetega. Razstavljeni izvirni načrti za sakralne objekte in liturgične predmete iz Plečnikove zbirke bodo objavljeni tudi v prihajajočem katalogu, uspešno sodelovanje z raziskovalci Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani pa je pokazalo, kako lahko z inovativnimi metodami rekonstruiramo izgubljeno kulturno dediščino". Razstava predstavlja večinoma gradivo iz Plečnikove zbirke in na ogled ponuja predvsem ohranjena pisma, skice, načrte, fotografije in modele, povezane s tematiko razstave. Na razstavi pa si je mogoče ogledati tudi nekaj zanimivih predmetov, narejenih po Plečnikovi zamisli; med njimi dva edinstvena Plečnikova keliha in njegovo monštranco, zasnovano za frančiškanske cerkev v Ljubljani, ter maketo spomenika vojskovedi Janu Žižki.

Uradno je začel svojo pot v Sloveniji

Apostolski nuncij je predal poverilna pisma predsedniku RS Pahorju

Apostolski nuncij v Sloveniji nadškof Jean-Marie Speich je predsedniku republike Borutu Pahorju predal poverilna pisma. S tem je tudi uradno začel svojo funkcijo v Sloveniji. Nuncij je v nedavnem pogovoru za tednik Družina o svoji vlogi in diplomaciji Svetega sedeža v svetu dejal: "Smo graditelji mostov. Bridge builders. Z družbo. Nunciji to opravljajo na dveh ravneh. Najprej z državo, z vlado. Z njo želim v imenu papeža, ki ga zastopam, nadaljevati odlične odnose, ki jih imamo že več časa, kot traja generacija, več kot 25 let. Mislim, da lahko vstopimo v drugo fazo, ki bo našla poti in tudi načine. Sem človek dialoga in velike odprtosti. Z menoj je mogoče govoriti o najrazličnejših stvareh. Poslan sem bil sem tudi zato". (Vir: Radio Ognjišče) Papež Frančišek je na praznik sv. Jožefa, 19. marca 2019, imenoval nadškofa msgr. Jean-Marie Speicha za novega apostolskega nuncija v Republiki Sloveniji in

predstavnik Svetega sedeža na Kosovu. Msgr. Jean-Marie Antoine Joseph Speich se je rodil 15. junija 1955 v francoskem

mestu Strasbourg. Leta 1979 je v Strasbourg diplomiral iz teologije, leta 1982 je v Rimu diplomiral iz dogmatične teologije in leta 1983 iz kanonskega prava prav tako v Strasbourg. V duhovnika je bil posvečen 9. oktobra 1982 ter med letoma 1982 in 1984 je opravljal duhovniško službo v župniji St. Vincent de Paul v nadškofiji Strasbourg. Izobraževanje za vatikansko diplomatsko službo je začel leta 1984 in ga je sklenil leta

1986, med tem pa je leta 1984 pridobil magisterij, leta 1986 pa doktorat iz kanonskega prava. Med letoma 1986 in 2008 je služboval na apostolskih nunciaturah na Haitiju, v Nigeriji, Boliviji, Kanadi, Nemčiji, Veliki Britaniji, Egiptu, Španiji in Andori ter na Kubi. Od leta 2008 je bil odgovoren za frankofonski oddelek pri Državnem tajništvu Svetega sedeža. Msgr. Speich je kot vodja ali član delegacij zastopal Sveti sedež na mednarodnih srečanjih in konferencah ter bil v uradnih delegacijah ob potovanjih papeža Janeza Pavla II. in papeža Benedikta XVI. Papež Frančišek mu je 24. oktobra 2013 podelil škofovsko posvečenje in naziv naslovnega nadškofa kraja Sulci (Italija) ter ga istega leta imenoval za apostolskega nuncija v Gani. Nadškof Speich govori aljaški, francoski, nemški, italijanski, angleški in španski jezik ter razume portugalsko, flamsko, latinsko in grško.

Predstavitev 49. festivala narodno-zabavne glasbe Števerjan 2019

Z zagnanostjo in ponosom Abrahamu naproti

Fabijan Muzic, Ilaria Bergnach in Franca Padovan (ph DD)

Od 5. do 7. julija 2019 po pod Borovci v Števerjanu potekal 49. festival narodno-zabavne glasbe Števerjan 2019. V imenu prirediteljev sta ga Ilaria Bergnach in Fabijan Muzic, predsednica in podpredsednik društva F. B. Sedej, predstavila na tiskovni konferenci v četrtek, 20. junija, v Trgovskem domu v središču Gorice.

V krajšem pozdravu je županja Franca Padovan povedala, kako je ponosna na vse, kar organizirajo vaščani, saj občina rada podpira njihova prizadevanja. Mislila je, da letos ne bo sedela v prvi vrsti kot županja, temveč da bo lahko bolj sproščena kje za šankom ... Toda po volji ljudi je bila v tretje izvoljena, zaradi česar bo skušala čim bolj opraviti svoje poslanstvo še pet let. Organizatorjem je zaželela, da bi festival, pri katerem sodelujejo od najmlajših do najstarejših, čim lepše uspel, saj bo to gotovo nekaka priprava na 50. festival, ki bo potekal drugo leto in bo gotovo terjal še večji organizacijski in finančni napor. Svojo prisotnost na finalnem delu je že napovedal predsednik vlade RS Marjan Šarec; Števerjanci radi imajo ugledne goste iz matične domovine, pred nekaj leti so že imeli predsednika Boruta Pahorja.

Ilaria Bergnach je še povedala, da se bo festival v petek in soboto začel ob 20. uri, ko bodo na odru predfinalnih večerov nastopili vsi prijavljeni ansambli. Števerjanski festival namreč nima predizbora in nastopi, kdorkoli se prijavi. Finalni večer bo v nedeljo, 7. julija, z začetkom ob 17.30. Ansamble bosta ocenili dve komisiji, ki ju sesta-

vljajo glasbeni strokovnjaki in po en član društva. Komisijo za glasbo sestavljajo Slavko Avsenik mlajši, Hanzl Kežar, Marijana Mlinar, Nikolaj Pintar (predstavniki društva), Andrej Plešničar, Igor Podpečan, Jani Rednak in Ilaria Bergnach, ki komisiji predseduje; komisijo za besedilo pa Martina Valentinčič (predstavnica društva), Janez Dolinar in David Bandelj. Ansambli na odru bodo zaigrali po dve skladbi: prva je iz zakladnice narodno-zabavne glasbe, druga pa mora biti izvirna, ki jo bodo prvič predstavili na festivalu. Tudi publika lahko glasuje in izbere en ansambel na večer, ki se bo potegoval za finale. Letos se je prijavilo 21 ansamblov, med njimi sta dva zamejska. Med njimi je kar nekaj debitantov, drugače so taki, ki so v Števerjanu že nastopili in se očitno radi vračajo v Brda. V petek bo nastopilo prvih 10 ansamblov: ans. Dolenjskih 5, ans. Folkton, ans. Jelen, ans. Kraški muzikanti, ans. Lunca, ans. Razgled, ans. Rožnik, ans. Valovi, ans. Vrli muzikanti in ans. Zadetek, v soboto pa ans. Jug, ans. Mladi Pomurci, ans. Murni, ans. Naši fantje, ans. Petovia kvintet, ans. Pik, ans. Pristrčniki, ans. Raubarji, ans. Savinjski kvintet, ans. Veseli Savinčani in ans. Žurerji. Potegovali se bodo za več nagrad. Gostje v nedeljo zvečer bodo Prifarski muzikanti, ki proslavljajo 30-letnico nepretrganega delovanja. V primeru slabega vremena bo festival, ki ga bo vodila in povezovala Tjaša Hrobat, potekal pod velikim šotorom, ki ga nudi Zveza slovenske katoliške prosvete. Na trgu pred cerkvijo bo tudi šotor,

kjer se zbira "ljubitelji števerjanskih piščancev in briške kapljice". Predsednica društva se je na koncu zahvalila v prvi vrsti članom društva, "ki so seveda prostovoljci, zaradi česar je njihov doprinos toliko bolj dragocen": glavno vlogo odigravajo njihova "zagnanost, strast in ponos", ki so odločilni, da se toliko let nadaljuje tradicija festivala. Iskreno se je zahvalila tudi pokroviteljem in sponzorjem, ki podpi-

rajo prireditev. "Naslednje leto se bomo srečali z Abrahamom", je še dejala predsednica Ilaria: organizatorji že razmišljajo in načrtujejo, kako bi primerno obeležili okrogli jubilej. Festival je prehodil zelo dolgo pot: vizija in želja, ki so ju pred 49 leti začeli uresničevati ustanovitelji festivala, "se iz leta v leto izkazuje za pravo".

Ob koncu je Simon Komjanc povedal, da Vinoteka Števerjanski grič, ki združuje deset vinarjev, na festivalu že več kot deset let daje na razpolago vina svojih članov. To, kar bodo nabrali na pokušnji v posebnem šotoru na trgu, bodo dali v dobredelne namene. "Kdor bo prišel na festival v Števerjan in poskusil naše vino, bo torej tudi pomagal ljudem v potrebi".

DD

Eksplodija v Gorici terjala tri žrtve

Daleč naokrog je odmevala novica, da je v četrtek, 20. junija 2019, okrog 4. ure zjutraj prišlo v Gorici do silovite eksplozije na Drevoredu 20. septembra, nedaleč od Kulturnega centra Lojze Bratuž, v kateri je dobesečno razneslo dvonadstropno hišo. Eksplozijo je bilo slišati daleč naokrog, celo do Števerjana. Razlog naj bi bilo uhajanje plina v pritličju. Že od zgodnjih jutranjih ur dalje je več ekip gasilcev imelo polne roke dela. Izpod ruševin so tudi s pomočjo psov izvlekli, kot je bilo pričakovati, trupla treh žrtev, dve že v jutru, tretje pa zgodaj popoldne. To so 43-letna Sabina Trapani, njen 45-letni partner Miha Uršič in 50-leten Fabrizio Facchettin. Gasilci so v četrtek še dalje iskali pod ruševinami, da bi ugotovili, ali je v stavbi slučajno bil še kdo drug, oz. da bi kaj več izvedeli o vzrokih tragedije in povzročni škodi. Kraj nesreče je v dnevu obiskal tudi nadškof Carlo R. M. Redaelli. Popoldne je župan Rodolfo Zibera, ki se je takoj vrnil iz dopusta v tujini, razglasil javno žalovanje. V soboto, 22. junija, so zastave v mestu visele na pol droga. Drevored 20. septembra je še delno zaprt za promet, saj se preiskave še nadaljujejo. Po drobnogledom je predvsem osebnost 50-letnega Fabrizia Facchettina, rahlo pohabljenega moškega z duševnimi težavami, ki je v zadnjih mesecih na socialnih omrežjih objavljaval slike demonov in angelov ter skrb vznepujoče citate.

Zaključna prireditev OŠ Ljubka Šorli iz Romjana / Poklon družini Bratuž

"Različnost je vrednota, ne pa nevarnost"

Prireditelj Osnovne šole Ljubka Šorli iz Romjana ob koncu šolskega leta se je v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž dne 10. junija začela s pesmijo: šolski pevski zbor pod vodstvom Lucie Lavrenčič in ob klavirski spremljavi Veronike Grasi je lepo odpel Gregorčičevega Veselega pastirja. Kot je nato povedal učitelj Dario Bertinazzi, so se to-

da se je zanimala za stvarnost romjanske šole in njeno delovanje v Laškem. Še konec januarja je bila v Romjanu navzoča na odprtju nove šolske knjižnice. Zato se je bodo vedno radi spominjali in "učencem pripovedovali o njej in njeni družini, o njeni moči in sposobnosti vedno začeti znova, brez zamer in predsodkov, z veliko ljubeznijo do kulture, slovenskega je-

bo prepozno, za nas in še predvsem za otroke. "Ekologija ni samo v plastiki in sortiranju odpadkov, ekologija je v naših odnosih, v izbiranju besed, ki jih uporabljamo vsak dan, v ohranjanju jezika, kultur, barv". Naš svet je lep, ker je raznolik. To raznolikost, ki nas večkrat straši, moramo živeti na konstruktiven način, brez strahu. "Različnost je vrednota, ne pa ne-

krat želeli izrecno pokloniti prof. Lojzki Bratuž, ki je umrla prve dni maja letos. Tesno je bila povezana z njihovo šolo, je dejal, "še posebej od trenutka, ko smo jo poimenovali po njeni mami, Ljubki Šorli". V kulturnem centru, ki nosi ime po Lojzetu Bratužu, je Bertinazzi še povedal, da je prof. Lojzka Bratuž izhajala iz družine, ki je dala vse, kar je mogla, za slovensko narodno skupnost na Goriškem. Ra-

zika in vseh jezikov našega malega ozemlja", je še dejal Bertinazzi. Prof. Lojzka Bratuž je bila prijazna in skrbna, vedno jih je opogumljala in spodbujala, naj vztrajajo na poti, ki je sicer posejana z naporom, pa tudi z zadoščanjem.

V do zadnjega kotička polni dvorani so otroci šole Ljubka Šorli ne le zapeli nekaj ljubkih pesmic, temveč tudi pričarali živahno vzdušje s prizori iz ekološko-dramske igre *Narava spregovori* Darje Brezovar in Anke Zupancič. Gre za poučno igrice, v kateri se sprva nemarni in neodgovorni otroci s pomočjo živali, rastlin, potoka in eko-policistov končno le zavemo svojega napačnega ravnanja in se naučijo, kaj pomeni pravilno ravnanje z odpadki in jih ločeno zbirati. Razumeli so namreč, da je prihodnost našega planeta odvisna od nas samih, od vsakega izmed nas.

Zbrane je proti koncu nagovorila tudi ravnateljica Sonja Klanjšček, ki je poudarila, da moramo vsi otrokom pomagati, da ta naš planet ohranimo lep in pisan. Sami ne bodo zmogli, vsak v svojem malem lahko kaj naredi, preden

D. Bertinazzi in S. Klanjšček

varnost". Za to "bomo delali skupaj. To nas je učila Ljubka Šorli, to nas je učila vsa družina Bratuž. To so naši kašipoti, to učimo in delamo skupaj z našimi otroki. To bomo delali še naprej: skupaj!" Učitelj Dario, ki je povezoval prireditev, se je zahvalil staršem, prijateljem, združenju staršev, društvoma Jadro in Tržič, osebju na tajništvu, neučnemu osebju, vsem učiteljicam in učiteljem; predstavnice staršev petih razredov pa so prebrale nekaj misli o petletni prehojeni poti svojih otrok. Sledil je krajši videoposnetek, ki so ga sestavili starši in tako obudili spomin na razne prireditve, izlete, projekte itd. Večer so sklenili s pesmijo *Mi smo otroci enega sveta*, ki so jo zapeli vsi učenci vseh razredov, to je nad 150 otrok.

DD

VRH SV. MIHAELA Razpalite kres, divje skačejo živi akordi

Koncert in kresovanje

Tudi letos je Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela organiziralo lep praznik ob koncu kulturne sezone, povezan s kresovanjem na praznik sv. Janeza Krstnika, v ponedeljek, 24. junija.

Večer s kosovelovskim naslovom *Razpalite kres, divje skačejo živi akordi* se je začel v čudoviti kleti kmetije Grad Rubije na Vrh. Prvi, zborovski del prireditve so oblikovali trije zborovski sestavi: Otroški pevski zbor Etiko Mužetko (*na sliki*), ki združuje najmlajše člane društva in ga vodi Karen Ulian, na klavir spremlja Nika Cotič, Mladinska pevka sku-

pina Vihar, ki združuje mlade z Vrh in okolice (dir. Mateja Černic, klavir Maria Crasnic), in, kot gost, Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba (dir. Hilarij Lavrenčič). Organizatorji so prav prijetno zasnovali srečanje, ki sta ga s krajšim okvirnim prizorčkom uvedli dve dekletci Viharja, skupine, ki s svojo sproščeno živahnostjo vedno izdajajo nasmehe na ustih poslušalcev. Izvirno in izjemno uspešno je bilo tudi povezovanje programa zbora Hrast, za kar je s svojimi simpatičnimi, humorističnimi skeči v narečju poskrbel Dario Bertinazzi.

sednica društva Vrh Sv. Mihaela Karen Ulian, ki je v svojem nagovoru tudi pozdravila novega župana Luco Piska in župnika msgr. Renata Podbersiča. Pred nekaj leti so si zamislili, da bi večer obogatili s kulturno točko in dali možnost domačim zborom, da domačinom predstavijo svoje delovanje pred poletnim premorom. Predsednica je poudarila, da je ponosna na vse pobude, ki jih je društvo uresničilo v zad-

njem letu, od domače božičnice prek revije Zlata grla do uspešne delavnice *Na Krasu je krasno*. DVS Bodeča Neža ima za sabo pestro sezono s tekmovanjem in kar štirimi koncerti gregorijanskega petja. "Dekleta snujejo ve-

lik projekt ob 15-letnici zbora", je še povedala Karen Ulian. Pripravljajo namreč osrednji koncert v režiji Patrizie Jurinčič, ki bo 21. septembra letos v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Ob koncu zborovskega nasto-

sproščenem vzdušju zadržali pozno v noč ob obloženih mi-zah in petju ob zvokih harmonike Mihaela Lavrenčiča. Tako so skupaj nazdravili ob koncu pevskega leta.

DD

Katoliška knjigarna / Na kavi s knjigo: krpanke

Meja kot kruta realnost in dragocena priložnost

Na goriškem Travniku se je v sredo, 19. junija, razvil prijeten in živahen pogovor, obujanje spominov na čase, ko je v naših krajih stala še meja, zastražena pregrada, ki je življenje vseh nas na tak ali drugačen način zaznamovala. V Katoliški knjigarni je ob odlični kavici, ki jo je ponudilo tržaško podjetje PrimoAroma, svojo novo knjigo predstavila pisateljica Darinka Kozinc, gospa Cirila Pregelj iz Mirna pa je kot živa priča življenja ob goriški meji občuteno pripovedovala svoje zgodbe. Knjigo je izdalo in založilo Založništvo Jutro. Srečanje je bilo, kot po navadi, pod pokroviteljstvom Javne agencije za knjigo Republike Slovenije.

Avtorica je knjigi, v kateri je zbranih dvajset zgodb, dala naslov *krpanke*. To je zanimiva beseda, v naslovu z malo začetnico napisana, ki si jo lahko razlagamo na več načinov: krpanka je lahko drobna zgodba, sestavljena iz manjših "zakrpanih" dogodkov obmejne vsakdanjosti; če je z veliko začetnico napisana - Krpanke - pa nas v mislih takoj popelje v dogodivščine znanega Levstikovega junaka, slovenskega tiho tapca, ki je bil močan in hraber. Prav take, iznajdljive in pogumne, so bile naše ženske, ki so odšle v Aleksandrijo, in tiste, ki so iz Slovenije, takrat je bila to še Jugoslavija, "švercale", česar niso mogle dobiti doma, osnovne stvari, s katerimi so skušale olajšati življenje svojih družin -

to je bil "šverc iz potrebe". Darinka Kozinc pravi, da "v literaturi se še nismo dovolj posvetili takim in drugačnim zgodbam ob meji... Meja je bila takrat za marsikoga kruta realnost, po drugi strani pa je bila na neki način priložnost. Na eni in na drugi strani meje so bili ljudje, ženske še po-

njim in zadnjim delom voza, na katerem je prevažal seno, skril surovo kavo, ki jo je kupil v Italiji. Na bloku je carinik voz pregledal in s palico suval "housau" v seno, ničesar ni našel, s suvanjem pa je vrečo kave preluknjaj. Kmet je odpeljal naprej, vozil pa je po makadamu in zrna kave so

Foto DD

sebnost, zelo iznajdljivi in prilagodljivi. Danes se tem zgodbam lahko smejemo, takrat pa časi niso bili tako smejoči".

Gospa Cirila Pregelj je na dopoldanskem srečanju povedala veliko zanimivih anekdot. Spominja se, kako so mejo postavili kar naenkrat, veliko so o njej prej govorili, a ljudje zadeve niso jemali resno; potem pa so hkrati prišli oboroženi vojaki in meja je razdelila polja, domačije in pokopališča, ljudje na jugoslovanski strani pa so ostali "brez vsega". Zdravila, riž, blago, kava so postali zelo dragocene surovine. Tako nam je gospa Cirila z navdušenjem povedala zgodbo o kmetu, ki je na vozu, v sori, drogu med spred-

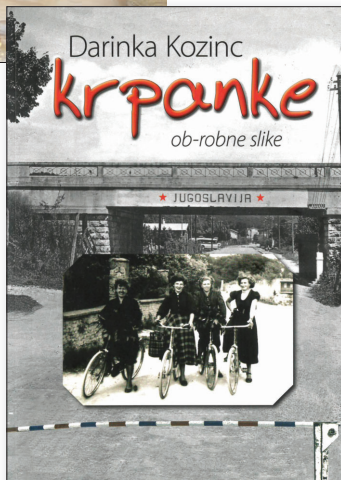
začela počasi padati na cesto. Priskočili so otroci in ženske ter kavo iz prahu pobirali, tudi gospa Cirila je je nabrala peščico "očetu za eno kofe". V Mirnu so gospe čez mejo prinesle marsikaj, zelo pa so morale paziti na "babo", ki je stražila mejo in vse ženske fizično pregledala. Imele so skrit dogovor z gospo, ki je iz svoje hiše dobro videla,

kdaj je "baba" prišla stražiti in kdaj je odšla - ko je bila na meji, je gospodinja odprla okence na cesto in ženske so vedele, da ničesar ne morejo prinesiti s sabo domov - zanimivo, kako so bile med sabo solidarne! Pregljeva je pripovedovala tudi o kipu fatimske Marije, ki se je nekoč po dogovoru ustavil tudi na bloku v Mirnu, ob katerem je bil travnik. Na tem travniku so se na jugoslovanski strani zbrali verniki in se s pesmijo poklonili fatimski Mariji; besede "Marija, k tebi uboge reve, mi zapuščeni vpijemo, objokani otroci Eve v dolini solz zdihujemo", pa so miličniki vzeli za provokacijo in s puškinih kopiti vernike razgnali.

Ob kavici se je predstavitev knjige kmalu spremenila v živahno kramljanje. Navzoči so rade volje delili svoje izkušnje s "švercanjem", svoje spomine na čas, ko ni šlo le za sobivanje z nasilnimi družeti in miličniki, med katerimi si je marsikdo ustvaril izjemno premoženje, in za prehod čez mejo, ampak za pravi boj za preživetje, ko v nekdanji Jugoslaviji ni bilo najti niti zdravil. Zgodbe v knjigi so vezane predvsem na žensko tematiko in na resnične dogodke. Darinka Kozinc govori o primorskem prostoru, ki leži med dvema različnima svetovoma, ki sta bila nekoč povezana, o primorskih ženskah, ki so premagovale vsakdanje težave, preživljale svoje družine in obnem v sebi ohranjale vko-

reninjen pristen slovenski ponos. Knjiga je spoštljiv spomenik njihovi iznajdljivosti in njihovim sposobnostim izkoriščanja možnosti, ki jih je takrat meja ponujala.

Katja Ferletič

Obvestila

Županja in uprava Občine Števerjan vabita na predstavitev novih informacijskih tabel na Trgu svobode. Dogodek bo potekal v soboto, 29. junija 2019, na omenjenem trgu s pričetkom ob 10.30. Dvojezični tabli, ki prikazujeta panoramski vpogled v lego občine, predstavljata prvi korak v sklopu popestritve turistične podobe tega briškega kraja. Na sami predstavitvi bo tekla beseda tudi o nadaljnjem razvoju občine na tem področju. Vabljeni so vsi, ki bi želeli kakorkoli prispevati k tej razpravi.

Mladinski dom Gorica prireja "Poletnosti 2019", poletne počitnice za otroke od 6. do 14. leta: 26. 8. – 6. 9. ŠOLA ZA ŠALO – igriva priprava na začetek pouka (6-13 let); 2. – 6. 9. 1, 2, 3: SREDNJA! – uvod v srednjo šolo (11-12 let). Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v sodelovanju s turistično agencijo v soboto, 3. avgusta, tradicionalni piknik v

Zgornji Savinjski dolini z obiskom Mozirskega gaja. Ogledu t. i. parka slovenskih vrtnarjev, kjer so umešeni tudi drugi objekti prepoznavnega načina podeželskega življenja, bo sledilo druženje. Vpisujejo do 13. julija po tel. 0481-884156 (Andrej F.), 346-1206031 (Sonja K.), 0481-882183 (Dragica V.), 0481-78138 (Sonja Š.). Prvi avtobus bo odpeljal iz Gorice s trga Medaglie d'oro/Goriška z običajnimi postanki pri vagi blizu Pevmskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Drugi avtobus iz Doberdoba s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni in na Pilošču, od koder bosta nadaljevala pot v Zgornjo Savinjsko dolino. Ura odhoda bo objavljena.

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 ICC 003 003 6225; SWIFT CREDIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

RADIO SPAZIO

vrata proti vzhodu

(od 28. 6. 2019 do 4. 7. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it.

Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 28. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 29. junija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, ter-skem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 30. junija ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 1. julija (v studiu Stefania Beretta): Pravljica za lahko noč. **Torek, 2. julija** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 3. julija (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Diomira Fabjan Bajc prijateljica besed. - Izbor melodij.

Četrtek, 4. julija (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Spomini na znanca

Ob slovesu Davorina Vodopivca

Po Gorici smo ga pogosto srečevali in opazovali, kako s hitrim korakom in malo aktovko pod pazduho hiti po svojih opravkih, največkrat na šolo, kjer je poučeval. Pogosto pa je obiskoval knjižnice, arhive od Gorice, Trsta, Vidma in celo do Rima. To je bil prof. Davorin Vodopivec iz Dornberka; tu je bil rojen, a je od mladih let živel v Italiji. V Gorici se je v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja pridružil slovenski skupnosti in tako smo skupaj živeli in se srečevali. Ostalo mi je v spominu, kako je ob prvih občinskih volitvah z drugimi fanti energično lepil plakate z znakom lipove vejice po goriškem mestu. Bil je prisoten tudi pri mnogih dogodkih družbenopolitičnega življenja v zamejstvu. Nepričakovano na hitro je umrl v dvaindevetdesetem letu v bolnišnici v Šempetru pri Gorici, kjer je preživel samo nekaj dni svoje sicer dolge, zahrbtnje bolezni. Na pogrebu, ki je bil v cerkvi v Dornberku 12. juni-

ja in se ga je udeležilo veliko ljudi, je gospa Janja Šinigoj v lepem poslovnem nagovoru med drugim poudarila njegovo osebnost, ko je omenila pismo, ki ji ga je napisal pred kratkim. V njem tako razmišlja: "To našo narodno in krščansko kulturo smo do sedaj ohranili, poglobili in obogatili skozi stoletja. Quo vadis Slovenija? Slovenci smo danes, kot domovina in država, naseljeni na sončni strani Julijcev, tik ob Jadranu. Toda, kje sta danes naš ponos, naš čut pripadnosti krščanstvu? Ob tem pismu sem se zamislila tudi sama, tako kot ob vsaki misli, ki ste mi jo, dragi Davorin, povedali". Gospa Šinigoj je takole končala svoje misli: "Prof. Davorin, Sveti Duh vas je podpiral v vašem delovanju, v vaši preprostosti, skromnosti, modrosti, v vsej veličini vaše plemenite osebnosti. Bili ste njegov izbrani, zato vam je sedaj, ob Binkoštih, pri sebi pripravil prav posebno mesto, saj ste izpolnili svoje poslanstvo".

Kj

S 1. strani

O opravljenem ...

Ssezona v slovenskem goriškem hramu se s poletjem ne bo še sklenila. Na programu so že ustaljena, uspešna in zelo dobro obiskana poletna Srečanja pod lipami v sodelovanju s Krožkom Anton Gregorčič. Predstavila jih je glavna pobudnica, kulturna delavka in častnikarka

Foto MČ

Erika Jazbar. Poletni program je zelo bogat, saj bodo srečanja letos do 13. avgusta, začela pa se bodo v petek, 28. junija, s proslavo dneva državnosti, ki je edina proslava pri nas ob tem dnevu. Tudi letos bodo na njej nastopili maturantje iz Argentine (RAST XLVIII), ki vsako leto obiščejo naše kraje in matično domovino. Po nastopu se bo večer, ki je v soorganizaciji s Svetovnim slovenskim kongresom in Knjižnico Dušana Černe- ta, nadaljeval s pogovorom s stari- rim prijateljem Srečanj pod lipa-

mi, dr. Jožetom Možino. V četrtek, 4. julija, bo prišel v Gorico upokojeni ljubljanski nadškof in dr. filozofije Anton Stres, ki bo predstavil *Leksikon filozofije*, sad svojega večdesetletnega raziskovanja. V četrtek, 11. julija, bo gostja zgodovinarica Tamara Grieser Pečar, pisateljica nekaterih te-

meljnih del naše polpretekle zgodovine (kot npr. *Razdvojeni narod*), ki bo govorila o svojem strokovno znanstvenem delu. Ponovno bo v gosteh tudi dr. Jože Dežman (18. 7.), toda tokrat v vlogi predsednika vladne komisije RS za reševanje prikritih grobišč. Sledil bo večer o kulturni ustvarjalnosti včeraj in danes v vasi Dornberk (25. 7.); na njem bodo predstavili publikacijo Rajka Hareja *Za zemljo in materin jezik*. Nastopali bodo današnji ustvarjalci, ki oblikujejo kulturno dejavnost v vasi.

V četrtek, 1. avgusta, bo govor o pomembni temi darovanja krvi; s tem marsikdo ni dovolj seznanjen. Na srečanju, v sodelovanju z društvoma krvodajalcev iz Doberdoba in Sovodenj ob Soči, bodo spregovorili Aldo Jarc, Štefan Tomsčič in Nataša Fikfak. Državna funkcionarka Helena Jaklitsch je deset let preučevala italijanska taborišča, v katerih so bili slovenski begunci, in o tem tudi napisala prvo monografijo, ki jo bo predstavila na večeru 8. avgusta. Bogat poletni program pod lipami bo sklenilo predavanje *Živeto slovenstvo* (13. 8.), ko bodo v gosteh Marko, Bernarda in Andrej Fink.

V ospredju tega večera bodo vrednote, na katerih temelji slovenska argentinska skupnost, in kako v tej družini žari navezanost na domovino.

Na koncu tiskovne konference je pozdravil tudi predsednik Krožka Anton Gregorčič Bernard Spazzapan, ki je poudaril, kako pomembni gostje in teme, ki so v Sloveniji zelo aktualne, pridejo s Srečanj pod lipami tudi do nas in tako lahko Slovenci v Italiji gojimo stike z našo domovino in širimo naš obmejni prostor, kajti na večerih je prisotna tudi čezmejna publika, s katero pridemo na koncu srečanja v stik.

poletna SREČANJA pod lipami

v sodelovanju s
Celjsko Mohorjevo društvo

**DOKTOR FILOZOFIJE IN UPOKOJENI
LJUBLJANSKI NADŠKOF
MSGR. ANTON STRES**

AVTOR TEMELJNEGA DELA
LEKSIKON FILOZOFIJE

Z avtorjem se bo pogovarjala urednica
dr. CVETKA REZAR

ČETRTEK, 4. JULIJA 2019, OB 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Večer zvočnega gledališča na Repentabru Poseben čar pod milim nebom

Verjetno je že vsak izmed nas vsaj enkrat v življenju obiskal gledališče in si ogledal kakšno gledališko predstavo. Zvočno gledališče pa je nekaj bolj posebnega, ki ga marsikdo verjetno še ni okusil. Tretje leto zapored so pri Radijskem odru organizirali večer zvočnega gledališča.

prispelimi radijskimi igrami, predvsem pa, ker so bili avtorji, tudi tisti nagradjeni, iz našega zamejskega okolja in iz osrednje Slovenije, kar pomeni, da imamo tudi med nami nadarjene pisce, istočasno pa je natečaj zanimiv tudi za avtorje iz osrednje Slovenije. Očitno je, da je bilo veliko iger

priporočene še igre Janeza Povšeta, Tomaža Lapajne Dekleve, Roka Vilčnika, Cvetke Bevc, Jake Smrdelja Simonetija, Manice Maver in Polone Ramšak. Po slovesni podelitvi nagrad so obiskovalci (vsako leto se jih zbere več) lahko prisluhnili radijski igri *Šola solopetja Milojke Žižmond Kofol*, ki jo je režirala Maja Lapornik. Igra ni bila izbrana naključno, saj je zmagala na prejšnjem natečaju Radijskega odra ob praznovanju njihove 70-letnice. Soorganizatorji večera so bili Radio Trst A, Slovenska prosveta in Društvo slovenskih izobražencev. Prisotne je pozdravila Martina Repinc iz

programskega odseka Radia Trst A, ki je zadovoljna, da lahko po radiu predvajajo toliko radijskih iger, ki jih ustvarja Radijski oder, povedala pa je tudi, da bi si Radijski oder zaslužil, da bi njihove igre predvajali tudi na RTV Slovenija. Obiskovalce je pozdravil tudi predsednik Slovenske prosvete Marij Maver, ki se je spomnil, kako so pred sedemdesetimi leti na

istem kraju igrali Slehernike, danes pa imamo na tem kraju drugačno umetnost. Predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor je ravno tako zadovoljen, da postaja Repentabor spet center kulturnih pobud. Večer je povezovala Nadia Roncelli. Pričakujemo lahko, da bo Radijski oder tudi prihodnje leto, že četrtič, organiziral večer zvočnega gledališča, mogoče bomo lahko takrat prisluhnili kakšnemu od letošnjih nagradjenih del.

Urška Petaros

Opčine / Mala gledališka šola Matejke Peterlin Zaigrali so igro Sončna vila in kralj noči

V petek, 21. junija 2019, je v Finžgarjevem domu na Opčinah doživela uprizoritev končna produkcija Male gledališke šole Matejke Peterlin. To je bila že 18. izvedba gledališke šole, ki je med mladimi zelo priljubljena, saj otroke seznanja z vsemi vidiki gledališkega ustvarjanja – od soočenja z besedilom do odrskega nastopa, ki vključuje tudi glasbo, kostume, scenografijo in rekvizite. Glavna organizatorja male gledališke šole sta Slovenska prosveta in Radijski oder, podpira pa jo tudi Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Otroci od šestega do trinajstega leta starosti so v samih petih dneh naštudirali gledališko igro *Sončna vila in kralj noči*, ki jo je napisala Lučka Peterlin Susič. To je zgodba o mali sončni vili Lux Solis, ki rada hodi na modne defileje. Zaradi svoje ljubezni do mode nevede zbudi pozornost hudobnega kralja noči, Rexa Noc-tisa, ki jo hoče privabiti na mračno stran, da bi postala njegova asistentka in manekenka. Da bi jo prepričal, naj zapusti sončno kraljestvo, je Rex Noc-tis pripravil narediti vse. Lux Solis pa priskočijo na pomoč zlobne mračne vile, ki jim prav nič ne ugaja, da njihov kralj tako občuduje sončno vilo. Skupaj pripravijo načrt, ki mu ni kos niti Idejko, najbistrejši škrtat kralja Rexa. Ta se mora zato odpovedati lepi sončni vili in se skupaj s svojim mračnim kraljestvom umakniti. Zaradi visokega števila udeležencev so pred-

stavo tudi tokrat odigrali v dveh izmenah: v vsaki zasedbi je nastopilo kar triindvajset otrok.

Režija predstave je bila tudi letos zaupana gostujočemu režiserju: tokrat je bila ta naloga dodeljena režiserki Kim Komljanec iz Ljubljane, ki vodi delavnice na področju dramskega pisanja in mentorstva gledaliških skupin po Sloveniji, pa tudi drugod po Evro-

pi, predvsem v Angliji, kjer je delovala zadnja leta.

Pesmi je uglasbil in posnel že večletni sodelavec gledališke šole Aljoša Saksida, za koreografije pa je poskrbela Kim Furlan. Kostume je pripravila Magda Petaros, scenografijo sta izdelala mlada Martina Sosič in Lorenzo Mezzavilla. Za tehnično plat predstave je skrbel Erik Geletti. Besedilo so se otroci naučili pod vodstvom petih vadiateljic Radijskega odra: Maruške Guštin, Manice Maver, Anke Peterlin, Marjetice Puntar in Lučke Susič. Za otroke je ves teden skrbelo tudi petnajst mladih animatorjev Slovenske prosvete.

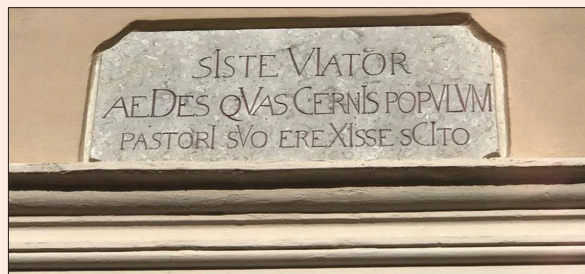
Mojca Petaros

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (69)

Dimitri Tabaj

Plemiški priimek Braunizer (3)

Goriški knezonadškof Edling - veljal je za svetniško dušo - je zaradi sporov s cesarjem Jožefom II. odstopil že leta 1784, goriška nadškofija je bila potem ukinjena in prenesena v Gradišče (obnovljena je bila šele leta 1791). Novoimenovani župnik Jožef Francišek Braunizer se je torej znašel v precej težki in zahtevni situaciji. Iz knjige *Terzo d'Aquileia - Teritorio, Paese, Gente, Chiesa, Economia*, ki jo je na-

Nad portalom župnišča v Terzu pri Ogleju najdemo latinski napis: "siste Viator aeDes qVas Cernis popVLVM pastorI sVO ereXIsse sCItO" ("vedi, ti popotnik, ki greš mimo, da je dom, ki ga tu vidiš, zgradilo ljudstvo za svojega pastirja", seštevek velikih črk predstavlja kromogram za letnico 1791).

Župnišče v Terzu pri Ogleju je zgradil slovenski župnik Jožef Francišek Braunizer pl. Braunthal iz Kanala.

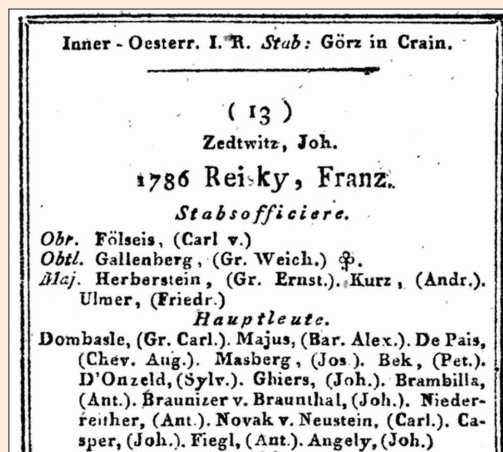
pisal sedanji župnik Giuseppe Franceschin, izvemo, da je bil Jožef Francišek Braunizer pl. Braunthal rojen v Kanalu in da je bil leta 1788, ko je postal župnik v Terzu, star 32 let. Bil je doktor teologije in apostolski notar. V virih je zabeleženo, da je govoril in pridigal slovensko in italijansko, nekoliko manj nemško. Njegov brat Janez je bil stotnik pešpolka Reisky (brat/duhovnik ga izrecno omenja v svoji oporoki). Pehotni polk Franz Reisky št. 13 se je izkazal v vojnah proti Napoleonu.

Jožef Francišek Braunizer je v novi župniji - vsaj na začetku - imel precejšnje težave, saj so se prebivalci in kurat Sv. Martina upirali novim upravnim pravilom in zahtevali staro avtonomijo župnije. Jožef Francišek je užival podporo novega goriškega knezonadškofa Franca Filipa pl. Inzaghija iz Gradca in njegovega sodelavca msgr. Petra Codellija pl. Fahnenfeld iz znane goriško-ljubljanske rodbine. Kljub uspehom je oktobra 1803 v dokaj dolgem pismu nadškofu izrazil željo, da bi ga premestili v Vipavo, predvsem zaradi boljšega podnebja, saj mu je zdravje že nekoliko pešalo in tudi zdravnik mu je svetoval, naj zapusti tisto močvirnato območje. V pismu Braunizer poudarja, da mu bo

Notranjost cerkve sv. Blaža, ki je impozantna, bogatijo krasne freske, med temi tudi nekatera dela beneškega slikarja Sebastiana Santija in furlanskega umetnika Giulia Justolina, ki je v Terzu bil tudi župan.

službo v Vipavi olajšalo znanje slovenščine, ki ni tako različna od tiste, ki jo govorijo na Tolminskem. Omenja tudi dejstvo, da ne obvlada prav dobro nemškega jezika. Nadškof je pa bil mnenja, da bi moral župnik ostati v Terzu in obnoviti cerkev, ki je razpadala in postajala premajhna za naraščajoče prebivalstvo Terza. Braunizer je z uspehom zgradil novo in zelo lepo župnišče ter leta 1804 začel obnovo cerkve sv. Blaža. Nad portalom župnišča najdemo še latinski napis: "sIsTe Vlator aeDes qVas CernIs popVLVM pastorI sVO ereXIsse sCItO" ("vedi, ti popotnik, ki greš mimo, da je dom, ki ga tu vidiš, zgradilo ljudstvo za svojega pastirja", seštevek velikih črk predstavlja kromogram za letnico 1791). Ob vizitaciji je bil nadškof zelo zadovoljen z nastajajočo novo - zelo veliko in monumentalno - cerkvijo. Braunizerju ni uspelo pridobiti oltarja ukinjene župniške cerkve sv. Ivana v Ogleju, ki je bil prenesen v tamkajšnjo baziliko, kjer še danes stoji. Da bi prišel do potrebnih sredstev za novo župnijo, se je obrnil na domačega grofa Antonia Cassisa Faraoneja in celo na njegovo veličanstvo, cesarja. Grofje Cassis Faraone (Pharaon) izvirajo iz grškokatoliške rodbine iz Damaska (v prejšnjih stoletjih so celo imeli enega patriarha, Doroteja IV. Pharaona): uveljavili so se v Egiptu kot davkarji in cariniki, nato so se preselili v Habsburško monarhijo, kjer so leta 1783 postali grofje Svetega rimskega cesarstva. Grofa Antonia Cassisa Faraoneja so v Terzu večkrat videvali v orientalski noši s turbanom. Cerkev sv. Blaža so dokončali v naslednjih desetletjih in danes izgleda kot neoklasična stavba s čebulastim zvonikom. Notranjost, ki je prav tako impozantna, bogatijo krasne freske, med temi tudi nekatera dela beneškega slikarja Sebastiana Santija in furlanskega umetnika Giulia Justolina, ki je bil v Terzu tudi župan. Jožef Francišek Braunizer pleminiti Braunthal je umrl zaradi pljučne vodenice 8. marca 1809, star 52 let. V oporoki je poskrbel za družinske člane in za revne župljane, medtem ko je svojo knjižnico pustil župnikom, ki so ga nasledili. Izrazil je željo, da bi vsako leto zanj darovali mašo zadušnico.

V publikaciji "Schematismus der Kaiserlich-Königlichen Armee: für das Jahr 1807" najdemo slovenskega stotnika 13. pešpolka "Franz Reisky", Janeza (nem. Johanna) Braunizerja pl. Braunthala iz Kanala. Po vsej verjetnosti gre za brata Jožefa Franciška Braunizerja pl. Braunthala, prvega župnika v Terzu pri Ogleju. Pehotni polk Franz Reisky št. 13 se je izkazal v vojnah proti Napoleonu.

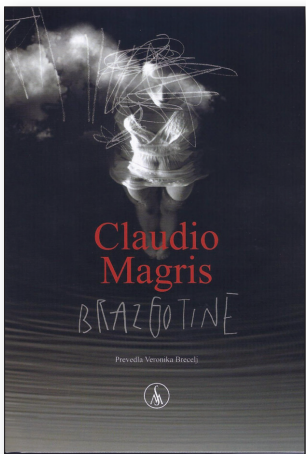

Obnovo cerkve sv. Blaža v Terzu pri Ogleju je leta 1804 začel Jožef Braunizer iz Kanala.

Ljubljana / Slovenska matica

Predstavili so roman Claudia Magrisa in eseje Josipa Ostija

Pri Slovenski matici so predstavili slovenski prevod romana *Brazgotine*, v katerem je italijanski pisatelj Claudio Magris spregovoril o zamolčanem koncentracijskem taborišču v Trstu. Predstavili so še zbirko esejev *Med dvema bregovima*, v kateri je slovensko-bosanski avtor Josip Osti zbral pogled na slovensko poezijo in prozo zadnjih desetletij. Obe deli sta bili, kot je povedala urednica Ignacija J. Fridl, dalj časa v programu Slovenske maticе. Prevod po njenih besedah zahtevnega Magrisovega romana, v izvirniku naslovljenega *Non luogo a procedere*, je opravila Veronika Breclj. Magris, ki se večkrat omenja kot kandidat za Nobelovo nagrado za literaturo, je v *Brazgotinah* s številnimi zgodbami in literarnimi junaki spregovoril o tržaški Rižarni, za katero se dalj časa ni vedelo, da je bila koncentracijsko taborišče, ki je imelo lasten krematorij. Sporočilo je po uredniških besedah v tem, da se vsaka rana zaraste, čeprav pušča brazgotine. Kot je povedala lektorica Nada

Šumi, mu je navdih za roman predstavljal resničen moški, ki je obsesivno zbiral vojno gradivo in artefakte za vojni muzej, šele v opombi na koncu pa je mogoče izvedeti, da gre za pisateljev alter ego. Vsa pričevanja, zajeta v delu, so po njenih besedah tudi

pričevanja o življenju, hkrati pa je v Magrisovem pisanju veliko li-

rizma: "V osnovni intonaciji je ljubeč, liričen ton in odnos do življenja". Vojna je po njenih besedah predstavljena z zgodbami, ki se raztezajo na vse jezike in svetove, na dialog z drugimi, roman se premika po prostorih in časih. "Ne gre za poročanje o vojni, ampak za filozofsko razmišljanje o današnjem svetu - ali smo dovolj

strpni, kako doživljamo druge svetove. Srečamo se tudi z utrujeno civilizacijo preobila, ki ne ceni prvinkega", je povedala lektorica. Roman so doslej prevedli v 15 jezikov, pisatelj pa ga je ob svojem 80. življenjskem jubileju na Slovenski matici predstavil tudi na literarnem pogovoru.

Na Krasu živeči avtor iz Sarajeva Osti je v zbirki *Med dvema bregovima* zbral eseje, ki jih je od 70. let prejšnjega stoletja dalje pisal o slovenski poeziji in prozi ter avtorjih, kot so Dane Zajc, Ivan Minatti, Niko Grafenauer, Boris A. Novak, Ciril Zlobec in Svetlana Makarovič. Izbral je le nekatere eseje, kajti če bi vse, bi bila knjiga dvakrat debelejša.

Tem je, kot je povedal na predstavitvi, dodal nekaj esejev o pesnikih iz drugih republik nekdanje Jugoslavije. Zbirko sicer uvajata eseja o Srečku Kosovelu, ki je po Ostijevem mnenju v svetu bolj aktualen kot katerikoli mlajši slovenski pesnik, v celoti pa gre za "same zgodbe", prek katerih se mu dozdeva, da mu je uspelo prodreti globlje v slovensko nacijo.

Nova knjiga pri založbi Libris

Aldo Černigoj: Na obodih spirale

Pred kratkim je pri založbi Libris izšla nova knjiga *Na obodih spirale*, avtorja Alda Černigoja, profesorja sociologije in filozofije, rojenega na Gori nad Ajdovščino in živečega v Kopru, in to četrta po vrsti (*Večer pri Maticavih*, 2002, *Čas ob zori*, 2006 in *Po dnevu noč*, 2011). Nova knjiga prinaša 21 novel. Pripovedovalec je en sam, to je avtor; opisani liki se izpovejo skozi njegov notranji monolog. Jezik je izbran in povrh tega obogaten s primorskimi izrazjem, kar je po mnenju pisca besedila na platnici Bojana Bizjaka "gotovo dodana vrednost tega dela". K temu bi sam dodal, da domačnost jezika dobesedno boža bralca, saj je človekov "materin jezik" njegovo narečje in si avtor za to svojo drznost odstopanja od knjižnega jezika zasluži vso pohvalo. Dogajanje je avtor postavil v pozna osemdeseta leta in deloma tudi že v obdobje novega političnega sistema. To je v čas dvomov, zbezanosti, preloma s starim sistemom kot tudi že prvih razočaranj nad novim. Obravnava predvsem svet uradnikov, šolnikov, funkcionarjev in povzpeticov z osvetljevanjem njihovih psiholoških stanj in njihovih odzivov na potresna družbena dogajanja. S poudar-

kom na "občečloveških moralnih in eksistenčnih vprašanjih o iskanju smisla". Pri tem avtorja vznemirjajo zlasti "tavanje v praznem življenju, v brezperspektivnih delih in službah, ne-

srečne ljubezni, nasilje nad ženskami" in moralni relativizem nasploh. Čeprav nastavlja s tem "boleče ogledalo običajnega življenja", čuti bralec, da sporočilo knjige "ni brezperspektivnost". Avtorjevi liki, pahnjeni v ta miselni in družbeni kaos, nam namreč prinašajo tudi naslednja spoznanja in sporočila, kot npr.: "On res ni bil rojen za komuni-

sta in je s tem, da se jim je pridružil, naredil pravo nasilje nad sabo. Ni pa bil nikoli prav njihov, tudi če so mislili, da je. Globoko v sebi je nosil dvom ..." Vendar, "ali lahko to stranko, partijo, kar tako zapustiš, pa tudi če si bil poln dvomov vanjo. Gre za človeški odnos do ljudi, ki ostajajo tam ... Gre za vest ..." In še naprej: "Enkrat, že kdaj, si je bil mislil, da pozna vse odgovore. Pa jih ni res. S stremljenjem gor, gor, gnanim s karizmom ..., je zlezel noter v sam sistem tega enoumja ..." Beremo tudi razmišljanja, "da vsa evropska kultura temelji na krščanstvu ..., tudi reči, ki nimajo nič skupnega z vero, še celo dejanja, ki so proti njej, in tudi možje, kot so Voltaire, Nietzsche, so se napajali pri tej veri ..." V zvezi z vznemirljivimi eksistenčnimi vprašanji zbujačo pozornost misli, kot npr., "da ostane človek s svojo smrtjo zmerom sam ... In potem pride tisto, skrivnost ... Nobena znanost ti ne more pomagati in tudi noben duhovnik ne ... Zato ni leka za smrt na sveti ... Truplo tvoje pač strohni v gomili ... Ali časa tvojih del ostane. Za to, ja, gre, kaj si v življenju naredil, kaj si pustil za sabo ...

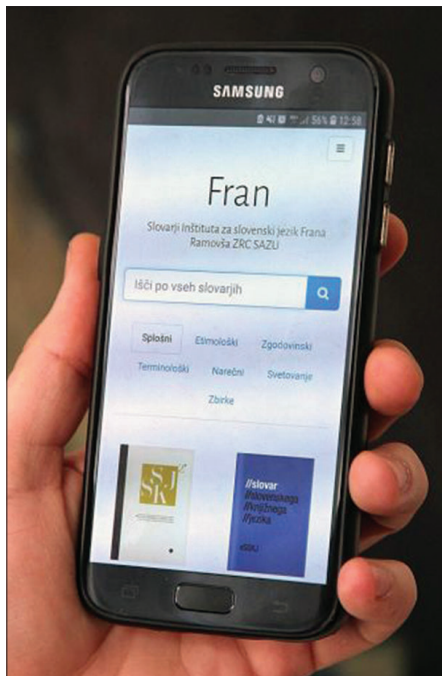
Zato seči globoko vase! Oblikovati nekaj prvinskega. Nekaj edinstvenega ... Vse, kar si naredil, ostane v tebi, tudi v drugih, ki so bili okoli tebe ..." Branje knjige deluje na bralca katarzično, ker ob vseh teh dvomih, razmišljanjih in spoznanjih išče in preizkuša tudi samega sebe. Zato gre knjiga za človekom še dolgo potem, ko jo je prebral.

Milan Gregorič

Uspeh jezikovnega portala Fran

Na mobilnike in tablice ga je naložilo že več kot 3000 uporabnikov

Jezikovni portal Fran, kjer so zbrani splošni, etimološki, zgodovinski, terminološki in narečni slovarji, je dostopen tudi kot aplikacija. Aplikacija, ki jo je na lastne stroške izdelalo podjetje DigiEd iz Žirovnice, deluje tako v operacijskem sistemu Android kot iOS. Po podatkih, ki jih je ZRC SAZU posredoval direktor podjetja DigiEd Žiga Fon, si je Frana v skoraj tednu dni preneslo že več kot 3000 uporabnikov, od tega 1190 za okolje iOS in 1920 za okolje Android. Na ZRC SAZU si želijo še več uporabnikov aplikacije, ki so si je, kot je pred dnevi povedal urednik Frana Kozma Ahačič, želeli prav uporabniki spletnega portala sami. Utemeljitelj knjižne slovenščine Primož Trubar bi si po njihovem prepričanju, če bi se utesil v 21. stoletju, aplikacijo Fran prenesel na vse možne naprave. Trubar je bil

namreč tudi sam zelo dovteten za tehnološke novosti, navsezadnje je bil tisk s preničnimi črkami v 16. stoletju razmeroma nov izum.

"Izkoristite, kar vam ponuja napredek. Z enim klikom imate dostop do več kot 30 slovarjev", so zapisali na ZRC SAZU. Po mnenju Ahačiča, pobudnika vseslovenskega jezikovnega portala, so slovarji primerni tudi za počitniško branje.

Vladka Tucovič Sturman

Morem ali lahko?

Tudi v tokratni Jezikovnici pri izbiri teme ostajam pri bralčevem odzivu, v katerem se je potožil: "Drug 'grd' pojav se mi zdi raba prislova 'lahko' v stavkih, ko bi morali uporabiti katerega od modalnih glagolov moči, smeti, morda, morati, dopustiti. Predvsem v pravnih besedilih, ki bi morala biti pomensko zelo natančna in nedvoumna, take ohlapnosti ne bi smeli dopustiti. Mislim, da bi smeli prislov 'lahko' uporabljati le tedaj, ko gre za nasprotje od 'težko', sicer pa ne in ne pristajati na otroško govorico: "Mami, a grem lahko ven?" Morda je pravo merilo za rabo 'lahko' tedaj, ko ga moremo nadomestiti z 'zlahka'. Doživel sem, da je lektor pravno besedilo, ki se je izognilo konstrukciji z 'lahko', dosledno 'popravil' na 'lahko'. " Tako je zapisal zgroženi bralec. Ste tudi vi, ki pravkar berete Jezikovnico, takega mnenja in ogorčeni nad tem, kako drugi rabijo jezik? Naj vas in omenjenega bralca potolažim. Ni tako hudo, kot je videti. Poglejmo, zakaj ne. Z naklonskima oz. modalnima glagoloma *moči* in *morati* je križ. Še zlasti pripadniki mlajših generacij pogosto ne ločijo med tem, da se kaj mora, da je tisto torej treba storiti (moram iti v šolo), česa drugega pa *ne moremo* storiti, ker nismo zmožni (*ne morem* v šolo, ker sem bolna), zato pogosto slišimo, da bi kdo kaj *mogel* storiti namesto *moral* storiti, kar je seveda napako. Pustimo tokrat ob strani ločevanje med *morati* in *moči* in se osredinimo na glagol *moči*. Prva slovarska pomenska razlaga v prenovljenem *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* na portalu Fran pravi, da "izraža sposobnost osebk, da uresniči dejanje zaradi svojih a) telesnih lastnosti: ne morem več delati, b) duševnih, čustvenih lastnosti: tega ne morem dojeti, c) določenih, navadno značajske lastnosti: ta človek ne more molčati, č) objektivnih, zlasti materialnih možnosti: takih kreditov ne bom mogel odplačevati". V nadaljevanju je še šest podrobnejših pomenskih razlag s primeri rabe, ki večinoma temeljijo na zanikanju (ni mogel čakati, ne more v hribe, nihče ji nič ne more). Zelo malo primerov pa je v pogojniku, eden izmed njih je tale: "mogli bi ga prijati, če bi hoteli", ki ima stransko razlago "lahko bi ga prijeli". In smo prišli do besedice *lahko*, ki našemu bralcu (po nepotrebnem) dela toliko sivih las. S to besedo, ki ji pravimo tudi povedkovnik, ni namreč čisto nič narobe. Če smo na Franu nekoliko pozornejši, vidimo, da nas pri glagolu *moči* usmerja

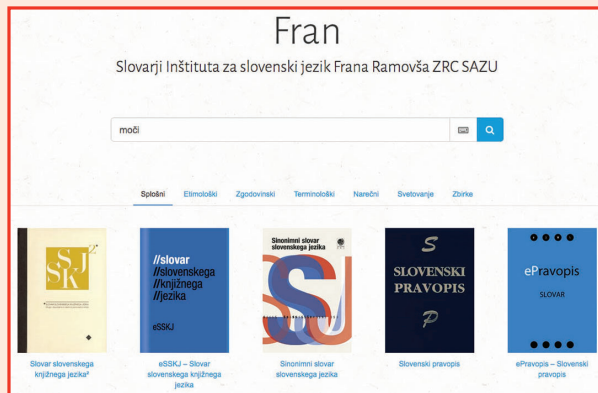
JEZIKOVNICA

64

tudi k *Sinonimnemu slovarju slovenskega jezika* in sopomenki *lahko*: "Ali lahko izpolniš obljubo?, Vsak hip lahko pridejo., Tako ravnanje je lahko nevarno., Lahko ga obiščete, kadar hočete., Jutri že lahko pričakujemo spremembo vremena." Tudi če si besedo *lahko* ogledamo v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, vidimo podobno razlago kot pri glagolu *moči* in tudi podobne primere: "šiva še *lahko*; vozilo se *lahko* giblje na prostem in v vodi; *lahko* greste". Tudi v *Slovenskem pravopisu* ni nikakršnega kvalifikatorja, ki bi nam odsvetoval rabo povedkovnika *lahko*: "to se *lahko* vsakomur primeri; *lahko* vstopim?". Po preverjanju podatkov o besedah *moči* in *lahko* lahko (!) sklenemo, da sta besedi sopomenki, vendar pazimo: v zanikani obliki besede *lahko* ne moremo rabiti, pač pa *moči* v deležniku (*ni mogel govoriti* vs. *lahko je govoril, kolikor je hotel*). Pobrskala sem še po zelo zanimivi in praktični knjigi *Jezikovne reže* specialiste za pravni jezik, dr. Monike Kalin Golob, kjer se mi je potrdilo, kar so nas učili že med študijem, namreč da je oblika *morem*, ko ne gre za zanikanje, namesto *lahko* - zastarevala: "Zanimivo je, da se v sedanjiku namesto *morem* pogosteje uporablja *lahko*: Na podlagi dokaznega gradiva *lahko* ugotovimo, da je tožena stranka ..., najbrž zato ker zveni *morem* papirnato, leposlovno."

Spet lahko sklenemo z že znano mislijo, da se jezik spreminja in da nekatere besede v določeni rabi zastarevajo. Nesodobno je torej rabiti: *mogel* bom priti, zato pa: *lahko* bom prišel. Po drugi strani zanikanja ne moremo izraziti z *lahko*, zato rabi- mo izključno *moči*: ne *morem*/ne bom *mogel*/nisem *mogel* priti. Da je beseda *lahko* izključno izraz otroške govorice, kot meni bralec, ne drži. Beseda *lahko* je enakopisnica, kar pomeni, da ima več različnih pomenov, je tudi prislov s protipomenko *težko*; to pa še zdaleč ne pomeni, da moramo to besedo rabiti zgolj v tem pomenu. Da je kaj v jeziku "grdo", o tem bi se tudi dalo razpravljati. Za začetek tako izjavo omilimo s primernejšimi besedami ustrezno, neustrezno in primerno ter manj primerno.

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Slovensko zamejsko numizmatično društvo Redni občni zbor o letnem delovanju

Tudi letos je Slovensko zamejsko numizmatično društvo J. V. Valvasorja imelo svoj redni občni zbor, in sicer na začetku meseca maja. Člani so se kot vedno zbrali v gostilni Veto na Opčinah, kjer že dolgo let vljudno gostijo numizmatike in jim dajejo na razpolago svoje prostore tudi za redna mesečna srečanja. Predsednik društva Andrej Štekar je uvelodel občni zbor s pozdravom vsem prisotnim, nato je podal izčrpno poročilo o opravljenem delu v preteklem letu. Tudi v letu 2018 so imeli zamejski numizmatiki običajno delovanje, torej mesečne sestanke, društvene izlete in sodelovanje s sorodnimi društvi bodisi v Trstu kot v Sloveniji. Pred leti so zamejski numizmatiki navezali stike s tržaško sekcijo Societa Friulana di Archeologia, katere člani lokalne sekcije so prišli tudi

tičnih društev Italije, ki je potekal v Padovi v muzeju Bottacin; tu je predstavil slovensko zamejsko društvo in njegovo delovanje. Medtem je startal tudi nov projekt, za katerega bo treba mnogo truda s strani raznih članov. Odločili so se namreč za kovanje medalje tržaškemu Slovincu, ki je ogromno prispeval k slovenski kulturi nasploh. To bo v zadnjih dveh stoletjih verjetno prva medalja, skovana na Tržaškem, ki bo posvečena slovenski osebnosti. K temu projektu so povabili tudi člane sorodnega tržaškega filatelističnega društva Košir (saj naj bi za isto priložnost pripravili filatelistični žig prvega dne), predstavnike Društva slovenskih izobražencev in Slovenske prosvete iz Trsta, da bi dogodek ob predstavitvi medalje čim bolje uspel. Sproti bodo člani obveščali javnost o dogodku.

Blagajničar Stanko Flego je orisal ekonomsko stanje društva, ki ima zgledno urejeno blagajno, saj večina delovanja poteka na prostovoljni ravni in so vsi izdatki le za poštne stroške in nakup novih knjig. Društvo razpolaga zavidljivo bogato knjižnico, ki je zanimiva za marsikatero zgodovinarja; o tej je spregovoril knjižničar Ivan Hrovatin in na kratko opisal nekatere nove nakupljene numizmatične knjige. Tajnik društva Mitja Petaros je uvedel krajšo razpravo o predvidenem kovanju nove medalje. Sedil je sklepni del občnega zbora, ko so si numizmatiki izmenjavali mnenja in predloge za prihodnje delovanje ob priložnostnem prizgiku. Slovensko zamejsko numizmatično društvo J. V. Valvasorja ima izredno razgibano in ustvarjalno delovanje. Kdor bi želel pobliže spoznati zanimivo zgodovinsko področje, ki ga ponuja numizmatika (morda tudi za svetovanje ali cenitev), se lahko oglasi vsak drugi četrtek v mesecu (razen v poletnih mesecih) v gostilni Veto na Opčinah po 20.30 uri, ko se redno srečujejo zamejski numizmatiki. V zanimivi družbi bo lahko vsakdo izvedel marsikaj presenetljivega.

MAP

Tržaška

Samo v ustvarjanju in umetnosti je človek zares svoboden

DSI Predstavitev publikacije o Merkuju

Na tokratnem srečanju v Društvu slovenskih izobražencev je polna Peterlinova dvorana poslušalcev z velikim zanimanjem spremljala predavanje muzikologinje in diplomirane pianistke Sare Zupančič, ki ga je v obliki pogovora vodil glasbenik Janko Ban. Gostja je na izredno nazoren in obenem poglobljen način prisotne popeljala v umetniški svet opere *Kačji pastir* – tržaškega skladatelja Pavleta Merkuja. Za temo je vladalo veliko zanimanje, saj gre za enega najbolj priznanih slovenskih skladateljev, ki presega vseslovensko merilo; obenem pa je bil Merku dolgoletni sodelavec društev Slovenske prosvete na ul. Donizetti.

Zanimanje pa je vzbudil tudi pomemben podatek, da je Merku edini slovenski skladatelj, čigar opero so uprizorili v tržaškem gledališču Verdi. Prav v zvezi s tržaško uprizoritvijo *Kačjega pastirja* je muzikologinja Sara Zupančič opravila izredno dragoceno raziskovalno delo, saj se z izjemo njene monografije muzikologi niso poglobljali v analizo opere in kot vzrok navajali predvsem dejstvo, da je dvojezično gradivo objavljeno v enem od jezikov, ki ga ne pozna.

Monografija avtorice Sare Zupančič z naslovom *Kačji pastir – La Libellula: Glasbena večjezičnost opere Pavleta Merkuja* je najprej nastala kot magistrska naloga pri mentorju, prof. Gregorju Pompetu. Študija, ki jo je nato avtorica dodatno razširila in objavila, ni ostala neopažena, saj je dobila študentsko Prešernovo nagrado Univerze v Ljubljani in tudi nagrado urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Opravila je zelo temeljito delo, ki pa je bilo možno le nekomu, ki ima res poglobljeno muzikološko znanje in ki se vedno pozna oba jezika. Med drugim je morala pri analizi partiture operirati tudi s številkami in statistiko, z analizo posameznih tonov in not, preverjati, kakšne kombinacije je skladatelj uporabljal, itd.

V Društvu slovenskih izobražencev je predavateljica poslušalstvo seznanila s svojimi številnimi in zanimivimi od-

kritji. Svoja izvajanja je nazorno podkrepila s projekcijami kostumov opere in fotografij s premiere, ki jih je posnel takratni uradni fotograf Verdija Adriano de Rota in ki jih hranijo v arhivu v palači Gobcevič (izjemoma so jih dali na razpolago DSI-ju) in pa z razlago izobešenih skic Klavdija Palčiča, ki jih je avtor posodil za ponedeljkov večer. Poslušalce je v čas dogajanja leta 1796 po-

Foto dami@n

peljal tudi kratek film Aljoše Žerjale. Poleg tega pa je z igranjem na klavir Sara Zupančič ponazorila in podkrepila razne ugotovitve.

O tem, kako poglobljeno in temeljito delo je opravila avtorica v svoji študiji, govori tudi zelo obsežna bibliografija, saj je seznam dolg kar 18 strani. Med viri je avtorica posebej poudarila nekatere: v Merkujevi intenzivni korespondenci s slovenskim glasbenikom Primožem Ramovšem je Zupančičeva našla dragocene informacije za spoznavanje Merkuja kot skladatelja in obenem človeka. Med 50 let dolgim prijateljevanjem sta glasbenika drug druge mu vsakih nekaj dni pošiljala izredno zanimiva pisma; nabralo se jih je okoli 1000. Njihova vsebina je postala bogat in dragocen vir, ki prča o Merkujevem glasbenem razvoju. Poleg tega pa je po Merkujevem opusu avtorico vodil tržaški glasbenik Fabio Nieder, ki je skladatelja dobro poznal in prišel v stik z njim že v najstniških letih.

V enem izmed zgodnjih pisem Ramovšu je npr. avtorica dobila zanimiv podatek, da je Merku pisanje svoje opere v slovenščini načrtoval že leta 1956, pri 19 letih. Spodletelemu poskus je sledilo še kakih 14 drugih.

Tehniko opere *Kačji pastir* je Zupančičeva primerjala z drugimi Merkujevimi uglasbitvami vse do leta 1976 in ugotovila, da je prav v času nastanka opere Merku končno dobil svoj slog, ki ga je dolgo iskal in ki ga je sam poimenoval neo-ekspresionizem.

Šele 20 let po prvem poizkusu je prišlo do uresničitve njegovih načrtov. Sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja je v Trstu prišlo tudi do določenih odprtosti do slovenske kulture (v Rossettiju so takrat uprizorili Cankarjevega Idealista). Čas je dozorel za to, da je superintendant tržaškega opernega gledališča Giuseppe Verdi (in obenem nekdanji sošolec na klasičnem liceju Francesco Petrarca v Trstu), Giampaolo de Ferra leta 1976 Merkuju zaupal pisanje nove opere za gledališče Verdi.

Merku je najprej izbral avtorico besedila, napisanega v slovenščini. Po naključju je prišel v stik z verzi Svetlane Makarovič; njihova melodičnost ga je tako prevzela, da se je odločil, da ji zaupa vsebino libreta za svojo opero. Makarovičeva je sprejela izziv in v ta namen prilagodila neko svojo starejšo dramo.

Za režijo je Merku izbral znanega režiserja Presburgerja; kostumografijo in sceno pa je dodelil Klavdiju Palčiču, ki je do takrat sodeloval predvsem s Slovenskim stalnim gledališčem v Trstu. Iz virov je Zupančičeva ugotovila, da so vsi štirje idealno sodelovali: glasba, besedilo, režija in kostumi so bili postavljeni na isto raven. Tako je nastala "opera štirih soustvarjalcev".

Merku se je odločil za to, da se libreto napiše v slovenščini in nato prevede v italijanščino. Toda slovensko, prvotno verzijo so uprizorili v Mariboru šele leta 1985, devet let po premieri v italijanščini. Libreto je bil tudi v Trstu dvojezičen: v pogodbi je Merku zahteval, da se obe partituri upoštevata kot izvirni, skušal ju je uglasbiti z enako glasbo za obe verziji, kar mu je tudi uspelo, razen ene izjeme.

/str. 15
P in

MILJE Odšel je priljubljeni "kralj pusta"

In memoriam - Dario Macor

Prejšnjo soboto, 8. junija 2019, smo pokopali v Miljah podjetnika in javnega delavca Daria Macorja. Mnogočica Milčanov in prijateljev tudi od drugod ga je zadnjič pozdravila v krasnem sončnem dnevu, najprej v stolnici, kjer je po blagoslovu župnika iz Zindisa don Alexa Cogliatija v imenu družine spregovorila hči Gilda. Dokaz pokojnikove velike priljubljenosti so bili, od glavnega mestnega krožišča do pokopališča, dolg žalni spreved in misli, izrečene ob odprtem grobu. Bile so polne hvaležnosti, prijateljske in institucionalne bližine, zavzetosti in priznanja za njegovo veliko dušnost in pozornost do vseh, za podjetnost in delavnost, ki se ni sta izkazali le v lastnem podjetju, ampak tudi v prizadevanju za dobrobit krajevne skupnosti. Posebno topel je bil glasbeni objem številnih godbenikov na pihala vse do pokopališča in ganljivo slovo žalostinke z dudami.

Miljska županja Laura Marzi ter nekdanji miljski in danes tržaški župan Roberto Dipiazza, pokrajinski predsednik Confartigianato Dario Bruni in deželni predsednik Graziano Tilatti, kolega iz vrst gradbenikov iste organizacije Maurizio Decli in predsednik pustne "kompanije" La Bora Daniele Stefani so s kratkimi, a doživljajimi nastopi, opisali ne takoj opazno, markantno figuro človeka, ki smo ga v Miljah poznali predvsem kot Kralja pusta. Dario Macor je imel dobro besedo in nasmeš za vsakogar. Znal je govoriti raznim generacijam in tudi mladim, tako na delu kot v pustni skupini. Skrbel je za razvoj svojega poklica in kulture kamna, in to ne le v krajevnem krogu. Glavni miljski trg Marconi, kjer sta stolnica in sedež Občine, je tlakovan z njegovim istrskim "masegnom". Ko je končal delo v bližnjem kamnolomu Renice, se je razdaljal za lastno pustno skupino, ki žal ni nikoli zmogala

Miljskega pusta. In v dneh pustnih vragolij je "kraljeval" po miljskih ulicah v sijajnih kostumih, ki so spominjali na Beneški karneval, skupaj z ljubljeno ženo Lauro, hčerka Jessica in Gildo. Veliko prijateljstvo različnih ljudi s pokojnikom se je izkazalo tudi po pogrebu, ko so se mnogi zbrali na miljskem glavnem trgu na zakuski v njegov spomin. Iskreno sožalje vsem njegovim dragim in naj mu bo lahka domača zemlja, katere je bilo tako polno vse njegovo življenje. Rad bi povedal še, da je bil Dario Macor tudi Slovenec, a tega ni razglašal na veliki zvon. Kot drugi kolegi iz Miljskih hribov, denimo Remigio in Franco Ellero in še drugi tukajšnji obrobni Slovenci, je živel polno naše raznoliko bogastvo ob meji med Krasom in Istro, med kamnom in morjem. Polno je doživljal našo primorskost in sredozemskost, ki sta prej fiziološko kot kulturno ali nacionalno stanje. Zato bi se rad tu spomnil še nekaj takšnih vzornih oseb, ki so plodno in dejavno živele to naše posebno

stanje, *nešto izmedju*, ki so nas (me) zapustili in nam (mi) mnogo dali.

Pred kratkim smo pokopali v Miljah tudi zobozdravnika Italica Stenerja, ki je bil dokaj znan. Politik, kulturnik, krajevni zgodovinar, a predvsem izrazit "borec",

Občuten zadnji pozdrav Daria Macorju (foto Massimo Semeraro)

kot ga je opredelil sin Marco na pogrebni svečanosti, ki si je prizadeval za vsestranski razvoj ne samo Milj, a tudi širšega tržaškega, istrsko-beneškega, tudi slovenskega in hrvaškega zaledja. Doktor Lionello Durissini, do zadnjega (89. leta) direktor

tržaške stanovske organizacije ACEPE, je med prvimi znal ovrednotiti krajevne dobrate, kot so vino, čokolada, domače pecivo in slaščice. Kot strasten planinec je ob nedeljah hodil na izlete in ture po Sloveniji z alpinističnim društvom "CAI XXX Ot-

kmečkemu podjetniku iz Narežine, sinu italijanskega policaja, ki je bil ubit po koncu vojne, in domačinke iz Šempolaja. Dobro se spominjam dogodka v deželnem svetu, ko ga je deželni odbornik Dressi, ki ga je očitno poznal kot Italijana, začudeno ogovoril, ker je bil v zastopstvu Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. V razpravi je bil deželni zakon o turizmu in kampingih. Značajni gospod Quadracci mu je s svojim značilnim prešernim nasmeškom, odvrnil, da je pač tudi Slovenec in Kraševac. Zadnja moja misel gre prijatelju Lucianu Tonsigu iz Ronk, delavcu in možu zavedne Slovenke, ki sta med prvimi dala svoje tri otroke v komaj odprt slovenski vrtec in šolo. Ne predstavljam si nastanka in rasti društva Jadro v Laškem tudi brez njegovega tihega in vztrajnega dela in prizadevnosti.

Naj bo lahka naša skupna istrska, tržaška, kraška in bizjaška zemlja vsem njim in seveda še drugim sorodnim ljudem, ki so jo žlahtno in pošteno zaznamovali.

Davorin Devetak

TRST Kavarna S. Marco - Predstavitev sezone Slovenske filharmonije

Glasbeni užitki tudi za tržaške poslušalce

Slovenska filharmonija je v sredo, 19. junija, predstavila v kavarni San Marco v Trstu abonmajski program simfoničnih in vokalnih koncertov za sezono 2019/20. Predstavitev je nastala v sodelovanju s tržaško Zvezo cerkvenih pevskih zborov, Zvezo slovenskih kulturnih društev, Glasbeno matico, družbo Multimedia in letos tudi s pokroviteljstvom Generalnega konzulata Republike Slovenije v Trstu. Program nove sezone sta predstavila direktorica Slovenske filharmonije Marjetica Mahne in umetniški vodja Orkestra SF Klemen Hvala. Ob njiju je sedela predsednica ZCPZ Trst Rossana Paliaga, ki je v uvodu pozdravila prisotne in prevajala za italijanske poslušalce. Marjetica Mahne je zelo zadovoljna z odzivom tržaške publike na koncerte SF in upa, da se bo sodelovanje s tržaškim mestom dolgoročno nadaljevalo. Slovenska filharmonija je bila v razburkanih vodah, je dejala direktorica, v zadnjih dveh letih pa se je s trudom in dobrim delom vrnila na svoje standarde in zdaj delujeta zbor

in orkester na profesionalnem in vrhunskem nivoju. "Število abonmentov vidno narašča in upamo, da bo tudi ta sezona tako uspešna kot prejšnja", je zaupala Mahne. Umetniški vodja Klemen Mahne je v imenu or-

bo nastopalo veliko mladih ustvarjalcev, kot npr. Aleksander Gadžijev, Natalie Clein, Nika Gorič in Blaž Šparovec. Bogat bo tudi vokalni abonma, kot je v letošnji knjižici zapisal umetniški vodja zbora Slovenske filharmonije Borut Smrekar, ki ga žal ni bilo na tiskovni konferenci. Abonma prinaša pester spored vokalnih in vokalno-instrumentalnih del od zgodnjega baroka do danes. Glede na izjemen odziv lanskega leta bodo tudi v tej sezoni ponovili družinski abonma, in sicer bo ena sobota na mesec namenjena najmlajšim poslušalcem. Poleg glasbe bodo v tem sklopu tudi balet, poezija in vizualna umetnost. Posebnost tega sklopa je aktivno udejstvovanje publike z glasbeniki, pevci in dirigenti. Izven abonmaja velja omeniti že zakoreninjeni Božični in novoletni koncert, na katerem sodelujeta zbor in orkester, ter dva dogodka v bližini Trsta, in sicer "open air" koncert v Luki Koper (na terminalu) ter izvedbna skladb Ludwiga van Beethovna in Johannesa Brahmsa v Pordenonu. Več informacij na www.filharmonija.si.

Foto MČ

kestra predstavil dva abonmajska ciklusa, oranžnega in modrega, ki sta posvečena dvema velikanoma glasbe. Oranžni bo letos spominjal na 250-letnico rojstva Ludwiga van Beethovna, ki je bil med drugim od leta 1819 častni član ljubljanske Filharmonične družbe, predhodnice Slovenske filharmonije. V tem abonmaju

pomembne jubileje: 60 let sodelovanja s SF, 75 let solistične kariere in 80. rojstni dan. V Modrem abonmaju bo zvenela zlasti glasba, ki se navezuje na čas življenja in ustvarjanja Lucijana Marije Škerjanca ob 120-letnici njegovega rojstva. Skladatelj je bil zelo vezan na tradicijo. V abonmaju, ki ga prevevata romantika in lirika,

bo nastopalo veliko mladih ustvarjalcev, kot npr. Aleksander Gadžijev, Natalie Clein, Nika Gorič in Blaž Šparovec. Bogat bo tudi vokalni abonma, kot je v letošnji knjižici zapisal umetniški vodja zbora Slovenske filharmonije Borut Smrekar, ki ga žal ni bilo na tiskovni konferenci. Abonma prinaša pester spored vokalnih in vokalno-instrumentalnih del od zgodnjega baroka do danes. Glede na izjemen odziv lanskega leta bodo tudi v tej sezoni ponovili družinski abonma, in sicer bo ena sobota na mesec namenjena najmlajšim poslušalcem. Poleg glasbe bodo v tem sklopu tudi balet, poezija in vizualna umetnost. Posebnost tega sklopa je aktivno udejstvovanje publike z glasbeniki, pevci in dirigenti. Izven abonmaja velja omeniti že zakoreninjeni Božični in novoletni koncert, na katerem sodelujeta zbor in orkester, ter dva dogodka v bližini Trsta, in sicer "open air" koncert v Luki Koper (na terminalu) ter izvedbna skladb Ludwiga van Beethovna in Johannesa Brahmsa v Pordenonu. Več informacij na www.filharmonija.si.

MČ

Obvestila

Župnija Sv. Križ in Slomškovo društvo v sodelovanju z Rajonskim svetom za Zahodni Kras vabita na "Teden kriških zavetnikov". V sredo, 26. junija, so odprli likovno razstavo Anice Pahor v Slomškovem domu; odprta bo od 27. do 30. junija, od 18.00 do 20.30. V soboto, 29. junija, bo ob 19. uri v župnijski cerkvi evharistija. V nedeljo, 30. junija, ob 10. uri pa bo v župnijski cerkvi slovesna evharistija. Sledila bo tradicionalna procesija po vaških ulicah. **Zveza slovenskih kulturnih društev in Zveza cerkvenih pevskih zborov Trst** vabita na Koncert pod gradom ob 50-letnici revije Primorske poje in v pričakovanju Slofesta 2019 v petek, 28. junija 2019, ob 21. uri v Trstu, središče Toti (ul. del Castello 3 na griču Sv. Justa). Enkratni koncert zborovske glasbe bodo oblikovali: Dekliška vokalna skupina Primorsko - Mačkolje, Dekliški pevski zbor Igor Gruđen - Nabrežina, Piccolo Coro Artemia, Fantovska skupina Devin-

Nabrežina in Komorni zbor Ipavska - Vipava. Vstop prost.

Praznik Cirila in Metoda na Vejni - Tudi letos bo praznovanje svetih Cirila in Metoda na Vejni, in to v nedeljo, 7. julija, ob 18 uri. Vabljeni v čim večjem številu, še posebej narodne noše. Slovesnost se bo začela s sveto mašo, pri kateri bo pel združeni zbor ZCPZ, nato bo procesija do oltarja svetih Cirila in Metoda in tam bodo še molitev, petje, blagoslov in počastitev relikvij svetih bratov.

Slovensko deželno gospodarsko združenje vabi člane na 43. redni volilni občni zbor, ki bo v ponedeljek, 1. julija, ob 17.30 v prvem sklicanju in ob 18.30 v drugem sklicanju v kleti kmetije na Gornjem vrhu 40, Sovodnje - GO.

Darovi

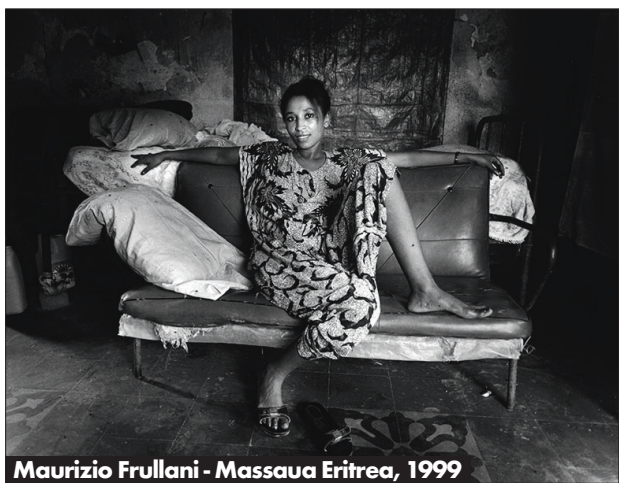
Za rojansko glasilo Med nami daruje I. K. 15 evrov.

V spomin na dragega Sandija De Luise darujeta Mirka Košuta in Miranda Bajc 40 evrov za svetoivanski Marijin dom.

Visoka svetovna in lokalna fotografska ustvarjalnost

Mojstri, ki znajo v objektiv ujeti lepoto

Do prejšnjega tedna je bila na ogled v razstavnem prostoru Magazzino delle idee (med blagovnico Mirella in gledališčem Miela) pregledna razstava klasika francoske in svetovne fotografije Roberta Doisneaua **Accross the Century** (Skozi stoletje). Naslednja na krasni lokaciji, ki kaže

Maurizio Frullani - Massaua Eritrea, 1999

na pristanišče in nabrežje, je namenjena veliki ameriški fotografiji Vivian Maier (1926-2009), ki po smrti doživlja izreden uspeh po celem svetu zaradi svojih neponovljivih urbanih portretov in detajlov. Njena razstava **The Self-Portrait and its Double** (Samoportret in njegov dvojnik) bo na ogled od 20. julija do 22. septembra, info na spletni strani: www.magazzinodelleidee.it.

Pred kratkim pa so odprli na Gradu sv. Justa izbran poklon bizjaškemu fotografu Mauriziju Frullaniju, ki je prerano umrl pred tremi leti. Razstava **Iter in fabula** (Potovanje skozi pripoved) bo v gosteh v Alinari Image Museum vse do konca avgusta, ko bo žal, neslavno, zaprl pred komaj tremi leti odprt, avveniristični digitalni in hkrati analogni tržaški sedež florentinske svetovno znane firme Bratov Alinari. Razstava je odprta po poletnem urniku: od torka do nedelje, 10.00-13.00

Stefano Ciol - Razdejana dolina Visdende, 2018

tura, fra splendori e ferite (Narava, med čudesi in ranami) Stefana Ciola, sina Elia, znamenitega pesnika podob povojne Furlanije in Italije. Urnik: od torka do petka med 18. in 20. uro, v soboto med 10. in 12. ter 18. in 20. uro, v nedeljo med 10. in 12. uro, info www.photoimago.com in www.benvenutiamuggia.eu. Pravi praznik torej za vse ljubitelje sodobne umetnosti ali "neumetnosti", vizualne govorice, ki se je svetovno občestvo danes najbolj poslužuje po zaslugi tehnologije, vedno boljših optičnih zmogljivosti pametnih telefonov in širjenja svetovnega spleta. Prvi dve razstavi sem si ogledal s prijatelji Furlani, ki so "odkrili" Doisneaua, avtorja znamenitega objema Pariških zaljubljenecv že pred 40 leti. Sam pa sem s svojimi naivnimi očmi novinca občudoval "oguljenega" klasika, kot da bi ponovno bral stihe Božanske komedije ali Sapfo. Skoraj vsak posnet ali ulovljen ali skonstruiran prizor (tu se privrženci fotografije delijo) te lahko prevzame in omami zaradi svoje darežljive in nežne neposrednosti. Doisneau ni ne Capa in ne Cartier-Bresson, nobena angažmaja, nobenega vratolomnega ali romantičnega reporterstva, le čista, umirjena lepota, kot ti sta Ansela Adamsa. Kdor ne pozna tega klasika, upodobitelja sakralnih slik mogočne ameriške divjine, naj kar posrfa po spletu. Imate pred sabo Bacha v glasbi? No, nekaj podobnega.

/str. 12
Davorin Devetak

S 1. strani

Pomenljivi ...

Na delavnicah so pevke spoznale zgodovino korala in se učile branja nev, to so posebni znaki za ton, ki so jih uporabljali v srednjem

petje. Koncert je DVS Bodeča Neža prvič izvedla lani v goriški stolnici prav pod vodstvom sestre Susi, potem pa še v Ljubljani in Kostanjevici, pod nadzorom neu-

Foto MČ

veku. Ker je gregorijanski koral peta beseda, je treba razumeti besedilo in njegovo sporočilo ter globoko občutiti in se živjeti v

trudljive zborovodkinje Mateje Černic, ki na teh priložnostnih koncertih tudi poje. Vadba in petje te posebne zvrsti imata velik

pomen tudi pri oblikovanju skupine in razumevanju med pevkami, o čemer je pevovodkinja globoko prepričana. Koncert z naslovom *Mysteria Vitae Christi* so nazadnje priredili v soboto, 22. junija, v župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu v Trstu. Program sestavljajo napravi iz različnih delov cerkvene leta, od adventa do Božiča,

posta in Velike noči, kot je v uvodnem pozdravu obrazložil kulturni delavec prof. Franc Biancuzzi, ki je predstavil spored večera. Pevke so spremljali priložnostna vokalna skupina treh pevcev (Mirko Ferlan, Peter Gus in Joahim Nanut), maestro Riccardo Cossi z orgelskimi improvizacijami in glasbenik Aleksander Sluga na violončelu. Za konec izrednega pevskega srečanja so pevke predstavile poslušalcem še Marijino antifono *Salve Regina*.

Literarni pogovor v kavarni Tommaseo

Nadaljujejo se uspešna dvojezična srečanja o slovenski književnosti, ki jih v kavarnah in knjižnicah z velikim navdušenjem prireja kulturna delavka Elena Cerkvanič. Srečanj, na katerih razpravljajo o slovenski literaturi in primerjajo slovenske in italijanske avtorje, se udeležuje kar veliko navdušencev, tako iz slovenskih kot italijanskih krogov. Na zadnjem srečanju v kavarni Tommaseo v Trstu je bil govor o dveh velikanih slovenske in evropske literature, in sicer o Ivanu Cankarju in Vladimirju Bartolu. O njih so poleg Elene Cerkvanič razpravljali še prof. Cristina Benussi, pisatelj Leonardo Luchetti, prof. Anna Piccioni in prof. Duja Kaucic Cramer. Govorci so se pogovarjali predvsem o delu Hlapec Jernej in njegova pravica ter Alamutu, deli, ki sta si zelo sodobni. Avtorja z delom prikazeta pogled, ki ga imata na družbo. Temperamentni Cankar se upre avtoriteti in nepravilnosti družbe ter brani šibkejši. Alamut, ki opisuje teroristična dejanja voditelja sekte izmailcev

(ismaelitov), pa je zopet vzbudil pozornost leta 2001 po terorističnem napadu v New Yorku. V delu, ki je bilo prevedeno v več kot 18 jezikov, Bartol opisuje nasilje in terorizem, a tudi, kako si lahko politični vodja zagotovi poslušnost podrejenih. Avtor se je takrat nanašal seveda na fašizem in nacizem, tema pa je še kako aktualna tudi danes, saj vidno naraščajo populistična gibanja in taka tipologija osebnosti. / MČ

Pester teden v Beneških dolinah / Tudi razstava v poklon Aldu Klodiču

Ob pesmi in harmonikah je zagorel kres

Poletje je čas, ko se ljudje radi zbirajo na prireditvah, v Nediških dolinah pa je še posebej prijetno, saj v objemu zelenečih bregov potekajo številne pobude in dogodki, ki spadajo k starim tradicijam. V petek, 21. junija, so v špetru v prostorih Slovenskega multimedialnega okna zapele

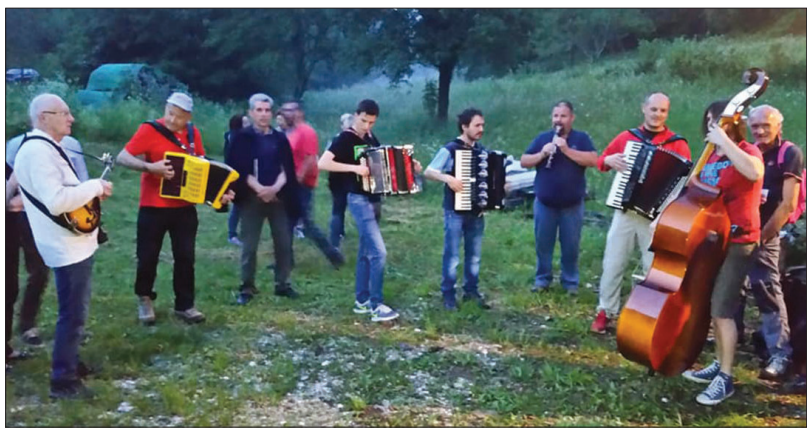
bilo sobotno odprtje razstave, posvečene Maksu Klodiču, inženirju in ustvarjalcu novih poti. Zanimive panoje o življenju in delu tega vsestransko sposobnega moža, ki je izhajal iz družine Ta dolenjih iz beneške vasi Hlodič, je pripravil Gorenjski muzej, razstavo, ki spada v sklop prireditev ob 50-letnici

inženirju Maxu Klodiču. O njem in predvsem o vlogi, ki jo je imel pri gradnji enega za tedanje dobo najbolj drznih gradbenih projektov, preko 6300 metrov dolgega predora na bohinjski železniški progi, je spregovorila direktorica muzeja, Marjana Žibert. Fabio Bonini je nato z zelo zanimivom posegom prisotnim predstavil

družino Klodičev, Ta Dolenjih, vseh pa je pozdravila tudi županja Eliana Fabello, ki je poudarila, da je bil Maks Klodič v Evropi priznan inženir, doma, v Klodiču, pa zanj skoraj ne vedo. Prav zato je pobuda KD Rečan Aldo Klodič in Gorenjskega muzeja nadvse dobrodošla. Poletna razigranost je višek dosegla v

nedeljo, ko so po vsej Benečiji zagoreli svetoivanski kresovi "kriesi"; najpomembnejša sta bila na Lužah, kjer je bil prireditelj KD Rečan, ter v Gorenjem Tarbiju. Ob "kriesu" so seveda zaigrale harmonike, na Lužah so poleg domačinov zapeli in zaigrali tudi Naši fantje s tržaškega Krasa, zazvenela je slovenska pesem, na voljo pa so bile domače dobrote ter seveda dobra kapljica.

Suzi Pertot

Dreške čeče ter Zbor angelov (Coro degli angeli) iz kraja Val Tramontina. Dogodek je privabil kar lepo število poslušalcev in je bil vključen v sklop vsakoletne prireditve Festival di canto spontaneo oziroma Poti ljudskega petja. V okviru iste prireditve so v nedeljo, 23. junija, v Ščigljah zapeli Nediški puobi ter Andrea Del Favero in Dario Marusic. Nadvse zanimiv in za Nediške doline pomemben dogodek je

društva Rečan Aldo Klodič, pa so predstavili ob podpori Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter pod pokroviteljstvom občine Garmak. Za glasbene vložke je poskrbela najmlajša generacija Klodičev, in sicer Davide Klodič z malo Milo in Bianco. Gorenjski muzej iz Kranja je poleg razstave pripravil tudi poseben vagon vlaka, ki pelje iz Nove Gorice v Bohinj in je v celoti posvečen inovatorju in

Pivka / Predstavitev zanimive knjige

Brodolomec in kitolovec iz Pivke

Franc Žele iz Hrastja pri Pivki je bil mornariški podčastnik, ki je preživel brodolom ob koncu prve svetovne vojne in po njej preživel več let kot kitolovec. O nje govi napeti življenjski zgodbi je pred leti izšla knjiga, zdaj pa so odprli še razstavo.

V Parku vojaške zgodovine v Pivki so na predvečer Poletne muzejske noči odprli razstavo o Francu Želetu (1896–1971), pivškem rojaku, avstro-ogrskem mornariškem podčastniku, ki je junija 1918 preživel brodolom bojne ladje Szent István. "Ni mogoče opisati tega bridkega obupnega trenutka, kaj se vse dogaja na tako veliki, smrtno ranjeni vojni križarki, na kateri se bori za življenje in smrt mnogoštevilna posadka vseh narodov. Posadka, ki je bila povezana skozi leta in leta z dobrim tovarištvom, nima rešitve", se je spominjal dogodka, ki ga je zaznamoval za vse življenje in ima tudi na razstavi osrednje mesto.

Žele je pred vojno spoznal tudi prestolonaslednika Franca Ferdinanda, čigar uboj v Sarajevu s strani srbskega terorista je bil povod za izbruh vojne. V knjigi so o umorjenemu princu zapisane Želetove besede: "Priljubljen je bil pri vseh pomorščakih, posebno pa je imel rad slovanske narode, to je povedal sam med častniki". Tudi po koncu vojne njegovo življenje ni bilo enostavno in

enolično. Udeležil se je upora proti Italijanom v Radohovi vasi in moral v konfinacijo v notranjost Italije. Preizkusil se je kot podjetnik, se izselil v Brazilijo, nato v Argentino. Ni mu bilo

lahko, se spominja v knjigi *Mornar, pustolovec, kitolovec*: "Zelo težko mi je opisati moje občutke in žalost, ko sem prvič in zadnjič stopil v ta samotni svet ribjega življenja z mislijo, ali se bom še kdaj vrnil in videl obraze svoje družine". Iz Argentine se je podal na kitolovko v Južni Georgiji, kjer je v dveh letih zaslužil dovolj, da se je vrnil domov in družini omogočil dostojno življenje.

Direktor Parka vojaške zgodovine Janko Boštjančič je v nagovoru obiskovalcem izpostavil, da gre za razburljivo življenjsko zgodbo, kakršnih pri nas ni bilo malo v burnem dvajsetem stoletju. Posebnost te zgodbe je v

tem, da jo je njen akter Franc Žele skrbno popisal v obliki spominov, ki jih je v knjigi izdala njegova vnukinja Flory Banovac Žele pred desetimi leti.

Slavnostni govornik na prireditvi je bil minister za obrambo Karl Erjavec, ki je uvodoma vodstvu muzeja čestital za vpis v razvid muzejev in sploh za izjemno uspešno razvojno zgodbo, ki jo Park predstavlja v slovenskem prostoru. Poudaril je, da je Park vojaške zgodovine ena izmed največjih, najbolj obiskanih in zelo reprezentativnih muzejskih

ustanov v Republiki Sloveniji, in izrazil zadovoljstvo zaradi zgledega sodelovanja s Parkom in Slovensko vojsko, tako pri zagotavljanju eksponatov kot v smislu izobraževanja njenih kadrov. V zvezi z razstavo o življenju in delu Franca Želeta je minister dejal, da nas nagovarja z več sporočili: "Gotovo s tem, da je pomembno ohranjanje spomin na naše prednike, naše rojake ter na njihovo pogumno sočkanje z življenjem, ki je zanimivo tudi z vidika naše vojaške zgodovine, obenem pa ta dogodek prinaša tudi sporočilo o tem, da nam je Slovencem pomorstvo blizu in da smo pomorska država".

TAM

13. Mednarodni zborovski festival v Kopru

Uspešen nastop MeMPZ E. Komel

V dvorani sv. Frančiška v Kopru je od 7. do 10. junija potekal 13. mednarodni zborovski festival Koper. Sodelovali so štirje res kakovostni slovenski zbori iz Slovenije in Italije; prvi dan je nastopil Dekliški pevski zbor Glasbene šole Koper pod vodstvom Maje Čilenšek, naslednjega dne Zbor Slovenske filharmonije z dirigentko Petro Grassi, tretji dan Mešani pevski zbor Obala Koper pod vodstvom aktivnih udeležencev mojstrske

spretnim mentorstvom Stojana Kureta, na katerem je šest mladih dirigentov urilo svoje sposobnosti in spretnosti pri dirigiranju zbora Obala. Dogodek je organizirala predsednica Mešanega pevskega zbora Obala Koper Tamara Mikolič Južnič z organizacijskim odborom, omogočili pa so ga Mestna občina Koper, koprski župan Aleš Bržan, ki je bil častni pokrovitelj letošnjega festivala, Zveza kulturnih društev Mestne občine Ko-

in sicer Slovenska filharmonija s starocerkvenoslovansko *Bogorodice Djevo* in zbor Komel z sponzorijem *O magnum mysterium*. Za Bandlejevo zasedbo je bil ta nastop izredno pomemben, saj je nudil možnost za preizkus programa, ki ga bo zbor Emil Komel izvedel na mednarodnem tekmovanju v Arezzu letos avgusta, kjer se bodo mladi pevci kosali s profesionalnimi zbori na najvišji, svetovni ravni.

Med občinstvom je bila prisotna ugledna gostja, in sicer dirigentka Lučka Kralj-Jerman, goriška rojkinja, ki živi v Buenos Airesu v Argentini. Štirje večeri so bili lepa priložnost za druženje in uživanje ob kakovosti zborovske glasbe v

Foto Tamara Mikolič Južnič

ga tečaja dirigiranja in zadnji dan so nastopili domačini, Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel iz Gorice pod vodstvom Davida Bandlja. Poleg nastopov je v soboto, 8., in v nedeljo, 9. junija, potekal tudi mojstrski tečaj pod

per, Javni sklad RS in drugi medijski pokrovitelji. Umetniški program zborovskega festivala je oblikoval skladatelj in zborovodja MePZ Obala Koper Andrej Makor. Dva zbora sta nastopila z dvema Makorjevima skladbama,

slovenskem sredozemskem biseru, Kopru. Tudi letošnji koprski zborovski festival se je uspešno končal, in ker je bil nivo res visok, so vsi, pevci, dirigenti in publika, od njega veliko odnesli.

Samuel Devetak

Z 11. strani

Mojstri, ki znajo ...

Ob razstavi je tek cel čas poučen in dopadljivo grajen film **Robert Doisneau, La lente delle meraviglie**. Režiserka Clémentine Deroudille povzema po pripovedi fotografovih hčera, vnukinje, njegovih francoskih prijateljev in sodelavcev, ameriških in japonskih zastopnikov, umetniško in življenjsko parabelo umetnika, ki se ni nikoli premaknil iz Pariza, pravzaprav četrti, v kateri se je rodil. Fino posneti in tiskani črno-beli, a tudi barvni kadri prikazujejo skrite kotičke, velike in male junake nočnega in dnevnega življenja Prestolnice XX. stoletja. Skozi portrete in sprehode znanih junakov pesmi, poezije, filma, skozi nenadejane silhuete in poglede anonimnih ljudi, otrok, živali, skozi šarmantne vitke figure visokomodnih manekenk ali elegantne plešoče pare vseh starosti je naslikal realistično, dobrohotno in ne obsojajočo fresko časa. Ves "nedopovedljiv" srh vojne je izrazil lahko le z dramatičnim, *guernicovsko* zleknjenim konjem, ki se nemotno skuša dvigniti...

Doisneau je soavtor z znanim pisateljem Danielom Pennacom dveh knjig o Počitnicah in Družinskem življenju, na dolgo in široko sta prebredla francosko deželo za tako toplotno fotokroniko sodobnih ljudskih navad in družinskih okolij. Sodeloval je tudi z znanimi modnimi revijami,

kot *Vogue* in *Femme*, za katere je izdelal svojske reportaže in portrete, kot je objavljeni z dekleti na soncu v trenutku sproščenosti. Res upam, da je ob ljubiteljih žanra obiskala to razstavo tudi katera šola in razred osnovnošolcev, saj oči za lepo si "zgradimo" v mladih letih, če nam seveda kdo da to možnost.

Izbor, ki sta ga opravila Annama-

ria Castellan in Giacomo Frullani, predstavlja razne pomembne etape na umetniško iskalski poti Maurizia Frullanija, ki je bila posvečena prabitnim izkušnjam med glasbo daljne Indije, arhaično lepoto Afriškega Roga in kartezijskimi sodobnimi prepisi starogrških bajk in mitov vse do germanskih pravljic in Wagnerja. Na računalniških ekranih tržaškega muzeja AIM Alinari Image Museum se vrstijo digitalni zapisi znamenitih portretov umetnikov, pisateljev, glasbenikov in drugih sopotnikov. Vsa estetska "štimmunga" nekako od-

seva dvojno slogovno šifro edinstvenega ustvarjalca, njegovo veliko mojstrsko znanje ter obvladovanje tehnike, globoko filozofsko čutenje in sočutje do sočloveka. To je lepo dokumentirano v bistvenem katalogu Fundacije Fratelli Alinari, z izborom fotografij, ki ga predstavlja predstavnica fundacije Emanuela Sesti.

V Šerezadinah pripovedih ali slikah Na poti rage nam umirjeni portreti modrecev in glasbenikov pričajo o svetosti in skrivnosti življenja. Eritrejske nevsiljive, poduhovljene, telesne lepote in domačni

družinski interjerji iz cikla Massawa (1994–2000) nas ogovarjajo kot prtajene ikone današnje Afriške rane. Pred velikimi "živimi slikami" iz zadnjega cikla Svetniki, miti in legende obnemimo. Hladna, znanstveno rigorozna, skoraj

obdukcija postavitev in uprizoritev atelejskih zgodb, s prefinjeno doštudiranimi scenografijami, kostimi, osvetlitvami, fragmenti postatomske more ali katastrofe nam dajo misliti: človek, kje si? Nazadnje svetujem še obisk miljskega muzeja sodobne umetnosti Cara'. Fotograf Stefano Ciol je s kustosom Fabiom Rinaldijem od društva PhotoImago smiselno razporedil svoje poetične črno-bele krajinske elegije iz raznih krajev Italije ter zadnje barvne reportaže Tilmenta in naravnega razdejanja furlanskih gozdov.

Dan državnosti, najpomembnejši praznik Slovenije

Dosežen občuten razvoj na več področjih, toda država nima jasnih ciljev!

Ganljiv, vreden upoštevanja in spoštovanja, je vzklil duhovnika, župnika in publicista, Andreja M. Pozniča, "naj Bog živi Slovenijo"! Bil je izhodišče njegovih razmišljanj v komentarju, objavljenem v Slovenskem času, časniku za družbo in kulturo, ki

je priloga tednika Družina. Minilo je 28 let, odkar imamo Slovenci samostojno državo, njeno usmeritev, dosežke in mogočo prihodnost, kar so množično in na različnih ravneh ocenjevali 25. junija, na dan državnosti, ki je največji slovenski državni praznik. Tega dne leta 1991 je namreč Slovenija postala samostojna in neodvisna država, saj sta bili v takratni demokratični skupščini pod vodstvom koalicije z nazivom DEMOS sprejeti Deklaracija o neodvisnosti Slovenije in Temeljna ustavna lista o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije. Dan kasneje, 26. junija 1991, pa je ob grožnjah t. i. Jugoslovanske ljudske armade in

njenih premikih na Primorskem sledila še slavnostna proslava na Trgu republike v Ljubljani, kjer so z droga spustili staro slovensko zastavo z rdečo zvezdo in dvignili nanj novo slovensko zastavo z novim grbom samostojne Slovenije. Zgodaj zjutraj naslednjega dne se je z napadom

se na splošno zvišala. V časniku Delo je Miha Jenko zapisal, "da se je Slovenija v preteklih osemindvajsetih letih solidno razvijala, vendar nam zdaj manjka jasnih ciljev". Ekonomist Mojmir Mrak je tudi prepričan, "da Slovenija nima jasne razvojne strategije. Zdaj imamo očitno

več problemov sami s seboj.

Družbena blaginja se je v času samostojne države Slovenije sicer povečala, so se pa po drugi strani povečale tudi razlike med ljudmi".

Manj obziren do aktualnih

oblastnikov je zgodovinar Stane Granda. V Slovenskem času je zapisal, "da to, kar se dogaja v Sloveniji, presega vse meje. Slovenija vse bolj tone v totalitarizem. Sejanje sovraštva in strahu, kar delajo vladajoči, je skrajno zavržno, nizkotno".

Sicer pa nekateri dogodki v Sloveniji potrjujejo trditve o širjen-

Jugoslovanske ljudske armade začela vojna za Slovenijo.

Ob obletnici slovenske samostojne države so javna občila objavila veliko podatkov in ugotovitev o dosežkih Slovenije na različnih področjih. Zagotovo je Slovenija precej bolj razvita, kot je bila ob svojem nastanku, blaginja in življenjski standard sta

SNG NOVA GORICA Baron Münchhausen

"Vse je res, samo verjeti je treba!"

Neverjetne pustolovščine in domišljajska doživetja, ki se spreminjajo v neomajne trditve, nemškega plemiča, vojaka in strastnega lovca barona Münchhausna je na papir izlil nemški pisec, knjižničar in znanstvenik, pa tudi prevarant Rudolf Erich Raspe (1736 – 1794). Za tega literarnega junaka, ki svoje laži ima za golo resnico, ker je miselno zelo svoboden, je avtor dobil navdih pri resnični osebi, Hieronymusu Karlu Friederichu. Odtlej je delo doživelo ničkoliko literarnih različic. Na Slovenskem ga poznamo še zlasti iz zbirke zgodb *Lažnivi Kljukci* (1856), ki jo je France Malavašič napisal po priredbi zgodb za otroke Gottfrieda Augusta Bürgerja. Ruski avtor Grigorij Gorin (1940-2000) pa je lik tega vojaka z bujno fantazijo posvojil, da je lahko sprožil ostro kritično puščico na račun represivnega režima Leonida Brežnjeva. Gorin je to gledališko igro in scenarij napisal l. 1976, dogajanje pa postavil v razsvetljenstvo in svojo kritično misel spretnejo zavi v tančico humorja, da se je izognil takratni strogi komunistični cenzuri. Kritično ostro rezilo je naperjeno proti tedanji sovjetski družbi, ki je kratila svobodo posameznika. Nad vsem morata prevladati razum, racionalnost, domišljija, čustva in resnica, ki razkrinkava laži, vse to je nedopustno in je treba zanikati, zatreči. Žal se to večkrat dogaja tudi v današnjem svetu, kjer človek ni normalen, če ne sledi toku časa, političnim usmeritvam itd. Zato je delo še vedno ak-

tualno. Kot ostro satirično komedijo je Gorinovo dramsko stvaritev v letošnjem aprilu na velikem odru premierno uprizorilo Slovensko narodno gledališče Nova Gorica in z njo naštel osem premiero v programu sezone 2018/2019. Delo je zaživel v sijajnem slovenskem prevodu Borutu Kraševca. Režiserka Yulia Roschina je ob pomoči dramaturginje Ane Kržišnik Blažica uprizoritev uokvirila v razsvetljenski čas in ji predvsem v prvem delu dala kar nekaj skrivnostno privlačnega, "pravljničnega" ruskega nadiha. K takemu nenavadnemu ozračju je pripomogla tudi scenografska podoba: vrsta težkih zastorov odstira pogled v dogajanje v globini odra po zamisli scenografke Vasilije Fišer, hkrati tudi kostumografke, ki je v prvem delu oblekla igralce v bogata, pisana stilna oblačila. Pri tem je razkošnost poudarila natančna oblikovalka maske in priček Mirela Brkić. Čarobnost daje predstavi tudi mestoma prav sanjava glasba skladatelja Branka Rožmana. Z vso to zunanjo podobo se krasno ujema neverjetna prvoosebna pripoved barona Münchhausna, ki med drugim prepričljivo trdi, da se je med potapljanjem v močvirju sam izvlekel iz njega, s konjem vred, s tem da se je močno povlekel za lase, ali pri povedu, kako je nekoč v jele- na ustrelil koščico češnje. Ko ga je naslednje leto videl, je imel češnjevo drevo namesto rogov! Vse te svoje neverjetne "resnice" in prepričanja mora baron zanikati, da lahko preživi v miselno vse prej kot odprti družbi.

Njegova žena bi ga rada s svojim ljubimcem razglasila za noroga, da bi si lahko prilastila vse njegovo premoženje. Baron mora ubiti lastni jaz in vse svoje fantazije za preživetje, a v tej novi prisiljeni preobleki se ne

znajde, ker ljubi resnico in ne mara laži. Zato se ra- je pusti "izstreliti na luno" in zbežati daleč proč od tega razumarskega sveta, ki stavi le na korist. In tej podreja še ljubezen. Ko se baron odpove vsemu, mu vojvoda vendar dovoli ločitev od žene, da bi lahko zaživel ob svoji dragi ljubici Marti. Prav zaradi nje se odpove vsem svojim izmišljotinam in osebni svobodi misli. A tudi ta ljubezen je usojena propasti, ko nima več kril fantazije. Brez idealizma s ščepcem norosti je baron oropan vsega domišljajskega življenjskega, zato usahne tudi njegov nasmeš in vse to, kar osmišlja njegovo bivanje. Sama predstava v doslednem prikazu režiserke Roschine nas nagovarja, naj se spet vrnemo v objem čustev, idealizma..., čeprav bomo morda zaradi tega označeni kot čudaki. Baron Münchhausen z vsemi svojimi domišljajskimi poleti je v polnosti zaživel v premišljeni igri

Kristijana Gučka, ki je barona prikazal v pravnjani meri zasanjanosti. Njegov baron je duhovit, poln čustev, pa tudi presečen nad togostjo družbe, ki noče npr. sprejeti še enega pomladnega dne (32. maja!), ki si ga je sam zamislil, da bi podaljšal lepo pomladno vzdušje. Posebno lirčne poteze je Guček svojemu baronu dal v začetnih prizorih s Patrizio Jurinčič Finžgar, ki je odigrala vlogo ba-

trmoglavostjo" vse dosegel, prikazal Andrej Zalesjak. V resnobno togost je Radoš Bolčina zavi- pastorja. Baronovega uslužnega, v vsem predanega služabnika Thomasa je čustveno obarvano odigral Žiga Saksida. Župana, ki se rad obrača po vetru, je izoblikoval Tilen Kožamelj, Blaž Valič je orisal odvratnega odvetnik Rommkopfa. Krasen, smeh vzbujajoč komedijski par pa sta tudi z

modna spogledljivost in njegova komičnost. Iz te vloge se vidno izrisuje Hrovatova nagnjenost k hudomušnemu izoblikovanju komedijskih likov, v katerih smo ga pa malokdaj lahko gledali. Ali je režiserjem vselej ostala prikrita ta njegova igral-ska danost? Jože Hrovat je s to bleščečo interpretacijo kar najlepše praznoval svojo štiridesetletno dolgo poklicno pot, prehojeno v novogoriškem gledališču. To izčrpno opisuje v intervjuju, ki ga je z njim imela dramaturginja Martina Mrhar in je objavljen v gledališkem listu, ki spremlja predstavo *Baron Münchhausen*. Ta bo gotovo ostala v spominu tudi zaradi svoje jasne "dvodelnosti", ki se ne kaže le v vsebini – prvi del označujeta baronova bujna domišljija in njegova svododomiselnost, drugega pa racionalna togost -, ampak tudi v scenografski in kostumski podobi, ki iz razsvetlenskega časa preide v sodobnost. Tisti, ki so pripomogli, da je propadel baronov domišljajski svet, skušajo iz njega napra-

viti mit, saj mu postavijo celo spomenik. A on se jim ne da ukleniti v hladne spine razuma, raje znova "poleti na luno" in se odpove vsemu, tudi ljubezni, kot pa bi se svobodil. V vseh pogledih je novogoriški *Baron Münchhausen* zelo privlačna predstava, katere vsebina se v gledalčevo zavest zapiše kot nepotešljiva želja po resnici in svobodi, ki naj jo vsak ljubosumno goji v sebi in ne prepusti, da bi mu jo kdorkoli odvzel.

Iva Koršič

Foto SNG Nova Gorica / Jaka Varmuž

ronove ljubice Marte. Najprej jo je prikazala kot zaljubljeno mladenko, ki vdano prenaša vse ljubimčeve fantazije, potem pa vedno bolj oddaljujočo se žensko, v kateri se sicer ob koncu spet – a zaman – prebudi nekdanja iskra ljubezni. Baronovo borbno, preračunljivo sopogo je s krepkimi izraznimi potezami polnokrvno poosebila Ana Facchini, baronovega sina Teofila je kot razvajenega, zadirčnega in vzkipljivega "ničeta", ki bi rad z "otročko

nadvse posrečenim pevskim duetom ustvarila Jože Hrovat in mladi Jakob Šviligoj, ki svoje nedvoumne igralske talente goji v Amaterskem mladinskem odru (AMO). Hrovat je vojvodo opisal kot nečimrnega, napudranega plemiča, ki se zelo rad spogleduje z modnimi muhami in so mu le-te mnogo bolj pri srcu kot državniški, uradni posli. Še posebno duhovito ga je obarval v prvem delu predstave, ko sta v razkošnem kostumu še bolj živo zablesteli baronova

ložaja poveljnika poveljstva sil Slovenske vojske.

Vlada deluje pod strogo taktirko premiera Marjana Šarca, vendar ima tudi sam težave. Vztraja pri omejitvah zasebnih

osnovnih šol glede financiranja njihovega programa, kar je tudi v nasprotju z odločitvijo ustavnega sodišča. Zaradi takega ravnanja je domnevno izrekel obžalovanje in osuplost tudi ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore, ki je obiskal predsednika vlade. Ob tem so se pojavili glasovi, da pripravljajo obisk predsednika vlade Marjana Šarca v Vatikanu. Nastal je torej labirint dogodkov, ki pa se med seboj izključujejo.

Slovenski katoliški tednik Družina je svojo novo številko po večini namenil slovenskim duhovnikom, ki proslavljajo verske obletnice in jubileje. Časnik

so zato za eno številko poimenovali kot Novomašno Družino. Beremo, da je bilo letos v Sloveniji šest novomašnikov, ki pojasnjujejo, zakaj so se odločili za poslanstvo duhovnika. O novomašnikih v zanimivem komentarju piše Metod Benedik, kapucin in cerkveni zgodovinar. Zatrjuje: "Statistika novomašnikov pri nas ni rožnata. V 70. letih prejšnjega stoletja smo imeli v povprečju 50 novih maš na leto, še ob prelomu stoletja po 20, zdaj jih kakšno leto preštejemo že na prste ene roke. Zelo očitno drsimo v stanje, ki ga zahodna Evropa pozna že nekaj desetletij. Dejstvo je, da se število duhovnikov zmanjšuje sorazmerno z občutnim upadanjem kristjanov, ki tudi dejansko živijo kot praktični verniki. A številke niso in ne smejo biti naša glavna skrb. Glavna naj ostane skrb za srčno predanost duhovnikov, ki so mala čreda, sol zemlje in luč sveta".

Marijan Drobež

27. Mednarodni likovni simpozij

Na turistični domačiji "Sinji vrh" se začena mednarodno ustvarjalno druženje likovnih umetnikov, poimenovano "Slovenija, odprta za umetnost". Mednarodni likovni simpozij letos praznuje 27-letnico intenzivnega in neprekinjenega delovanja. Simpozij poteka od nedelje, **23. junija**, in se bo končal v soboto, **29. junija 2019**. Na njem ustvarja 19 avtorjev, ki so jih izbrali različni selektorji, likovni kritiki, likovni umetniki in galleristi. Nabor predstavlja narodnostno in generacijsko raznoliko skupino. Avtorji prisegajo na različna motivna izhodišča, sloge, načine in tehnike likovnega izražanja. Za vsakega posameznika pa je značilna avtorsko prepoznavna, intimno svojstvena in izoblikovana likovna poetika. Simpozij želi, da prav ta pride do izraza, zato ne postavlja omejitev v izražanju. Tako lahko pričakujemo dela, ki bodo razkrila odprtost posameznikovega ustvarjalnega duha in moč njegovega ustvarjalnega karakterja.

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (43)

Ljudje prijetno družijo ob tradicionalnih sve-toivanskih kresovih. V junijski najkrajši noči mladi pripravijo "frašje", ponekod zbirajo po vasi stare lesene predmete, jih nagrmadijo in prižgejo kres, ki se dviguje pozno v poletno noč. Nona Viktorija je za ta dan pripravila dva "kranjceljčka": na osnovo v obliki venca iz vezanih "biek" je postavila drobne rumene cvetke "rajška". En kranjceljček je obesila na luč pred vhodnimi vrati hiše, drugega nad vrati hleva - venčka naj bi ljudi v hiši in živino obvarovala pred neurjem in nezgodo.

Letos je bil pred godom svetega Ivana, v ne-

deljo, 23. junija, praznik Svetega Rešnjega Telesa. "Ta praznik se tradicionalno praznuje na prvi četrtek po nedelji Svete Trojice ali enajst dni po binkoštni nedelji". Z odpravo nekaterih praznikov, v Italiji od leta 1977, ker je četrtek delovni dan in v upanju, da bi se

cerkvenih obredov udeležilo večje število vernikov, so čaščenje s procesijo prestavili na prvo naslednjo nedeljo. "Za ustanovitev praznika ima največ zaslug sveta Julija Lieška, ki je imela vizije, v katerih jo je Bog nagovarjal, da je treba ustanoviti tak praznik, leta 1264 pa je papež Urban IV. uradno razglasil praznik Svetega Rešnjega Telesa in Krvi. Bistvo praznika je čaščenje posvečene hostije, ki kristjanom predstavlja Najsvetejše".

Praznovanje Svetega Rešnjega Telesa je tradicionalno povezano s slovesno procesijo, ki predstavlja Božje, ki z ljudmi hodi po poteh življenja. Žal pa so se časi spremenili in prav tako tudi navezanost na take cerkvene obrede. Že samo procesija, a tudi praznik nasploh, katerega so nekoč ljudje zelo občutili in obhajali, sta danes izgubila pomen, v naših krajih nekoč, še posebno v času Avstro-Ogrske, pa so bila praznovanja zelo slovesna. Ljudje so se nekaj dni pred praznikom trudili in pripravljali pot, po kateri se je vila procesija. Često so okrasili s poljskim cvetjem, na njen rob so v makadam vsadili mala zelena, sveža drevesca, navadno jelše, "mlajčke" oz. večje veje, katere so si moške že predčasno priskrbeli; na Vipavskem so po vaseh pot od ene Marijine kapelice ocedili, z vejami "Iesenske" so ustvarili pravo živo mejo na krajih, kjer je bilo potrebno prekriti kak porušen zid ali zanemarjeno grmičevje. Gospodinje so na okna postavile najlepše

rože, bogato štikane prtičke, odeje in vezane preproge, prav vsi, otroci, mladi in starejši, so bili praznično razpoloženi. Procesija se je vsako leto vila po isti poti, na kateri so bili pripravljeni štirje oltarji, ob katerih so se verniki ustavili in ob vsakem je župnik prebral odlomek iz evangelija. Obreda so se udeležili tudi predstavniki raznih društev in javne uprave; v Gorici so bili nekoč na začetku spreveda vojaki, sledili so predstavniki vojaških in civilnih oblasti, nosilci zastav in pod nebom nadškof z Najsvetejšim. Pred njim še deklice, prvoobhajanke, ki so v svojih belih oblekah nosile košarice cvetja in pot posipavale s cvetnimi lističi. Nekateri so te lističe s tal pobirali, ker so bili "požegnani", prav tako so "mlajčke" podtikali v hišne strehe, da bi jih obvarovali pred strelo, ali pa jih obrezali in vezali v šopke, ki so jih postavili na njivo, da bi jih obvarovali nesreč. Zanimivo je, da so ponekod do leta 1918 pri procesiji sodelovali tudi avstro-ogrski vojaki, ki so pred vsakim oltarjem v trenutku, ko je

župnik povzdignil Najsvetejše po branju evangelija, sočasno ustrelili s puško v zrak. Na vasi je med procesijo župnik blagoslovil in molil, da bi bila polja rodovitna, pridelek bogat, vas in njeni prebivalci obvarovani pred nezgodo. Po starem

kmečkom izročilu, tja od srednjega veka naprej, je bil praznik Svetega Rešnjega Telesa dan, ko je bil kmet prost tlačanskega dela. Po verskih obredih so ljudje odšli domov, kjer se je praznovanje nadaljevalo ob bogato obloženi mizi: gospodinje so že prej pripravile pečeno meso, sladke njoke s slivami in na maslu popraženimi krušnimi drobtinami, razne vrste prikuh, grah, špinac, sladki kruh, potice, kuglofe, kuhane štruklje in štrukeljčke z marmelado. Cvetni okraski so po navadi stali ob cesti do večera, ko se je skupinica najstnikov z veseljem lotila čistilne akcije.

ŠTRUKELJČKI Z MARMELEDO

Sestavine:

300 g moko, 100 g sladkorja, 80 g masla, 1 jajce, 1 kavna skodelica mleka, polovica vrečke pecilnega praška, 1 žlička limoninega soka, ščepec soli, marmelada, 1 beljak.

Priprava:

V večji skledi zmešamo moko, pecilni prašek, sladkor, maslo, jajce, mleko, ščepec soli in limonin sok. Testo dobro pregnetemo, razdelimo na dva hlebčka, nato ju razvaljamo na tanko v obliki pravokotnika. Enakomerno namažemo z marmelado, nato ju zavijemo, da dobimo dva dolga štruklja in ju premažemo z beljakom. Pečemo na 175-180 stopinj Celzija za 40 minut, nato, ko se shladita, ju razrežemo na manjše rezine - okoli 2 cm široke. Štrukeljčke lepo postavimo na krožnik in serviramo.

KULTURNI DOM GORICA Komigo

Catine in njeni sočni ženski liki

Caterina Tomasulo, ki jo v gledaliških krogih v naši deželi, pa tudi drugod po Italiji in tujini poznajo s psevdonimom Catine, je bila pred časom spet zelo dobrodošla gostja večera Komigo, trijezičnega festivala komičnega gledališča, ki sta ga 16. leto zapored v pomladnem času priredila Kulturni dom Gorica in kulturna zadruga Maja iz Gorice v sodelovanju z ZSKD in še drugimi slovenskimi in italijanskimi ustanovami. V torek, 7. maja 2019, je bila na sporedu peta letošnja predstava, in sicer kabaret v furlanskem jeziku 9 Catine e 1/2 (9 Catin in pol). Na velikem odru goriškega Kulturnega doma, na katerem so viseli različni kostumi in še kak predmet, značilen za garderobno sobico igralcev, se je kar pred občinstvom, ki je zelo dobro zasedlo dvorano, Catine "prelevila" v devet izmed svojih najbolj popularnih, zelo različnih odrskih likov. Ti so se porodili v vseh teh letih, ko se je iz natakari- ce v kavarni na furlanskem podeželju polagoma spremenila najprej v simpatično kabaretistko, nato pa v eno izmed najboljših komičnih igralcev v Furlaniji Julijski krajini. Zanimivo je dejstvo, da je sama doma iz Basilicate in jo je želja po boljši zaposlitvi z južne Italije pripeljala na naš konec, potem ko je bila namenjena v Švico, kjer se je rodila in od koder so jo, staro šest mesecev, starši odpeljali v Basilicato, svoj rodni kraj, kamor so se vrnili zaradi domotožja. V Furlaniji se ji je polagoma spet zaiskrila tista gledališka žilica, ki je trideset let tlela v njej. V otroških letih je namreč zelo rada nastopala. In zdaj, ko jo vsi poznajo kot la "cabaretista friulucana" ("furlan-lucansko kabaretistko") in se ji po-

nujajo zmeraj nove možnosti nastopanja, pripoveduje svoje življenjske dogodivščine na gledaliških večerih, vselej prežetih s komično noto, a tudi z realističnimi poantami, v katerih vsakdo lahko prepozna tudi okruške iz svojega

življenja. Catine je tako dobra igralka, ker iz njenega izvajanja veje pristnost in ker je za vse svoje, tudi bizarne in duhovite like dobila navdih iz realnega življenja. Vse te figure so postale neločljivi del njene biti. Iz njene odrske pripovedi lahko spoznamo, kako se usoda poigrava z nami in kako se včasih boleča izbira spremeni v veliko priložnost, ki zaobrne smer našega življenja. Na odru goriškega Kulturnega doma, na katerem je že nekajkrat nastopala, je spet dokazala, da zna spretno omrežiti gledalce s svojo zelo prijetno gostobesednostjo in večino preobražanja, ki je vselej zelo živo, živahno in razgibano. Nikdar ne dolgočasi. Res je imenitna. Pod taktirko svojega prijatelja režiserja Claudia Morettija z lahkotnostjo prehaja iz enega lika v drugega, ne da bi se nikoli ponavljala, vmes pa pripoveduje svo-

jo življenjsko zgodbo. Tudi tokrat je seveda doživela dolgotrajno ploskanje zadovoljne, navdušene publike. Iz rok Igorja Komela, predsednika goriškega Kulturnega doma, je prejela posebno priznanje Komigo 2018, umetnino, izdelano v raku tehniki slovenskega umetnika Ivana Skubina iz Golega Brda. V lanske sezoni se je namreč predstavila v vlogi protagoniste kabareta 50 sfumature di friulano (50 odtenkov furlanščine). Komel je opozoril, da je Catine povsem osvojila tudi goriške gledalce, med katerimi je na njenih predstavah vselej tudi veliko Fur-

lanov. Do zdaj so bili deležni priznanja Komigo: Tržačana Boris Kobal in Andro Merku', Gianfranco Saletta iz Gorice, Teater 55 Ljubljana, furlansko gledališče Trigemini iz Manzana, furlanski teater Incerto iz Vidma, Špas teater iz Mengša, Boris Devetak iz Trsta, Robert Cotič in Tik tak teater iz Gorice, Franko Korošec iz Trsta, Iztok Mlakar iz Nove Gorice, čarodeji Mago Luis iz Gorice in Gojmir Lešnjak - Gojc.

Organizatorja zelo privlačnega kabaretnega večera sta bila Kulturni dom Gorica in kulturna zadruga Maja Gorica, v sodelovanju s furlanskim združenjem Societa' Filologica Friulana iz Gorice, pod pokroviteljstvom SKGZ, Zadrugne banke iz Ločnika, Fare in Koprivnega ter Fundacije Goriške hranilnice.

IK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (249)

Oči v naturopatiji (4)

Oči ne lažejo! Usta povedo marsikaj, vendar oči povedo še vse ostalo, kar si usta ne upajo povedati. Tako se zgodi, da se lepo vidi, če se je oseba držala navodil naturopata. Če ima oseba preveč toksinov vranice in če se drži navodil, ti izginejo v dveh mesecih, če pa se ne drži navodil, znaki ostanejo. Laž ima kratke noge! Po tradicionalni kitajski medicini poznamo rek: "vidim z jetri, slišimo z ledvicami". Vsak deficit oči ima povezavo z jetri. Ko so jetra šibka, se to na našem telesu lahko kaže kot oči, ki se solzijo, ki

tem ugotovili, da se je z vsakodnevnim uživanjem žafrana starostnikom vid izboljšal.

Borovnice krepijo palčice in čepke očesa, ki skrbijo za nočni vid. Kdor vidi slabo, ko se temni in ponoči, kdor potrebuje očala za nočno vožnjo ali ko se mrači, naj uživa veliko marmelade iz borovnic ali naj uživa veliko svežih ali zmrazjenih borovnic.

Ginko biloba je odlična, ker prekrvavi možgane in zadnji del očesa. Novejše študije potrjujejo, da pomaga tudi pri rumeni pegi (makula) in zeleni pegi (glavkom).

Navadna smetlika (euphrasia) se veliko uporablja v homeopatiji za odpravljanje vseh vnetnih stanj očesa, torej za suhe oči, vnete oči, solzne oči. Zelo hitro in dobro učinkuje.

Vitaminski napitek za oči: vzamemo korenček, peteršilj, cikorijo in zeleno. Vse skupaj zmiksamo z malo vode in popijemo. Tak sok izjemno dobro

krepi oči, saj je doprinos vseh vitaminov zelo visok. Ob težavah s kratkovidnostjo toplo priporočam sok endivije. Veliko znanstvenih raziskav priča o koristnosti in učinkovitosti tega soka.

Stari Egiptčani so proti sivi mreni uporabljali divji med, ki so si ga kapali v oko večkrat na dan! Komur ima težave z očmi, svetujem, naj žveči sveži česen, 2 ali 3 stroke (lunce) na dan, saj si bo tako prečistil očesno lečo.

Okoli je pomemben organ, zato ga je vredno pravilno hraniti. Naturopatu oko veliko pove o človeku, ki ga opazuje in mu želi pomagati! Iščimo zdravje!

/ konec
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail paljck@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travniki 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi in inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 25. junija 2019, ob 13. uri

“Pustite nam rože po našem sadit”

Petdeset let za Benečijo (1)

Kako hudo je, ko tuja beseda počasi preplavlja zemljo, ki je bila nekoč naša, vem iz izkušenj. Vem, ker to doživljam. Benečija je to čutila dolga desetletja in čuti še danes. Predvsem v tistih krajih, kot v Idrski dolini, kjer je slovenska beseda skoraj povsem zamrla v času fašizma in še danes ni našla poguma, da bi spet zazvenela kot nekoč.

V Rečanski dolini je drugače. Rečanska dolina je imela srečo. Srečo, da so se tam rodili in živeli ljudje, ki so razumeli pomen ohranjanja slovenske kulture in slovenskega jezika. Letos je ravno petdeset let od tega, ko je trinajst Benečanov, vse kaže da je ta številka zares srečna, odšlo k notarju in ustanovilo prosvetno društvo. In to kljub temu da je bilo takrat zares težko, da je bila v Benečiji tajna organizacija Gladio vsem zavednim Slovincem za petami in da je celo videmski škof skušal preprečiti beneški prepoved, s tem da je zavedne slovenske duhovnike zamenjal s tujimi. Kljub temu je Rečanski dolini uspelo. In ravno tistim, ki so pred petdesetimi leti kljubovali pritisku, psovkam, grožnjam, prerezanim gumam in ustrahovanju, se gre zahvaliti, da sta danes Rečanska dolina in celotna Benečija še vedno slovenski. In da tu utripa duša, ki je tako pristna, tako trdoživa in predana, tako polna zagona, poguma in upanja, da ji podobne ne najdeš nikjer drugje. Benečija... Ko pomislim nanjo, vidim veliko, odprto, slovensko srce ... Prijatelji iz Rečanske doline so mi že pred meseci napovedali, da bo praznovanje teh petdesetih let kulturnega dela zelo bogato. Zagotovila sem jim, da bom poma-

gala in bom zraven na vseh prireditvah. Enostavno bi ne mogla drugače. Ker imam Benečijo rada, ker vem, kako je bilo vse skupaj

težko in je še danes. Ker mislim, da bi morali biti prisotni vsi. Že zato, da mladim rodovom, ki bodo v naslednjih desetletjih delali, zato da ne bodo te doline onemele in utihnile, vlivamo pogum in jih bodrimo. Benečija se ne sme počutiti sama. Nikoli.

Prvi večer smo se zbrali v Špetru. Čeprav se KD Rečan-Aldo Klodič od nekdaj drži načela, da deluje po vaseh, da skuša kulturo prinesiti med ljudi in da je prisotno tudi v tistih pozabljenih krajih, ki so se skoraj že povsem izpraznili, smo se tokrat zbrali v dolini. Nekako prav je, da se praznovanje začne v Špetru, v kraju, ki je od nekdaj stičišče, središče, center za Slovence iz Ne-

diških dolin. To je najbolj uraden del praznovanja. Predstavitve QR kod. Tistim, ki so tu le mimogrede, se zdi, da gre samo za predvajanje nekaterih intervjujev, ki bodo drugače trajno shranjeni v QR kodah. Sama vem, da je v teh QR kodah petdeset let težke zgodovine. Vem, koliko truda je za vsem tem, in razumem, kaj pomenijo posamezne pripovedi. V njih so ujeti spomini na tiste čase, ko ni bilo lahko, ko je bilo pravzaprav vse skupaj skoraj nemogoče. Ljudje, ki so se zbirali pri Rečanu, so tvegali mir, morda

celo službo, tvegali so svoj vsakdan, da so lahko ohranili svoj jezik. Želja, da bi lahko še govorili in molili, kot so govorili in molili njihovi starši, njihovi dedje, njihovi pradedje, pa je bila pomembnejša od vsega. Medtem ko je po zidovih pisalo proč z duhovniki, ki podpirajo Slovence, in nočemo slovenščine v šolah, na cestah pa so žebliji prežali na ro-

dojlube, je Aldo Klodič pisal tiste preproste, a vendar tako lepe verzice, tiste nežne besede, ki so postale simbol slovenske Benečije ... *PUSTITE NAM ROŽE PO NAŠEM SADIT.*

Margheriti pomagam, pravzaprav nudim ji moralno podporo pri pripravi na osrednjo prireditev. In ob njej spoznavam, kako težki so bili tisti časi in koliko moči so Benečani vložili v boj za svoje pravice. Tudi sama sem bila tam pred štiridesetimi leti. Takrat, ko se je vse šele začelo, ko je bilo najtežje, ko dvojezične šole še ni bilo in si je KD Rečan kot osamljeno društvo prizadevalo tako za slovenski jezik kot tudi za socialne in delavske pravice. V Benečiji, ki je bila pozabljena od vseh. Hote pozabljena. Bila sem na Mladi

mo, da se lahko pogovarjamo. V svojem jeziku. Spoznavala sem narečje, Benečijo, življenje, ki ni poznalo razvajenosti in obilja, ki smo jih bili vajeni v Trstu. A je bilo zasnovano na vzajemnosti, solidarnosti. Pritiskov tedaj nisem občutila, Benečani nas niso obremenjevali s tem. Zagnano so rinili naprej, kovali načrte, se pogovarjali, peli in molili v svojem lepem, pojočem slovenskem narečju.

Preporod se je začel predvsem v cerkvah. Škof Zaffolato je iz političnih in protislovenskih razlogov poslal v lieško faro mladega italijanskega župnika, Romanina, naročil mu je, naj “da na mesto stvari”, “che metta a posto le cose”. A zgodilo se je nasprotno, mladi duhovnik je dojel, kaj doživljajo ljudje, razumel jih je in podprl njihov boj. V cerkvah se je še naprej molilo v slovenščini, v Benečiji se je med drugim vrnil tudi Rino Marchig, mlad župnik, ki je bil obenem idealist in borec za slovenske pravice. Nacionalisti, ki jim je stala ob strani tajna organizacija Gladio, so pobesneli.

V soboto, na veliki slovesnosti, ki ni praznik le za društvo Rečan, ampak za celotno Benečijo, poslušam, kako Margherita Trusgnach v svojem govoru pripoveduje o teh težkih časih. Ker jo dobro poznam, dojamem, kako se ji trese glas, preveč je občutkov, preveč spominov, preveč bolečine, preveč ganjenosti. Petdeset let je veliko. In ko po petdesetih letih vidiš na

odru množico otrok, ki pojejo v našem slovenskem jeziku, je vsakomur težko zadrževati solze. Tudi Daniela, ki vodi otroško folkorno skupino, ne skriva občutkov sreče. To je zame nepozaben dan, enostavno srečna sem, lepo je, preveč lepo... končno, kar kipi iz nje, ko prisede k meni in me objame. Spoznali sva se na Mladi Briezi, takrat, pred štiridesetimi leti. Ona je potem vsak dan delala za svoje ljudi. Meni doma, v Trstu, ni uspelo pozabiti Benečije ...

Na sobotni slovesnosti se je zbralo veliko političnih osebnosti, nekaj jih je bilo iz Trsta, Gorice, sosednje Slovenije. Benečija praznuje. Društvo Rečan Aldo Klodič ima za sabo petdeset let dela. Dolga pot, ki nas je iz teme pripeljala do svetlejših, svobodnejših dni. Zdravko Likar, politik in kulturni delavec iz sosednje Tolminske, se spominja, da je bilo v tej temi društvo Rečan pravzaprav edino upanje, edina luč ... In Soška dolina je Benečanom stala ob strani, kolikor je bilo v njenih močeh.

Počasi se zvrstijo govori, zapojejo odrasli, zbor Rečan. Z njim zapojejo še otroci. Mali lujerji. Glasovi se spajajo. Glasovih tistih, ki so kljubovali žebeljem in psovkam, in glasovi otrok, ki se danes lahko šolajo v domačem jeziku, ki lahko pojejo v slovenščini. Ki se lahko tudi igrajo v slovenščini. Pojejo Lieško polko, himno Rečanske doline. Pojejo skupaj, ubrano. Vsem, ki poslušamo, se dela kepa v grlu. Nabirajo se solze. Lepa je ta Rečanska dolina, krasna pravzaprav. Lepa, kot so lepe vse te doline Benečije. In upanje je ravno v teh otrocih, ki so danes tako pogumni in nasmejani, ki se ne bojijo odra, publike, ploskanja. In niti žebeljev na cesti, ker jih na srečo ni več.

/ dalje
Suzi Pertot

Nogometna reprezentanca Slovencev v Italiji “Žile” in Evropeada

Nogometna reprezentanca Slovencev v Italiji je postala zelo resen projekt, ki so ga predstavili minulo soboto v Bazovici. O Žilah, kot nazivajo izbrano vrsto naših igralcev, smo svojčas že pisali, pred njimi pa je prvo uradno tekmovanje, turnir proti drugim narodnim manjšinam v Velikovcu na avstrijskem Koroškem. Dolgoročni cilj pa je, kot znano,

fantje zastopajo tudi Furlanijo Julijsko krajino. To je poudaril na predstavitvi deželni predsednik federacije Ermes Canciani, ki je zelo ponosen na projekt. V Bazovici so predstavili dvaindvajseterico, ki sta jo evidenciala selektor Mario Adamič in njegov pomočnik Alen Carli, ki je tudi steber selekcije na igrišču. Mirno lahko zapišemo, da so v izboru res vsi najboljši slovenski

vil tudi Anton Tonči Žlogar, legenda primorskega nogometa, nekdanji slovenski reprezentant, svojčas tudi igralec in trener pri Krasu, danes selektor državne izbrane vrste do 16. leta. Poudaril je, da bo nastopanje za Žile še utrdilo čut pripadnosti zamejskih Slovincem. Predstavili so tudi himno reprezentance – Žile, prilagojeno različico znane pesmi glasbene skupine Blek Panthers. Doberdobski bend jo je v športnem središču Zarje tudi zaigral v živo. Predstavitvi ekipe in nagovorom je sledila prijateljska tekma naše selekcije, ki je proti tržaški postavi Sant'Andrea San Vito (prva amaterska liga) pokazala odločen napredek v igri in zmagala s 4:0. Zadel so Krasov mladinec Alessio Celea, Juventusin napadalec Kevin Kerpan in dvakrat Martin Juren, nogometaš iz sovedenjske občine, ki je športno zrasel v Biljah in nazadnje igral za Kras.

Začelo se je torej malo za šalo, malo zares, načrt pa je s časom prerasel začetne okvire in požel zanimanje, podporo ter navdušenje soudeležencev, kar je bistveno. V sezoni, ki so jo v marsikaterem klubu pri nas končali s povešenimi glavami, pa pomeni aktivnost v tem projektu, obenem tudi možnost za čimprejšnjo revanšo. Naj zapisu, ki je nastal pred tekmo v Velikovcu, dodamo, da je ekipa Žile osvojila prvo mesto in s tem pokal. Čestitamo!

HC

čez natanko leto dni Evropeada, evropsko prvenstvo narodnih in jezikovnih manjšin, tudi v Avstriji, in sicer v Celovcu, od 20. do 28. junija 2020.

V to zgodbo močno verjamejo pri Združenju slovenskih športnih društev v Italiji, za svojo pa jo je formalno vzela tudi deželna nogometna zveza FIGC, tako da v vseh nastopih slovenski

nogometaši v Italiji, dokaj enakovredno razporejeni med posameznimi matičnimi društvi. Tudi klubi so prepričano podprli reprezentanco in v pripravljalnem obdobju pomagajo z igrišči ter seveda s skrbnim sodelovanjem svojih nogometašev in športnih delavcev. Poleg predsednika ZSSDI Ivana Peterlina je na dogodku pozdra-

Z 10. strani

Samo v ...

Predavateljica je opazila, da je slovenščina za ta libreto bolj ustrezen jezik in vse, kakor bolj učinkovit; kot že omenjeno, pa je Merku' uglasbil obe verziji popolnoma enako. Vsebinska libreta je tragična: gre za zgodbo mesečnice, ki ima svoj alter ego v kačjem pastirju. Po-ročena je z moškim, s katerim ni srečna. Podzavestno si želi svobodnega ustvarjanja, prostosti,

prostega plesa. Ko ji mož pove, da jo ljubi, ga v sanjah skoraj zabode. Mož pokliče na pomoč sosedse-mesečnico odpelje policija in jo zaprejo v umobolnico.

V vsebini je prisotnih mnogo simbolnih elementov: mož je predstavljen kot mumija; glavna protagonistka mesečnica stalno preštevata, kar predstavlja njeno vkljenjenost v družbo, saj čuti, da jo ima družba le za številko. Prisotna je pol-miš, teta Magda, ki predstavlja pritisk družine nanjo in ki mesečnico stalno kara. Gre za grotesken lik, ki spominja na kabaret iz nemškega ekspresio-

nizma. Grotesken in iznakažen je tudi prikaz sobe, kostumov, prisoten je pajek, ali hrošč. Kačji pastir pa je pozitiven lik in kot rečeno, predstavlja hrepenenje po svobodi in umetniškem ustvarjanju. Zupančičeva je ugotovila, da je razdvojenost, ki jo v operi ponazarjata mesečnica in kačji pastir, v Merkujevi misli zelo prisotna. Sporočilo opere same pa je v tem, da je človek samo v umetniškem ustvarjanju resnično svoboden. Zato ga družba ne sme omejevati v njegovi ustvarjalnosti.

Konec uspešne sezone pri ŠZ Soča

Veselo srečanje ob načrtih za prihodnje podvige

V petek zvečer je v Brajdi na Vrhju več kot 150 otrok in staršev praznovalo uspešen konec sezone pri ŠZ

Soča.

V pozdravnem posegu je predsednik ŠZ Soča Igor Tomsič pohvalil trenerje, odbornike, starše ter se-

veda člane in članice za rekordno sezono društva. Nad 110 članov, ki prihajajo iz raznih krajev, od Števerjana do Doberdoba, je tekmovalo v treh medpokrajinskih prvenstvih ženske odbojke (članska in dve mladinski) in v treh deželnih mladinskih moških prvenstvih. Najbolj številna (50 otrok) je bila v sezoni 2018/19 skupina najmlajših, ki jo je društvo razdelilo v dve podskupini (splošna motorika in “S3 volley”).

Na večeru je prisotnim staršem in članom društvo postreglo, poleg mesa na žaru in sladice, tudi za načrti za sezono 2019/20, ki bo še kar pestra, saj se bo število skupin oz. prvenstev še dodatno okrepilo za tri ekipe (dečkov in deklic).

poletna SREČANJA pod lipami

PETEK
28. JUNIJ
2019

20.30

PROSLAVA DNEVA DRŽAVNOSTI

Gost večera JOŽE MOŽINA
Nastop slovenskih
maturantov iz Argentine
(RAST XLVIII)

V sodelovanju s Svetovnim
slovenskim kongresom
in Knjižnico Dušana Černeta

ČETRTEK
04. JULIJ
2019

20.30

ANTON STRES Leksikon filozofije

V sodelovanju s Celjsko Mohorjevo
družbo

ČETRTEK
11. JULIJ
2019

20.30

TAMARA GRIESSER PEČAR Ob življenjskem jubileju in njej posvečeni številki revije DILEME

V sodelovanju s Študijskim
centrom za narodno spravo

ČETRTEK
18. JULIJ
2019

20.30

JOŽE DEŽMAN IN ČLANI VLADNE KOMISIJE Nemoč laži

Četrto poročilo Komisije Vlade
RS za reševanje prikritih
grobišč

ČETRTEK
25. JULIJ
2019

20.30

DORNBERK - KULTURNA USTVARJALNOST VČERAJ IN DANES Rajko Harej - Za zemljo in materin jezik

V sodelovanju z Društvom Zapisi

ČETRTEK
01. AVGUST
2019

20.30

DAROVATI ENERGIJO ZA ŽIVLJENJE

Gostje večera ALDO JARC,
ŠTEFAN TOMSIČ in
NATAŠA FIKFAK

V sodelovanju z Društvom
krvodajalcev iz Doberdoba in
Sovodenj ob Soči

ČETRTEK
08. AVGUST
2019

20.30

HELENA JAKLITSCH Slovenski begunci v taboriščih v Italiji (1945-1949)

V sodelovanju z Rafaelovo družbo

TOREK
13. AVGUST
2019

20.30

MARKO, BERNARDA IN ANDREJ FINK Živeto slovenstvo

V sodelovanju s Knjižnico Dušana
Černeta